

YA:SUKONO WADE TABO YONETE AKULOLIYA

*Godokono Tabote Lumagino Apa:mo Me
Opamo Da:piya*

¹ Godote me opo osiyodiloo:no dopamo Tabote okolinami, ebete Godago eba okolionalo ebe ega:walo Godoko ibi kapiyanomola, ☆ ² ebema: me opo wagilimia:no Tabote Godago kapimiya eba kunu okolionamiya.

³ Ebene Godote me opono inamabu ega:walo tobolo ununo inamabu, iyaiya uliyana ega:walo epo, ebete ibi bilibilinomo Tabokono elawamo osiyodiloliya, ebema: ibi bilibilinomo magumulo kapiya tanalo idite idawano elawamo kawokaliya: ☆ ⁴ Ebe tetelo nanitabo igilote Tabogodolo itanami, ebene me igilote aloma: eda:te opo epo bilibilinomo ebo pukuilamiya. ☆ ⁵ Ebe mabuma: me alote idoko magumulo pukuilamena, idokono elawote a:egamidama: modoboa: ☆

⁶ Ebene Godokono alibodawa Yonete a:pemaigiya, ☆ ⁷ ebete epo bilibilinomatamo ebe alono tanalo eba pawokalimilo iba:te ebene tabo olowite nanitabokobi ebo ka:midima: ⁸ Yonete alo me opamo kadaiya:, wiyasiya ebete epatamo alono tanalo kapawokalima: ebema:

☆ **1:1:** Yon 17:5; 1Yon 1:1-2; Awo 19:13 ☆ **1:3:** 1Kol 8:6; Kol 1:16-17; Yu Epo 1:2 ☆ **1:4:** Yon 5:26 ☆ **1:5:** Yon 3:19 ☆ **1:6:** Ma:t 3:1; Luk 1:13-17,76

piya. ⁹ Yonete dapawokalimiya ebe alo ebe Godokono nanitabo alola, ebe alote me opo epo bilibilinomo pukuilamena. ✧

¹⁰ Nanitabola, Godote me opo Tabokono elawamo osiyodiliya, wiyasiya Tabote pete me opolo eba pokolinalo me opo epate ebena tanalo kiyatawaiya; ¹¹ iyo, ebete ebena oponomamo piya wiyasiya ebena epate ebe kalakalago kelawiya. ¹² Wiyasiya numa:la; kebe epate ebe nanitabonomolo delawiya ega:walo ebe nanitabokobi da:midiya, ebete iba:tamo elawo ikalamiya iba:te Godokono gudima:keda:onama. ¹³ Me guda:te me opo dubu idino ubi tanalamo ega:walo kateneno elawamo kawokalaiya; wiyasiya iba:te Godokono elawo kapiyamo awokalaiya. ✧

¹⁴ Ebene Tabote lumagino apa:mo pete ago eba pokolinalo ale ebena alo kawonomo ebo umiyama; ebako alo Nabiwi Godote ebena kapiya Gudutamo ikamiya. Ebena alono pukuilame magumulo ale me tanalo umiyama; ebe Godokono nilakapo tanalo ega:walo nanitabo tanalo tabokanomola.

¹⁵ Ebene Yonete ebena tabo madodo unamo adipatelo Godokono Guduno tanalo ma kunu awokalimiya, “Nale dopamo kebe dawano tanaloma: ka:kiyawaimo, me ebe lumagila. Nale ebena tanaloma: ma kunu gimo, ebete naimano walogabo apune ba:pena, ega:walo Godote ebetamo dikamiya ebe elawo kawonomote naimano elawo nodoliona, mabu nale me

✧ **1:9:** Yon 8:12 ✧ **1:13:** Yon 3:3-6; Pil 2:7; Yon 2:11; 1Pit 1:23

opamo awokala:no ebete dopamo okolinami.”
 16 Ebe nilakapo tabokanomola, ebema: ebene nilakapo tanalodo ebete a bilibilinomatamo ebene wadewade tanalo walo ikaeamenaki, walo ikaeamenaki, ebete eba kunu wagelenami.
 17 Nanitabola, Godote ebene Totomu Tabo epatamo Mosesedo ikalamiya, wiyasiya ebete ebene nilakapo tanalo ega:walo nanitabo tanalo Ya:su Kelisogodone awokalilamiya. ✧ 18 Lumagi idite Godokono ololo dopamo kuminakia:, wiyasiya Godokono Gudu kapiyate ebene Nabiwino tanalo epatamo apawokalimiya, mabu Nabiwila Gudula ibi kapiyanomola ega:walo Gudute Nabiwino ololo apulo okolina. ✧

Epo Obama Waduba:midaoledawa Yonete Ebe A:ka:tuwa: Ebene Tanaloma: Da:kiyawaiya
Ma:t 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18

19 Ebe tetelo Yelusalema kawo duliynomololo dilukulionamiya, ebe Yu watowatopiate Godotamo kalimagono ikameopi dubu ega:walo Libai gu dubu* epetapi Yonetamo ebo naliboliya ebene nanitabo tanalo ka:nuima:. Ebene iba:te Yonetamo pelamete ebe napalatediya, “A:ma:

✧ **1:17:** Maimi 34:28; Lom 6:14 ✧ **1:18:** Maimi 33:20; Yon 6:46;

1Tim 6:16 * **1:19:** Yu epo magumulo 12 gu na:pola:namiya, me Libai gu ebe idila. Ebe gu kapiyate Godokono woko osiyodilonamiya Yu epo epetapiatamo. Ma kunu Yelusalemalo ditanami, ebe Godoko Amamateno Iya Motolo Libai gu dubate woko a:ka:tuwa: osiyodilonamiya. Ebene iyaiya duliynomololo atumu epetapi iba:te Yu epono balidi ibilamole motolo oale alapiopima: eda:onamiya, epetapiate Godokono tabo iyatulamepima: eda:onamiya, ega:walo epetapiate tabo anagiyamidapima: eda:onamiya.

potelela:ka:? A:imano nanitabo tanalo atamo nawokalima:.”

20 Yonete ibino tabo wiyama: ubia:noma: kediya:, wiyasiya ebete kalakalago ibi awokala nanaliya, “Na Godokono Alibodawa Kelisotea:!”

21 Ebema: iba:te ebe walo nakalatediya, “A:ma: potelela:ka:? A:ma: Godokono woki awokalimidawa Elayatela:ka:, a me opo epatamo walo da:ka:pemaigi?”

Yonete ibino tabo eba wiyalo negiya, “Ao, na ebetea:.”

Ebema: iba:te ebe walo nakalatediya, “Mosesete lumagi idino pe tanaloma: da:kiyawaiya, a:ma: ebe Godokono Woki Awokalimidawa idila:ka:?”

Yonete nowamiya, “Ao, na ebetea:.” ✧

22 Ebene iba:te ebetamo walo na:kegeliya, “A piyate kapaliboe, ale iba:tamo wiya tabo katama:, modobola a:imano tanalo nawokalima:, a:ma: potelela:ka:?”

23 Yonete ibino tabo eba wiyalo negiya, “Godokono woki awokalimidawa Aisayate naimano tanalo awokalima: tabo ma kunu giya,

‘Lumagite bulu opolo tabo ma kunu kawono-mamo ka:pegemene,

‘Kawodawano gabo na:tupugaima:la:.’ ’ ” ✧

24 Ebe tetelo kebe Yu watowatopiate ebe dubu Yonetamo dapaliboliya, ibi Pa:lisi tanebapila,†
 25 ebema: ebe dubate ebe walo na:kegelamiya,
 “A:ma:le egeata a:ma: Kelisotea:, ega:walo
 a:ma: Elayatea:, ega:walo Mosesete Godokono
 wokodawano pe tanaloma: da:kiyawaiya a:ma:
 ebetea:. Ebema: mabu keleka: a:ma:le epo obamo
 dowaduba:midaola:wenaka?”

26 Yonete ibino tabo eba wiyalo
 negiya, “Nanitabola, nale epo obamo
 owaduba:midaolenakomo, wiyasiya la:
 magumulo dokolina ebe lumagi idino tanalo la:
 nanitabolo iyatawa:, ebe aimano Kawodawala.
 27 Ebete naimano walogabo apune ba:pena,
 wiyasiya na wadenoa: nale ebeno agowa
 ukulaolema:.” ☆ 28 Yonete Yodane Kolomo apulo
 epo obamo dowaduba:midaolenaki, ebete ebe
 opono Betani duliyoumololo eba okolinalo me
 tanalote ebetamo ebo pemaigiya.

*Ya:suko Me Opo Epono Kuba Wiya Uwate-
 lamedawala*

29 Ebene egela idilo Ya:sute ebetamo eba
 pitalo, Yonete ebe umite epetapiatamo negiya,
 “Numa:la:, ebe Godokono Sipi-goeo Da:pesote

† 1:24: Ya:suko tetelo Pa:lisi epo ebe Yu epono taneba idila.
 Godote ibino ewoniatamo Mosesedo dikalamiya ebe Totomu
 Tabo, ega:walo ibino ewoniate a:ka:tuwa: kebe iyaiya tanaloma:
 kawokawo pukalama: degelanamiya, Pa:lisi epate ebe tanalo
 bilibilinomamo wadenomamo tudila:onamiya, ebene iba:te epo
 ma kunu eba iyatulamenalo, piyate ibino tabamo tudila:oa:no
 iba:te ibi kubakubapima: gelate iba:go kaladabutinakia: ☆ 1:27:
 Yon 1:15

pita, ebete opo epono kuba osiyodilole wiya uwa-
telamete ebenu kalimamo kegebolelaemene. ✧
30 Nale dopamo la:tamo kebe dawano tanaloma:
ka:kiyawaimo, me ebe lumagila. Nale ebenu
tanaloma: ma kunu gimo, dubu idite naimano
walogabo apune ba:pena, wiyasiya ebenu elawo
kawonomola, ebete naimano elawo nodoliona
mabu nale me opamo awokala:no ebete dopamo
okolinami. ✧ 31 Iyo, nale ebe umia:no
dopamo ebenu nanitabo tanalo na iyatawa:,
wiyasiya ebenu tanalo nale Isalaela epatamo
awokalima: piyamo, ega:walo nale epo obamo
ebema: waduba:midaolenakomo.”

32 Ebene Yonete Ya:sukono tanalo awokalimilo
negiya, “Nale ebenu tanalo ma kunu uimo,
Godokono Uliyanate Unu Duliyomolone ebetamo
bigu olamu piwisigitalo uimo, ebete ebegodolo
ka:pokolinama: ✧ 33 Nale ebe tanalo umia:no
dopamo Ya:sukono nanitabo tanalo iyatawa:,
wiyasiya na epo obamo waduba:midaolema:
dapaliboniya ebe Kawodawate natamo negi,
‘Naimano Uliyanate pogodolo ka:pokolinama:
ebetamo da:piwisigamene, a:ma:le ebe lumagi
uma:wete kiyatawama:ta, ebe naimano
Uliyanamo epo waduba:midaoledawala.’
34 Nanitabola, ebe tanalo naimano balida:mo
uimo, nale ebenu tanalo ebema: awokalimo, ebe
Godokono Gudula.” ✧

Ya:sute Ebenu Dopo Waloma:tapi Deka:la:miya

✧ 1:29: Ais 53:6-7; 1Pit 1:18-19 ✧ 1:30: Yon 1:15 ✧ 1:32:
Ma:t 3:16 ✧ 1:34: Ma:t 3:17

³⁵ Egela idilo Yonete ebe waloma:tapi netewago dutitatitiya, ³⁶ ebe tetelo Ya:sute ibi niyaka-bodo eba petonatolo, Yonete ebe umite negiya, “Numa:la:, me Godokono Sipi-goeo Da:pesola, ebete epono kuba osiyodilole wiya kuwate-laemene.” ☆

³⁷ Yoneko waloma:tapi netewate ebe tabo dolowiya iba:te ebe atepate Ya:suko ebo waloma:tiya, ³⁸ ebene Ya:sute olobigate ibi ulamelo nanaliya, “La:imano ubi beda:la:ka:?”

Iba:te ebene tabo eba wiyalo ebe naniya, “Iyatulamedawa, ale a:ma: La:baima: ka:miata, ebema: a:ma: kebolo kokoliawena, a ubila ebe bai uima:.” Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: me tanalo niyatawa, Yu epate ibino tabamo wade iyatulamedawa idi La:baima: ka:minaka.

³⁹ Ebene Ya:sute iba:tamo nowamiya, “Kuba:nola, la: pa:wete na:puma:la:.” Ebene egelate kela:mo da:niwisigatepani, 4 koloko keba kunula:ka: ebako tetelo ebe dubu netewate Ya:suago tonate, ebene okoli bai numinate kapiya idoko eba:go ebo nelaniya.

⁴⁰ Ebe dubu netewapi magumulo idino mailo A:ndulutela, ebe Saimono Pitakono ekawila. ☆

⁴¹ Ebene duiyanomolo A:ndulute tote ebene naniwi Saimonoko da:numiya ebe nananiya, “A Mesayako nanitabonomolo uima:!” Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: me tanalo niyatatawa, Yu epate Godokono Alibodawa Kelisoko ibino tabamo Mesayama: ka:minaka.

⁴² Ebene A:ndulute ebene naniwi Ya:sutamome demagatiya, Ya:sute ebe umite ebetamo negiya,

“A:imano mailo Saimonote, a:ma: Yonekono gudulata, wiyasiya epate a:ma: oli mailo Kipasema: keka:ima:ta.” Kipase mailono magumu nitana ‘Nokolala,’ ega:walo Guliki opo epono tabamo iba:te ebe mailo Pitama: ka:minaka. ☆

Ya:sute Pilipiko Ega:walo Nata:niyoloko Ebe Waloma:tapima: Keda:onama: Dekala:miya

⁴³ Ebene egela idilo Ya:sute Ga:lili opamo ka:toma: ubi diyatiya, ebe tetelo ebete Pilipiko umite ebe naniya, “Modobola a:ma: na nowaloma:ena:.”

⁴⁴ Ebe dubu Pilipiko ebe Betasaida duliyoumolodawala, ega:walo A:nduluko Saimonago iba:te ebe atu duliyoumololo okolionamiya. ⁴⁵ Ebene Pilipite Nata:niyoloko numite ebe nananiya, “Mosesete Godokono Totomu Bukalo pokono tanalo kawokalimiyale, ale ebe Kawodawa nanitabonomolo uima: Iyo, Godokono woki awokalimipi epetapiate ebene Bukalo atu lumagino tanaloma: tabo walo dakawokalimiya, me ebe lumagila. Ebe Ya:sute Nasaleta duliyoumolodawala, Yausepekono gudula.” ☆

⁴⁶ Nata:niyolote wiyasiya negiya, “Nasaleta duliyoumolo wade duliyoumoloa; ebema: ebe duliyoumolone beda: wade tanalote na:ka:pemaigamene?”

Pilipite ebe naniya, “Modobola a:ma: pa:wete ebene tanalo na:puma:.”

☆ **1:42:** Ma:t 16:18 ☆ **1:45:** Totomu 18:18; Ais 7:14; 9:6; Yel 23:5; Isi 34:23

⁴⁷ Ebene Nata:niyolote ebetamo da:pemaigiya, Ya:sute ebe umite ebena tanaloma: negiya, “Me Isalaela opo dubu ebe nani tabo lumagila. Ebena tepo magumulo a:da: tanalo idi kitana:, puliyanomola.”

⁴⁸ Nata:niyolote ebe nalatediya, “Mabu keleka: a:ma: naimano tepo magumuno tanalo diyatawawita?”

Ebene Ya:sute nowamiya, “Pilipite a:ma: mamopema: ana:no ega:walo nale a:ma:go alugoa:no, a:ma:le da:imi kewano gololo magumulo dokoliawitaka, nale a:ma: Godokono Uliyanano elawamo iyalo uma:kamata.”

⁴⁹ Ebe tetelo Nata:niyolote ebetamo negiya, “Iyatulamedawa, nanitabola a:ma: Godokono Gudulata! A:ma: Isalaela epono Kawo Elawodubulata!”

✧

⁵⁰ Ebene Ya:sute ebetamo negiya, “Nale a:ma: da:imi kewano golololo dumitakama, ebe mabuma: a:ma:le na nanitabokobi ka:midina:wita? Nanitabola, me tanalo kawo tanalaa:, wiyasiya a:ma: walone nagodolo kawokawo anoano tanalonomo kulamolema:ta.

⁵¹ Na a:ma:tamo nani tabonomo gemo, Godote ebena Unu Duliyomolo a:iyamiditalo a:ma: kuima:ta, iyo, Epono Naniwite[†] waola gaboma: eda:te, Godokono nopopiate ebe waola gabodo Unu Duliyomolamo ka:nodolo, ka:piwitio, eba kunu eba wagelelo, a:ma:le ibi ebo kulaema:ta.”

✧

✧ **1:49:** Ma:t 14:33; 16:16; Mak 3:11 † **1:51:** Epono Naniwi ebe Ya:sukono mailo idila. Ebe a epo bilibilinomono Naniwila, atumu Godoko ebe aimano Nabiwila. ✧ **1:51:** W Mabu 28:12

2

Ya:sute Ka:ina Duliyomololo Obonomo Wade Da:imi Obonomoma: Da:midiya

¹ Egela netewa epetapi da:petoiya, ebe tetelo Ga:lili opono Ka:ina duliyomololo dubu idite oli kamiyale lawe soliyomu osiyodiluti. Ebe soliyomu magumulo Ya:sukono menoko na:luti, ² ega:walo Ya:sute ebe waloma:tapiago atumu ebolo na:ka:pola:niya mabu soliyomu namutudawate ibi analiya iba:te epo epetapiago soliyomu bae ka:penaoma:. ³ Ebene soliyomu osiyodilo magumulo wade da:imi obote dolopoligiya, ebe tetelo Ya:sukono menokote ebe naniya, “Epate wade da:imi obo da:nia samonomamo opoliya.”

⁴ Ebene Ya:sute ebeno menokotamo negiya, “Maea, nale kebe tanalo osiyodiloma: a:ma:le na akopanana:la:, mabu naimano elawo awokalimi tete nanitabolo ka:pea:, ebe tetete pemaigama: Godote a:ka:tuwa: na kananemene.” ☆

⁵ Ebe tetelo ebeno menokote olobigate soliyomu namutudawano moto wokopiatamo negiya, “Ebeta kebe tanalo osiyodiloma: la: danaletamene, modobola la: ebe tanalo gito nosiyodiliyala:.”

⁶ Ebe tetelo ebe motolo sikisi kawokawo obo upate na:pola:niya, me upa epate nokolamo osiyodiloliya ega:walo ibi magumulo epetapi 80 litala ega:walo epetapi 120 litala. Me upano tanalo ma kunu itani, nio oboa: wiyasiya Yu epono osiyodilole magumulo iba:te Godokono totomu tabo

☆ 2:4: Yon 7:30; 8:20

ida:mo ka:tudila:oma: ibino kotono daleyā mako-
mako upano obamo ukulaolenakiya, ibino ewo-
niate ibi diyatulamiya eba kunu. ⁷ Ebema: Ya:sute
moto wokopi nanaliya, “La: me upa obonomamo
netabokailama:la:,” ebene iba:te nanitabonomolo
detabokailamiya, ⁸ Ya:sute ibi ebo analiya iba:te
kalila:mo iyapote soliyomu namutudawatamo
ka:nikaema:.

Ebene iba:te tolamete soliyomu namutu-
dawatamo da:nikamiya, ⁹ ebe tetelo ebete
nite ebenu wokilo gola da:imi obonomoma:
giya. Ebe obote wade da:imi obonomoma: keba
kunu kediyele moto umi wokopiate iyatawaiya,
wiyasiya soliyomu namutudawate ebe tanalo
iyatawa:no, ebete oli kamiya le daiditi ebe dubu
ebetamo ka:mite ¹⁰ ebe naniya, “Numa:, aimano
osiyodilo tanalo ma kunula, soliyomu osiyodilo
tetelo ale epatamo wade golanomo da:imi obo
dopamo ikalamenakoma:, iyo, iba:te ebe wade
gola obo dopoliyama:na:, ebene walone ale
gola:dopo obo iba:tamo ebo kikalaemalema:.
Wiyasiya a:ma: eba kunu kosiyodilawea:,
a:ma: soliyomu olopoligo tetelo me gola da:imi
obonomo epatamo ikalemitata!”

¹¹ Ebema: Ga:lili opono Ka:ina duliyaomololo
Godokono elawo awokalima: Ya:sute me ebenu
dopo anoano tanalo osiyodiliya. Ebe tetelo ebenu
waloma:tapiate ebenu kawo elawonomo dumiya,
iba:te ebe nanitabokobi ebo midiya. ¹² Ebene
me tanalo dolopoligiya Ya:suko ega:walo ebenu
waloma:tapi, iba:te ebenu menokago ega:walo
ekakiago Kapeniya duliyaomolamo tolamete

tete da:pesamo ebo nilukuliya. ☆

*Ya:sute Godoko Amamateno Iya Moto
Wadekobi Da:midiya*

Ma:t 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46

¹³ Mabu Yu epono Aduga:la Soliyomu* osiyodilo tete detatalinapiya, ebema: Ya:sute Yelusalema kawo duliyoumolamo gito tiya.

☆ ¹⁴ Ebene ebete Godoko Amamateno Iya Motamo tote, ebe motolo epate kau-goeogoeo ega:walo sipi-goeogoeo ega:walo bigo olaola maniamo eba midiolitalo ebo nulamiya, ega:walo ebe atu tetelo epate patapatalo ilukulite epetapino mani ¹⁵ Me mabuma: Ya:sute ale uwatete pa:ka:pa:ka: osiyodilote ebete ebe goeogoeo Godoko Amamateno Motono kala magumune elawonomamo ebo a:na:ma:lateliya, ega:walo ebete mani odowaolepino patapata oba:midaolelamete epono mani eba pa:na:gudilamelo iyaiya ebo petoiya. ¹⁶ Ebene ebete bigo olaola olowamepi kawiya eba analelo negiya, “Me inamabu me motone nowagaila:la. Naimano Nabiwino Moto talenala, ebema: la:le olowame baima: akomida:la!”

¹⁷ Ya:sute me tanalo dosiyodiliya ebena waloma:tapiate Godokono Bukano tabo idi ebo malagidiliya, ebe tabote ma kunu itana, “A:imano

☆ **2:12:** Ma:t 4:13 * **2:13:** Buka ka:la:mioledawa, a:ma: me Soliyomuno magumu iyatawama: ubi diyata:emene, modobola a:ma: Yon. 18:28 buka apuno walubi tabo numiye. ☆ **2:13:** Maimi 12:1-27

Talena Moto mabuma: naimano tepo magumuno elawote elanomoma: eda:na.” ☆

18 Ebe tetelo Yu watowatopi epetapiate Ya:suko naniya, “A:ma: Godokono elawo awokalima: aimano ololo apulo anoano tanalo nosiyodila, ebema: a kiyatawaomalema: a:ma:le Godokono Motolo dosiyodilawa: ebe tanalo a:imano elawamo kosiyodilawea:, wiyasiya Godokono elawamo osiyodilata.”

19 Ya:sute ibino tabo eba wiyalo negiya, “Kuba:nola, la:le me Godoko Amamateno Moto danabulima:ema, wiyasiya nale netewa-kapiya egelalo walo ka:ketemamo.” ☆

20 Yu watowatopiate ebetamo negeliya, “A:ma: na:kemalagidilawita, a:imano elawo modobola me moto kawonomo netewa-kapiya egelalo keta:ema:? Eiyel! Me moto aimano nabiate 46 ulamamo etenamiya!”

21 Wiyasiya Ya:sute kebe tabo kegiyale ebe ebeno apeno tanaloma: giya. ☆ 22 Ebema: walone tetelo ebete a:e magumune da:kemaigiya, ebeno waloma:tapiate me tabono magumu ebo malagidiliya, ebene Godote ebeno tanaloma: ebeno Bukalo kebe tanalo iyalo kawokalimiyale, iba:te ebe tanalo wadenomamo lawete nanitabokobi eba midilo Ya:sukono tabo atumu nanitabokobi ebo ka:midiya. ☆

Ya:sute Epo Bilibilinomono Tepo Magumuno Iyaiya Kuba Tanalo Iyatawala

☆ 2:17: Oale 69:9 ☆ 2:19: Ma:t 26:61; 27:40 ☆ 2:21: 1Kol 6:19 ☆ 2:22: Luk 24:6-8; Yon 12:16

²³ Ebene Aduga:la Soliyomu tetelo Ya:sute Godokono elawo awokalima: kebe kawokawo anoano tanalo Yelusalema duliynomololo kosiyodiloliyale, epo epetapi bilibilinomate ebe tanalo ulamete ebe nanitabokobi ebo midiya. ✧

²⁴ Wiyasiya ibi magumulo Ya:sute ebenu nanitabo tanalo kapiya lumagi iditamo kawokalimiya; mabu ebe iyatawanomola epo bilibilinomono tepo magumulo kuba elemasigi tanalate ba:pola:lamena. ²⁵ Ega:walo ebete lumagi idi kananakia: ebete ebenu tepo magumuno tanalo nanitabonomolo kawokalima; mabu ebete epo bilibilinomono tepo magumuno tanalo iyalo iyatawiya.

3

Ya:sute Yu Epono Watodawa Nikadimasiago Tabo Degelaniya

¹ Ebe tetelo Yu epono watodawa idi nokolinami, ebenu mailo Nikadimasitela, ebe Pa:lisi tanebadawa idila. ✧ ² Idoko idilo ebete Ya:sutam penate na:pegeni, “Iyatulamedawa, a epetapi iyatawala a:ma: Godote palibiyata a ka:piyatuama:ema; mabu Godote kebe lumagigodolo okolina:no, ebete a:ma:le dosiyodilola:wenaka ebako anoano tanalo osiyodilolema: a:ka:modobomene.”

³ Ya:sute ebenu tabo eba wiyanalonegeni, “Na a:ma:tamo nani tabonomo gemo, lumagite oli-noma: eda:lo ebe oli igilamo walo awokala:no,

✧ **2:23:** Yon 7:31 ✧ **3:1:** Yon 7:50; 19:39

Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebete ebe tanalono magumu a:kuimene.” ✧

⁴ Ebema: Nikadimasite Ya:suko nalateda:ni, “Lumagite kadelema: deda:na, ebe tetelo ebete olinoma: walo keba kunu na:keda:mene? Gaboa:nola, mabu ebete ebenu menokono tepo magumamo opegate menokote ebe walo alaima: modoboa:!”

⁵ Ya:sute ebetamo nowamini, “Nale a:ma:tamo nani tabo gemo, lumagite obamo ega:walo Godokono Uliyanano elawamo olinoma: eda:no, Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebete ebe duliomolamo a:ka:nopegamene.

⁶ Me opolo lumagite dawokaliya ebe tetelo ebenu igilote menokola nabiwila iba:godone pawokaliya, wiyasiya ebenu uliyanano nanitabo igilote Godokono Uliyanagodone ka:pemene,

✧ ⁷ ebema: epate olinoma: eda:ote walo awokalaoma: degemo, ebe tanaloma: a:ma: akola:wa:la:. ⁸ Lumagite Godokono Uliyanano elawamo olinoma: eda:lo ebe oli igilago walo dakawokalamene ebe tanalo ma kunula. Me opolo awate a:ka:tuwa: ebenu ubilo iyaiya apune dapaloguta, a:ma:le ebenu diyamo kapiya olowitata wiyasiya awate kebene wagilimite ka:pitale ega:walo kebabulo ka:nolopoligutale a:ma: iyatawa:.”

⁹ Nikadimasite wiyasiya Ya:sutamo negeni, “A:imano tabono magumu na wadenomamo kelawea:. Me tanalo keba kunula:ka:?”

¹⁰ Ebene Ya:sute ebenu tabo eba wiyanalono negeni, “A:ma: Isalaela epono iyatulamedawa

idilata, wiyasiya mabu keleka: a:ma: me tanalono magumu kiyatawawena:? ¹¹ Na a:ma:tamo nani tabonomo gemo, naimano tanebapiago ale diyatawaonama: ebe iyaiya tanalo gelanakoma:, ega:walo ale iyalo dulamoliyama: ebe iyaiya tanalo kiyawaonakoma:, wiyasiya la: Yu epo epetapiate aimano tabo kolowiawenakoa: ¹² Iyo, nale me tetelo la: me opono tanalo da:kiyawaolametanakoma, la: wiyasiya nanitabokobi ka:midila:wena:, ebema: nale Godokono Unu Duliyomolono tanalo la: walo da:ka:kiyawaolametama, diyala, la: atumu nanitabokobi a:ka:midila:ema. ¹³ Nanitabola, me opo epo magumulo lumagi idite Godokono Unu Duliyomolamo ka:nodoliya:, wiyasiya Epono Naniwite Unu Duliyomolone me opamo a:piwisigiya, ebema: ebe kapiyate iyatawala Unu Duliyomolono tanalo.

¹⁴ “Ega:walo me tanalo idila, Mosesete bulu opolo kalu idi auli inamabuamo osiyodilote gaubamo keba kunu kadipatiyale, modobola a:ma: ebe tanalo nemalagidila. Ebe tetelo bu kaluate Isalaela epo magumulo kebe epo daloliya, iba:te Mosesekono auli kalutamo da:meleiya, Godote ibino igilo ebo mula:lelamiya. Ebema: nanitabola, me tetelo Godote atu gabodo Epono Naniwi unamo kadipatemene, ✧ ¹⁵ ebene piyate ebe nanitabokobi da:midima:na: iba:te uwomua: igilo ebo kelaema:na:. ✧ ¹⁶ Mabu Godote me opo epo nilakapolo kawonomamo eba malagidilolelo ebenu Gudu kapiyanomo me opamo ebo palibiya,

✧ **3:14:** Nabas 21:4-9; Yon 8:28; 12:32 ✧ **3:15:** Yon 20:31

ebema: piyate ebe nanitabokobi da:midima:na: ibino igilate akalatidioma:na: wiyasiya iba:te uwomua: igilo kelaema:na: ☆

17 “Nanitabola, Godote ebenu Gudu dapalibiya, ebe tetelo ebe ubi kiyatiya: ebenu Gudute epono tanalo anagilamelelamete kuba wiya kikalaema:, ao, wiyasiya ebe ubila ebete ibino igilo ka:pa:mula:lalaema:. ☆ 18 Ebema: piyate Godokono Gudu nanitabokobi da:midina Godote iba:tamo kuba wiya a:kikalaemene, wiyasiya piyate ebe nanitabokobi midia:no Godote ebenu woki iyalo iyatiya iba:tamo kuba wiya kikalaema:, mabu iba:te nanitabokobi midi magumulo ebenu Gudu kapiyanomo kelawea:. ☆ 19-20 Numa:, Godokono alote me opamo da:piya iba:te ubia:noma: eda:iya, wiyasiya ibi ubila idoko magumulo kilukulionama: mabu ibino osiyodilole tanalo kubakubanomola. Iyo, kuba osiyodilolepiate wade alo ubia:noma: eba eda:olo alo magumamo ka:pelamenakoa:, mabu ibi ubia:nola alote ibino kuba pukuilamelelaema:, ebema: nanitabola, ibino kuba anagiyamida tanalote iba:tamo ka:pemaigamene, ☆ 21 Wiyasiya piyate Godokono nanitabo gabodo da:tolamena iba:te alo magumamo ka:pelaema:na:, ebene iba:te wadewade tanalo Godokono elawamo eba osiyodilolelo alote ibino nanitabo tanalo ebo kawokalilaemene.”

*Epo Obama Waduba:midaoledawa Yonete
Ya:sukono Tanalo Dawokalimiya*

☆ **3:16:** Yon 3:36; 10:28; Lom 5:8; 8:32; 1Yon 4:9-10 ☆ **3:17:** Luk 19:10 ☆ **3:18:** Yon 5:24 ☆ **3:19-20:** Yon 1:5,9; 8:12

22 Ebe tanalo dolopoligiya Ya:sute ebe waloma:tapiago Yudiya opamo tolamete, iba:te ebolo tete geyageyadopolo eba nilukulilo epo epetapiate obamo aduba:mida tanalo laema:da:pelamenakiya Ya:sute ibi ebo walubilinaki. ✧

23 Ega:walo atu tetelo epo epetapiate Yonetamo da:pelamenakiya, ebete ibi Inono duliynomolo niyakabolo atumu kowaduba:midaolenaki mabu ebolo obo kawodopola, ebe Inono duliynomolote Salimi duliynomolo tatalilo itana.

24 Ebe tetelo gabamaniate Yoneko idoko moto guamo iyatia:nola.

25 Ebene egela idilo Yoneko waloma:tapiate Yu opono dubu ida:go epono apeno daleyale ukulaole tanaloma: apamineuteitiya. 26 Ebema:epetapi iba:te ebe tabo gela magumune Yonetamo pelamete ebe napaniya, “Iyatulamedawa, dopamo Yodane Kolomo apulo a:ma:tamo da:pemaigi ebe dubuno tanalo a:ma:le atamo dawokalima:wia, ebete walo ka:pete epo obamo ba:powaduba:midaolenate, ega:walo epo bilibilinomate a miyapaete ebetamo na:tolama:”

27 Yonete ibino tabo eba wiyalo negiya, “Lumagite wade tanalo a:ka:tuwa: a:kelaemene, Godote ebetamo ikamea:no ebete gito ka:lutamene. 28 Nale la:tamo degimo, la: ebe tabo nanitabonomolo olowimata. Iyo, na ma kunu gimo, ‘Na Godokono Alibodawa Kelisotea:, wiyasiya Godote na napaliboniya Kelisoko dopomete ka:toma:. ✧ 29 Dubu idite oli kamiyale delaemene, ebete soliyomu

✧ 3:22: Yon 4:1-2 ✧ 3:28: Yon 1:20; Ma:t 11:10

osiyodilote ebe kamiyalete nanitabonomolo ebenoma: keda:mene. Ebe tetelo ebe dubuno wade namutudawate tete da:pesamo ebe niyakabamo nutite, ebenu namutudawano tabo madodo olowite ebenu kawo kalakala duimene, ebete atumu kekalakalamene. Nanitabola, na eba kunula, Kelisoko mabuma: naimano tepo magumulo kalakala kawonomote etaboki, ³⁰ ebema: modobola ebete kawoma: neda:mene, na wiyasiya da:pesoma: keda:mamo.”

Unu Duliyomolone Da:piwisigiya Ebe Kawodawano Tanalo

³¹ Godokono Unu Duliyomolone da:piwisigiya ebe Kawodawate opo epo bilibilinomo nodoilina. Kebe lumagite me opolo dokolina, ebe me opono tanaloma: kiyawaonako mabu ebe opo lumagila, wiyasiya Unu Duliyomolone da:piya ebe dawa eba kunua:. Ebete me opolo a:ka:tuwa: Kawodawanomoma: eba peda:nalo, ☆ ³² Unu Duliyomololo kebe tanalo kulamiyale ega:walo kebe tanalo kolowiyale, ebete ebe iyaiya tanalo opo epatamo napawokalilamena, wiyasiya ibi magumulo epetapi bilibilinomate ebenu tabo kelawena:. ☆ ³³ Ebe mabuma: kebe lumagite ebenu tabo nanitabonomolo delaemene, ebete ebe tanalodo me tanalo idi kawokalimene, Godoko kapiya ebe nanitabo tanalo awokalimidawala. ³⁴ Nanitabola, Godote dapalibiya ebe Kawodawate Godokono nani tabo kiyawaonako, mabu Godote ebenu Uliyanano elawo kawonomo ebetamo iyalo ikamiya, ³⁵ iyo, Nabiwi Godote ebenu Gudu nilakapolo

☆ **3:31:** Yon 8:23 ☆ **3:32:** Yon 3:11

nemalagidilona, ebema: ebete ebetamo elawo ikamiya ebete tanalo bilibilinomo osiyodilolema:
 ✧ ³⁶ Ebe mabuma: kebe lumagite Godokono Gudu nanitabokobi da:midina, Godokono uwomua: igilote ebegodolo bitana, ebete iyalo elawi, wiyasiya kebe lumagite Godokono Gudutamo tuduwata:no, Godokono kawo dowo tanalonomote ebetamo bitana ebema: ebete nanitabo igilo a:kelawenamene. ✧

4

Ya:sute Samaliya Opono Kamiyala:go Tabo Da:kiyawaiya

¹ Ebene Pa:lisi tanebapiate Ya:sukono tanalo ma kunu olowiya, ebete epo bilibilinomo ebena waloma:tapima: midilite ibi obamo ebo waduba:midaolenaki, wiyasiya Yonete bilibili epo kowaduba:midaolenakia. ✧ ² Ebe teteno nanitabo tanalote wiyasiya ma kunu itani, ebe epo magumulo Ya:sute lumagi idi obamo kaduba:midanakia:, ebena waloma:tapiate a:ka:tuwa: waduba:midaolenakiya, ³ ebene Ya:sute Pa:lisi tanebapino tabo gela tanalo diyatawiya, ebe tetelo ebete Yudiya opo atepate Ga:lili opamo olowaima: malagidiliya.

⁴ Ebene ebamo ka:nemaigama: ebete duiyanomolo wagilimite Godokono ubilo Samaliya opodo tote ⁵ ebe opono Saika duliyaomolamo gito nemaigiya. Ewonino tetelo Ya:ikobote ebena gudu Yausepetamo dikamiya me Saika duliyaomolo ebe damela niyakabolo

✧ **3:35:** Ma:t 11:27; Yon 5:20 ✧ **3:36:** Yon 3:16-18; 1Yon 5:12

✧ **4:1:** Yon 3:22

itana, ✧ 6 ega:walo Ya:ikobote dobobiya ebe obo gulite ebolo atumu ba:kitana. Ebene egela tuli tetenomolo Ya:sute tete geyageyadopo pete ebe obo guli niyakabolo pokolite ela ebe pamiti.

7-8 Ebene Ya:suko waloma:tapiate bae mani-amo uwateoma: duliynomolamo da:tolamiya, ebe a:ka:tuwa: obo gulilo eba okolitalo Samaliya opo kamiyale idite obo iyapoma: duliynomolone ebo piya, ebene Ya:sute ebe naniya, “Na obo kapete unamita. Niyata, na obo nikanama:.”

9 Ebene kamiyaletete Ya:sukono tabo eba wiyalo negiya, “Eiye, a:ma: Yu opono dubulata ega:walo na Samaliya opono kamiyalela! A:ma: na oboma: beda:ma: kanana:wa:?” Ebete ma kunu degiya mabu Yu epate Samaliya opo epo da-leyagopima: gelalo atu kalila:mo obo nioma: tal-enama: gelanaka. ✧

10 Ebene Ya:sute negiya, “Godote epatamo gito dikalamena ega:walo potele a:ma: oboma: da:towemeta, a:ma:le ebe netewa tanalo nanitabolo niyatawawetaleka; a:ma:le na banana:wena: nale a:ma:tamo igilo obo kikametama:.” ✧

11 Kamiyaletete ebetamo negiya, “Kawodawa, a:ma: ebe igilo obo kebene na:kelawa:emene? A:ma:godolo obo iyapono inamabu puliyala, ega:walo numa:, me obo guli ebe kuluku-lunomola. 12 A:ma: aimano ewono Ya:ikoboko da:pesodawama: gelo a:ma: a:ka:tuwa: a:ma: kawoma: ka:mida:wita? Me obo guli ebete a ebene walone gudi mabuma: obobiya, ebene

✧ 4:5: W Mabu 33:19; Yos 24:32 ✧ 4:9: Esa 4:1-5 ✧ 4:10: Yon 7:37-38; Awo 21:6

ebe ega:walo ebeno gudi, ega:walo ebeno sipi-goeogoeo ega:walo kau-goeogoeo, ibi bilibilinomate me obo nionamiya.” ✧

13 Ya:sute wiyasiya ebetamo negiya, “Kebe lumagite me obo da:nimene ebe obo kapete walo ka:kuimene, 14 wiyasiya nale kebe obo lumagitamo nima: dikaemo ebe obo kapete walo a:kuminakomene. Ebe igilo obote lumagino okoli magumune tete bilibilinomolo ba:peka:ka:liyanamene, ma kunu ebete uwomua: igilo nanitabonomolo kelaemene.” ✧

15 Ebene kamiyaletete ebetamo negiya, “Kawodawa, niyata, a:ma: ebe obo natamo nikanama:. Nale da:nimo, na walo obo kapete a:kunamenakomene ega:walo nale me obo iyapoma: walo a:ka:penakomo.”

16 Ya:sute ebe naniya, “A:ma: duliyaomolamo toawete, a:imano awi nadabua:wete mamoo kapimiya na:piyala:.”

17 Ebene kamiyaletete nowamiya, “Na awia:nola.”

Ya:sute ebetamo negiya, “A:ma: awia:noma: nanitabolo geata, 18 mabu a:ma: dopamo paibu iyaiya dubate aida:tepaiata, ega:walo ka:lo a:ma:go dokolina ebe dubu a:imano awinomoa:. Iyo, a:ma: awia:noma: nanitabolo geata.”

19 Ebema: kamiyaletete ebetamo negiya, “Kawodawa, na niyatawitamo, nanitabola, a:ma: Godokono woki awokalimidawa idilata. 20 A Samaliya epono ewoniate Godoko me damela

✧ 4:12: Yon 8:53 ✧ 4:14: Yon 6:35

ununomolo amamatenamiya ebema: ale tale-nama: gelanama:, wiyasiya la: Yu epate nege-lanakomata epate Yelusalemalo Godoko nama-matenama:na:.” ✧

²¹ Ya:sute ebetamo negiya, “Kamiyale, nale degitamo, a:ma: me tabo nanitabokobi na:mida:. Tete na:pe, piyate Nabiwi Godoko damamatena iba:te walo Yelusalemalo akamamatenama:na: ega:walo me damela ununomolo akamamatenama:na:.” ²² La:

Samaliya opo epate Godoko amamate gabo nanitabonomolo iyatawa:, wiyasiya a Yu epate me tanalo iyatawala mabu Godokono igilo mula: tanalote agodone opo kawonomamo pena. ✧ ²³ Nanitabola, tete ka:pemene, iyo, ebe na:pe, piyate Nabiwi Godoko nanitabonomolo damamatena iba:te oli woki uwatete ebene Uliyanano elawamo ega:walo ebene nanitabo tanalodo ebe bamamatenama:na:, mabu Nabiwite ebako epo olena ebe kamamatenama:.

²⁴ Godote lumagino ololamo kokolina:, ebe uliyananomola. Ebema: piyate ebe damamatena, modobola iba:te ebene Uliyanano elawamo ega:walo ebene nanitabo tanalodo namamatenama:na:.” ✧

²⁵ Ebene kamiyaletete ebetamo negiya, “Na iyatawala Mesayate ka:pemene, ebene mailo idi Kelisotela. Ebete da:pemene Godokono tanalo bilibilinomo atamo kapawokalilaemene.”

²⁶ Ya:sute ebetamo nowamiya, “Na a:ma:go tabo da:kiyawautama:, na Kelisotela.” ✧

✧ **4:20:** Totomu 12:5-14; Oale 122:1-5 ✧ **4:22:** 2Ela 17:29-41; Ais 2:3; Lom 9:4-5 ✧ **4:24:** 2Kol 3:17; Lom 12:1; Pil 3:3 ✧ **4:26:** Mak 14:61-62

²⁷ Ebe tetenomolo Ya:sukono waloma:tapiate duliynomolone da:ka:pelamiya, iba:te kawiya pela:wa:iya mabu ebete me kamiyala:go tabo eba kiyawautalo ebo pulamiya. Wiyasiya ibi magumulo lumagi idite ebe kamiyale ma kunu kaniya; “A:ma: beda: tanalo osiyodiloma: kowagela:wita?” ega:walo lumagi idite Ya:suko kaniya; “Mabu keleka: a:ma:le eba:go tabo da:kiyawawita?”

²⁸ Ebema: ebe tetelo kamiyaletе ebеno upa obo gulilo atepate duliynomolamo tote epo ma kunu nanaliya, ²⁹ “Dubu idi na:puma:la:. Diyala, ebe da: Kelisotela; mabu nale dopamo kebe kuba tanalo diya gabodo dosiyodilolenaimo, ebe iyaiya tanalo ebete natamo nanitabonomolo awokalilame.” ³⁰ Ebema: duliynomolo epate kamiyaleno tabamo tudila:ote Ya:suko uima: gito tolamiya.

Ya:sute Ebеno Bae Na Tanaloma: Da:kiyawaiya

³¹ Duliynomolo epate eba pelamitalo ebe atu tetelo Ya:suko waloma:tapiate ebe kawiya naniya, “Iyatulamedawa, modobola a:ma: bae nena.”

³² Wiyasiya Ya:sute iba:tamo negiya, “Ao, nale nama: ditana ebe baeno nanitabo tanalo la: iyatawa:.”

³³ Ebema: Ya:sukono waloma:tapiate ibi magumulo negeliya, “Diyala, lumagi idite ebetamo bae da: ikamele.”

³⁴ Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “Na dupaliboniya nale ebеno ubi tanalamo tuduwatalo ebеno woko uwomuamo da:nemaigamo, nale ebe gabodo elawo nanitabonomolo elawenakomo, bae na tanalo

keba kunula:ka: eba kunula. ✧ ³⁵ Numa:la:, la: pali osiyodilole tetelo ma kunu gelanakomata, ‘Netewa-netewa saganate ba:na:pola:na, pali inamabu nao tete ka:pemene.’ Ebema: nale la: tabo idi analemata, la:le Godokono pali inamabu wadenomamo ulama:wete niyatawala:, nao inamabu uwate tete a:pe. ✧ ³⁶ Ega:walo me tanalo idila, kono tapio wokodawate pali namutudawano uwomua: igilo mabuma: pali woko magumulo nao kono uwatenako. Nanitabola, namutudawate ebetamo wiya ikame iyalo owagilimi, iyo, me gabodo kono kikopu amiodawa ega:walo kono tapio wokodawa, iba:te ibino wiya kawonomo kalakalago kapimiya kuwatema:na:. ³⁷ Epate degelanaka ebe tanalo nanitabola, ‘Lumagi idite kono kikopu amiote wiyasiya ebenu ekawite pali inamabu uwate tetelo woko kosiyodilomene, ebenu ibi netewapiate kapimiya kenaoma:na.’ ³⁸ Ebema: nale la: pali inamabu uwatema: eba kunu alibolemata, wiyasiya ebe pali inamabu la:le kamiawea:. Iyo, wokopi epetapiate dopamo kodakoda woko osiyodiliya, wiyasiya ka:lo la: ibino wade woko osiyodilo magumune wadewade nao inamabu uwatenakomata.”

*Samaliya Opo Epo Bilibilinomate Ya:suko
Nanitabokobi Da:midia*

³⁹ Ebe tetelo ebe duliyoumololo dilukulinamiya ebe Samaliya opo epo magumulo epetapi bilibili-nomate Ya:suko nanitabokobi ebo midia, mabu kamiyalete ibi a:kiyawaolamiya, “Nale dopamo

kebe kubakuba tanalo diya gabodo kosiyodilole-naimo, ebe iyaiya tanalo me dubute natamo nanitabonomolo awokalilame.” ⁴⁰ Ebene iba:te ibino duliyoumolone Ya:sutamo da:nemaimiya, iba:te ebe na:toweomiya ebete iba:godolo kokoli-atepama:, ebema: ebe tetelo Ya:sute netewa egela ebo ka:luti.

⁴¹ Ebe tetelo duliyoumolo epo epetapiate Ya:sukono tabo dolowiya, ibi magumulo epetapi bilibilinomate ebe nanitabokobi midite, ⁴² kamiyale ma kunu aniya, “Dopamo tetelo a:imano tabo kapiya dolowima: ale me dawa Ya:suko nanitabokobi ebo midima:, wiyasiya ka:lo ale aimano imila galamo ebenu tabo olowima:. Nanitabola, ebe me opo epono Igilo Mula:lamedawala.” ☆

Ya:sute Gabamani Dubuno Koi Wadekobi Da:midiya

⁴³⁻⁴⁴ Ya:sute me opolo dokolinami ebete ebenu tanaloma: nanitabonomolo ma kunu genaki, “Godokono woki awokalimidawa ebenu duliyoumolo epate ebe unamo akadipatema:na:, wiyasiya iba:te ebe ubia:noma: beda:onakoma:na:.” Ebema: Ya:sute ebe tanalo iyatawate Samaliya opolo netewa egelamo lutate, ebenu ebe opo atepate ebenu Ga:lili opamo walo gito ka:tiya. ☆ ⁴⁵ Ebe tetelo Ga:lili opo epo epetapiate ebe kalakalago lawiya, mabu iba:te dopamo Aduga:la Soliyomuma: Yelusalema kawo duliyoumolamo da:tolamiya Ya:sukono osiyodilole tanalo bilibilinomo nulamete wadewadenoma: ebo negeliya. ☆

☆ **4:42:** 1Yon 4:14 ☆ **4:43-44:** Ma:t 13:57 ☆ **4:45:** Yon 2:23

46 Ebene Ya:sute Ga:lili opono Ka:ina duliyo-molamo walo gito ka:tiya, ebe duliyo-molo ebe ebete dopamo Godokono elawo awokalimi tanalodo obonomo wade da:imi oboma: da:midiya, ebe duliyo-molola. Ebe tetelo gabamani dubu idi ebolo nokoliti, wiyasiya ebena koite Kapenyama duliyo-mololo kawo gabugabuago watiti. ✧

47 Ebene ebe gabamani dubute Ya:sute Yudiya opone pe tanalo dolowiya, ebema: ebete ebetamo tote ebe nananiya, “Modobola:ka: a:ma: Kapenyama duliyo-molamo pa:wete naimano koi wadekobi na:pa:midiye, mabu ebe a:e tatalila.” ✧

48 Ya:sute wiyasiya ebetamo negiya, “La: epo bilibilinomono tanalo ma kunula, nagodolo kawokawo anoano tanalo ulama:wea:no la:le na nanitabokobi ka:midina:wenakoa.” ✧

49 Gabamani dubute ebetamo walo na:kegiya, “Kawodawa, niyata. A:ma: nago samamo na:pa:, naimano gudute da:ba:emene.”

50 Ebene Ya:sute ebetamo negiya, “A:ma: kalakalago na:toa. A:imano koino igilote akalatidimene.”

Ebe tetelo ebe dubute Ya:sukono tabo nanitabokobi midite ebena Kapenyama duliyo-molamo to ebo wagilimiya, wiyasiya ebe atu egelalo ebete duliyo-molamo ka:nemaigiya:.

✧ 51 Ebene egela idilo ebena moto wokopi epetapiate eba:go dapalugiya, iba:te ebe napaniya, “Niyata, a:imano koite dutu igilo walo a:kelawi!”

52 Ebena koite kebako tetelo wadekobi kolowile, ebete ebe tanalo laema: ebena wokopi

✧ 4:46: Yon 2:1-11 ✧ 4:47: Ma:t 8:5-6 ✧ 4:48: Yon 2:18; 1Kol 1:22 ✧ 4:50: Ma:t 8:13

dalateda:liya iba:te nowaimiya, “Dutu egela tuli tetelo, 1 koloko tete keba kunula:ka:, gabugabute ebe ebo atepi.” ⁵³ Ebene nabiwite wokilo ne-malagidiliya, ebe tete ebe atu tetenomola Ya:sute ebe dani koino igilote akalatidimene, ebema: ebe ega:walo ebeno moto epo, ibi bilibilinomate Ya:suko nanitabokobi ebo midiya.

⁵⁴ Nanitabola, Ya:sute Yudiya opone Ga:lili opamo pete netewa anoano tanalo da:posiyodiloliya, me tanalo ebe idila. ✧

5

Ya:sute Agowa Tatai Dubu Wadekobi Da:midiya

¹ Me tanalo dolopoligiya Ya:sute Yelusalema kawo duliyoumolamo tiya Yu epono soliyomu idi ka:nuima:. ² Yelusalemano kala ga:dimi tetelo gigiyu idi bitana, ebeno mailo Sipi-goeogoeono Gigiyula, ega:walo me gigiyu niyakabolo mala: ikila:no bobo ba:kitana, ebeno mailo Yu epono tabamo Betesedala. Ebe bobo apune apune paibu tanatima:gono motote lamota:onamiya, ³ ebene iyaiya temetema:gopi bilibilinomate ebe motono golololo pola:nanakiya, ibi magumulo epetapi balidi tamiopila, ega:walo epetapi agowa tataipila, ega:walo epetapi ape kodakoda temetema:gopila. Iba:te egela bilibilinomolo obono tete ebe makopelitanakiya, ⁴ mabu iyaiya kapiyakapiya tetelo Kawodawa Godokono nopodawate bobono obo da:pologinaki obote gelewalemu ebo elewegediamidanaki. Ebe tetelo kebe temetema:godawate obo magumamo

✧ 4:54: Yon 2:11

samamo da:niwisiganaki ebe kapiyate wade tanalo ebo lawenaki.* ⁵ Ebene Ya:sute Beteseda bobamo da:nemaigiya, dubu idite ebolo na:luti, ebete 38 ulamalo pata: modoboa:noma: eda:nami.

⁶ Ya:sute ebe eba watitalo da:numiya, ebete niyatawiya ebe dubute tete geyageyanomolo eba kunu okolinami. Ebema: ebete ebe naniya, “A:ma: ubila:ka: Godote a:ma: wadekobi midima:?”

⁷ Temetema:go dubute ebetamo nowamiya, “Kawodawa, me obo Godote gelewalemu dewege-diamidanako, ebe tetelo na walubinidawa puliyala, ebema: na obamo eba niwisigitalo wiyasiya lumagi idite dopamo niwisiganako modobo tanalo ka:nelaema:.”

⁸ Ya:sute ebetamo negiya, “A:ma: maigawete, a:imano bogo mokopiamidawete, na:toa.” ☆ ⁹ Ebe tetenomolo ebe dubute wadekobi olowite, ebena bogo lawete ebo tiya.

Ya:sute ebe dubu wadekobi da:midiya, ebe egela ebe Yu epono wokoa: talena egelala.

¹⁰ Ebema: ebe dubute bogo eba aguwatitalo Yu watowatopi epetapiate ebe kawiya aniya, “Eiye! Me aimano wokoa: talena egelala! Bogo aguwata magumulo a:ma: aimano pukala adikamidala:ta!” ☆

¹¹ Ebete wiyasiya negiya, “Na wadekobi da:midini ebe dubute ma kunu anane, ‘A:imano bogo mokopiamidawete na:toa.’ ”

* **5:4:** Yon 5:3b-4 buka apuno tabo Yonete bukamo kakuloliya; wiyasiya ebena buka osiyodilo walogabo apune nanitabokobi mididawa idite akuloliya. ☆ **5:8:** Ma:t 9:6 ☆ **5:10:** Niy 13:19; Yel 17:21

¹² Ebema: iba:te ebe nalatediya, “Kebe dubute kanata, a:ma: bogo aguawete ka:toaema:? A:ma: a nanaa:, ebe dubu potelela:ka:?”

¹³ Wiyasiya ebe dubute Yu watowatopiatamo wiya tabo gema: ka:modobiya:, mabu ebete Ya:sukono tanalo kiyatawiya: ega:walo Ya:sute ebe wadekobi midite ebete epo bilibilinomo magumamo gito nopegiya. ¹⁴ Ebema: walone Ya:sute Godoko Amamateno Iya Motolo ebe dubu walo da:kumiya ebo aniya, “Numa:, a:imano ape wadekobi olowi, ebema: a:ma: kuba idi walo ako-siyodilala: Diyala, kawo temetemetete a:ma:tamo walo da:ba:ka:pemaigamene, ebene walogabo apuno temetemetete kawonomoma: eda:te, dopamo a:ma: dumitanamiya ebe temeteme kodolimene.”

¹⁵ Ebe tetelo ebe dubute tote Yu watowatopi ma kunu nanaliya, “Na wadekobi da:midina:ka ebe dubu Ya:sutela.”

Yu Watowatopiate Ya:suko Anakapuima: Ubi Diyatiya

¹⁶ Mabu Ya:sute Yu epono woko: talena egelalo temetema:gopi epetapi wadekobi da:midilinaki, ebema: ibino watowatopi epetapiate ebetamo dowaoete temeteme ikaema: ebo wagilimiya.

¹⁷ Ebe tetelo Ya:sute iba:tamo negiya, “Naimano Nabiwite egela bilibilinomolo woko osiyodilona, ebema: na ebene Gudute atumu woko kosiyo-dilonamo, egela idi gito ka:lutanakoa:.” ¹⁸ Yu watowatopiate ebe tabo dolowiya iba:te ubi kawonomamo ebo iyatiya ebe kanakapuima:, mabu nanitabola, dopamo Ya:sute ibino talena ege-lano pukala adikamidaliya, wiyasiya me tetelo

ebete Godoko ebena nani Nabiwima: gelo ebe a:ka:tuwa: ebena elawo Godokono elawago mod- oboma: ge. ☆

Uwomua: Igilo Godokono Gudugodolo Bitana

¹⁹ Ebema: Ya:sute iba:tamo negiya, “Na la:tamo nani tabonomo gemo, Godokono Gudute a:ka:tuwa: ebena ubilo tanalo idi osiyodiloma: modoboa:, wiyasiya Gudute ebena Nabiwino osiyodilo tanalo duminako ebete ebe atu tanalo kosiyodilonako. ☆ ²⁰ Mabu Nabiwi Godote ebena Gudu nilakapolo eba malagidilonalo ebena osiyodilole tanalo bilibilinomo Gudutamo awokalilamena. Nanitabola, walone tetelo Nabiwite ebena Gudutamo tanalo epetapi kawokawonomo kawokalilaemene ebete kosiyodilolema:, ebema: la: bilibilinomate ebe tanalo ulama:wete kanoanomamota. ²¹ Nabiwite a:e lumagi igilamo keba kunu kadipatenakole, Gudute atumu eba kunu kowagelena, ebete kebe lumagitamo ubi diyatimene ebe lumagitamo nanitabo igilo kikaemene. ²² Ega:walo Nabiwi Godote a:ka:tuwa: lumagi idino tanalo akanagiyamidaemene, wiyasiya ebete elawo Gudutamo ikamiya ebete epono iyaiya tanalo kanagilamelelaema:. ☆ ²³ Ebema: epo bilibilinomate Guduno mailo unamo kadipatema:na:, iba:te Nabiwino mailo keba kunu kadipatenake eba kunu. Kebe lumagite Gudutamo ubia:noma: deda:na, ebete atumu Nabiwi Godotamo ubia: tanalo nakawokalimina

☆ **5:18:** Ma:t 26:4; Yon 7:1; 10:30 ☆ **5:19:** Yon 5:30 ☆ **5:22:** Yon 5:27; Ali 10:42

mabu me Gudu Nabiwite opo epatamo palibiya.

☆

24 “Na la:tamo nani tabonomo gemo, potele naimano tabo olowite ebene ebete na Alibonedawa nanitabokobi da:midina, ebegodolo uwomua: igilo nanitabonomolo bitana, iyo, Godote ebe lumagino tanalo akanagiyamidaemene mabu ebete a:e magumune igilamo iyalo emaigi. ☆ 25 Ebema: na walo la:tamo nani tabonomo na:kegemo, tete ka:pemene, iyo, ebe na:pe, ebe tetelo a:elao epate Godokono Guduno tabo madodo dolowima:na: iba:te uwomua: igilamo kemaimioma:na: 26 Nanitabola, Nabiwi Godoko kapiyagodolo uwomua: igilo bitana, ebema: ebete ebene Gudutamo elawo iyalo ikamiya ebete atumu Igilo Mabudawama: ka:keda:nama:, 27 ega:walo Nabiwite Gudutamo elawo walo a:kikamiya ebete epono tanalo kanagilamelelaema:, mabu me Gudu ebe Epono Naniwila.

28 “Ebema: la: olowiopi naimano kiyawao taboma: akola:wa:oala:, mabu tete ebe na:pe, a:elao epate ebene tabo madodo olowite 29 bobo magumune igilamo kemaimioma:na: Ebene ibi magumulo piyate me opolo wadewade tanalo kosiyodilolenaki iba:te Igilo Duliynomolamo ka:nodoloma:na:, wiyasiya piyate kubakuba tanalo dosiyodilolenakiya iba:te tabo anagiyamida bailo ibino kuba wiya ka:nuwatema:na:.” ☆

☆ 5:23: Pil 2:10-11; 1Yon 2:23 ☆ 5:24: Yon 3:15-18 ☆ 5:29: Da:n 12:2; Ma:t 16:27; Ali 24:15

*Nabiwi Godote Ebeno Gudu Ya:sukono
Nanitabo Tanalo Dawokalimina Ebe Tanalo*

³⁰ Ya:sute walo na:kegiya, “Na a:ka:tuwa: naimano ubilo tanalo idi osiyodiloma: modoboa:, wiyasiya naimano Nabiwite na dananenako nale ebe gabo kapiyado epono tanalo ebo anagilamelelamenakomo. Ega:walo anagiyamida magumulo nale tuputupunomolo osiyodilonakomo, mabu na ubila na dapaliboniya ebe Kawodawa kapiya kekalakalaiminama:, na a:ka:tuwa: na a:kekalakalaimo. ✧

³¹ “Na a:ka:tuwa: ma kunu degemo, ‘Na magumulo nanitabo tanalo bitana,’ epate ebe tabono nanitabo tanalo a:kelaema:na:, ³² wiyasiya Kawodawa idi bokolina, ebe Godotela, ebete naimano nanitabo tanalo awokalimina. Na iyatawala, ebete naimano tanaloma: kebe tabo ka:kiyawaonale ebe tabo nanitabola.

³³ “Dopamo tetelo la: Yu watowatopiate dubu epetapi Yonetamo dalibola:ima, ebete iba:tamo naimano nanitabo tanalo atumu akawokalimi. ³⁴ Numa:la:, me opo epate naimano tanaloma: da:kiyawaona nale ibino tabo kolowinakoa:, wiyasiya Yonete dopamo da:kiyawai ebe tabo ebeno woki taboa:, ebe Godokono tabola. Ebe mabuma: nale ebe atu tabo la: walo nakanalemata, la:le nanitabokobi mida:wete Godote la:imano igilo ka:mula:lelametama:. ³⁵ Iyo, Yoneko ebe wade alo keba kunula:ka: ebe eba kunu pukuilamenami, ebene tete da:pesamo ebe alono tanaloma: la:le

✧ **5:30:** Yon 5:19; 6:38

la:imano ubi alomatepaolo ginima:mo walo na:kolowamimata.

³⁶ “Ega:walo me tanalo idila. Nabiwi Godote iyalo tetelo natamo kebe woko kikanamiyale, nale ebe woko eba osiyodilonalo naimano wokote naimano nanitabo tanalo awokalimina, na Godote paliboniya. Ebema: dopamo tetelo Yonete naimano tanaloma: nanitabo tanalo dawokalima:tepiya, wiyasiya me tetelo naimano wokote naimano nanitabo tanalo wadenomamo awokalimina. ✧ ³⁷ Nanitabola, na dapaliboniya ebe Nabiwite naimano nanitabo tanalo eba awokaliminalo, wiyasiya la:le ebena tabo madodo kolowiawenakoa: ega:walo ebena ololo kuma:wenakoa. ✧ ³⁸ Iyo, ebena tabo la:imano tepo magumulo kitana; mabu ebete na me opamo paliboniya wiyasiya la:le naimano tabo nanitabokobi ka:mida:wena. ³⁹ La:le Godokono Buka apuno iyaiya tabo wadenomamo eka:la:miolenakomata, mabu la: nemalagidilonamata ebe gabodo la:le uwomua: igilo kelaemamota. Eiye, numa:la! Me Buka apuno tabo bilibilinomate naimano nanitabo tanalo awokalimina, wiyasiya la:imano ka:la:miole magumulo ebe tabono magumunomo nanaetoamidanamata, ✧ ⁴⁰ ebema: la: ubia:nola natamo pelama:wete nagodone uwomua: igilo ka:pelawa:ema:

⁴¹ “Na ubia:nola me opo epate na moionema; ⁴² mabu na iyatawala la: kebako epola:ka; la:imano tepo magumulo nilakapo kimalagidilo tanalote Godotamo nanitabolo kitana:

✧ **5:36:** Yon 3:2; 14:11 ✧ **5:37:** Ma:t 3:17; Yon 5:32; 8:18

✧ **5:39:** Luk 24:27

⁴³ Nanitabola, nale naimano Nabiwino elawamo piyamo wiyasiya la:le na kelawena:wena:, wiyasiya lumagi idite ebe a:ka:tuwa: ebene elawamo la:tamo da:pemene la:le ebe kalakalago kelaemamota, ⁴⁴ iyo, la: ubila la: magumulo idite idi kemoio, idite idi kemoio, eba kunu kowagela:wenama:. La: nolowiala:, la:le iyaiya tuputupu tanalo aimano kapiya Godotamo osiyodilolema: dowagela:ema ebe tetelo ebete la: kemoiolema:ta, wiyasiya la: ubia:nola. Me mabuma: la:le na nanitabokobi a:ka:midina:ema, gabo puliyala!

⁴⁵ “La: ma kunu akomalagidilala:, na kapiyate Nabiwi Godotamo la: kuba osiyodilolepima: keka:la:mitama:. Ao, Mosesete atumu la: kubakubapima: ka:keka:la:ima:ta, ebe la:le la:imano wade walubidawama: degelawenakoma ebe dawala! ⁴⁶ Ega:walo la:le Mosesekono tabo nanitabokobi na:mida:wenataleka: la:le na atumu nanitabokobi ba:ka:midina:wena:, mabu ebete Godokono Bukamo iyaiya tabo dakuloliya, ebe tanalate naimano nanitabo tanalo awokalimina. ☆ ⁴⁷ La: wiyasiya ebete Bukamo dakuloliya ebe tabo nanitabokobi ka:midila:wena:, ebema: la:le naimano tabo nanitabokobi keba kunu na:ka:mida:ema? Gabo a:kitanamene!”

6

Ya:sute Epo Bilibilinomatamo Bae Dikalam-oleni

Ma:t 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17

☆ 5:46: Ali 3:22

¹ Ebene ibino tabo kiyawao tanalo olopoligote, egela epetapi da:petoiya, tete idilo Ya:sute Ga:lili Paka: apuamo peago gito na:iwiya, ebe paka:no mailo idi Taibiliyasila. ² Ebene epo bilibilinomate ebe ebamo waloma:tiya, mabu ebete temetema:gopiatamo dosiyodilolenaki, iba:te ebe anoano tanalo ulamoliya ega:walo iba:te kawo tanalo idi uima: ubi iyatiya. ³ Ebene Ya:sute damela unamo nodolote ebe waloma:tapiago ebo nilukulitiya, ⁴ ebe tetelo Yu epono Aduga:la Soliyomu tete tatalima: na:kediya.

⁵ Ebene adimo apulo epo epetapi bilibilinomate Ya:sutamo dupaladabutiniya, ebete ibi ulamenate Pilipiko nanani, “A me epo bilibilinomo walubilima: bae kebolo na:kuwatelaema:?” ⁶ Ebe tetelo Ya:sute iyalo iyatawani ebete epatamo beda: tanalo na:kosiyodilomene, ebema: ebete Pilipiko me tabo anani, mabu ebe ubila ebena nanitabokobi midi tanalo kuiminama:, da: nanitabola: o da: nanitaboa:.

⁷ Ebene Pilipite ebetamo nowamini, “Me epo bilibilinomate bae kela:mo naoma: kapiya ulamano woko wiya manite a:ka:modobomene.”

⁸ Ebe tetelo Ya:suko waloma:tadawa idi, ebena mailo A:ndulutela, ebe Saimono Pitakono ekawila, ebete Ya:sutamo negeni, ⁹ “Koi kapiya mela, ebegodolo paibu palowa bae ega:walo namo netewa ba:pola:na, wiyasiya ebe bae bilibililia:, me epo bilibilinomago a:ka:modobomene.”

¹⁰ Ebene Ya:sute ebe opono uwago kawonomo uminate ebe waloma:tapiatamo negeni, “La: epo nanala:la: iba:te gito kilukulima:.” Ebema: epo bilibilinomate ebamo ilukulinate ebe epo

deka:la:mioleniya ibino uwomu 5,000 dubuma: eda:ni. ¹¹ Ebene Ya:sute ebe bae uwatenate Godotamo kalakala tabo genate, da:pola:niya ebe epatamo gito ikalamoleniya, ega:walo ebete namo kuwatenate eba kunu kowageleni epono bae kape tanalote ka:modobolamenama:.

¹² Ebe tetelo ebe baete ibi da:ugulamoleni Ya:sute ebe waloma:tapi nanaleni, “La: da:lulili ebe bae apuapu wadenomamo nuwata:la:, mabu ale me bae a:ka:kubailaema:.” ¹³ Ebema: iba:te epagodolo da:lulilini ebe palowa bae apuapu duwateniya, iba:te 12 bagowo ebe owiyaoleniya.

¹⁴ Ya:sute ebena elawo epatamo kawokalim-inama: me anoano tanalo dosiyodiloni, iba:te uminate negelaniya, “Nanitabola, me dubu ebe Godokono Iyanomo Woki Awokalimidawala, Godote me opamo paliboma: degiya, me ebe Kawodawala!” ¹⁵ Ebe tetelo Ya:sute ibino ubi tanalo iyatawani, iba:te ebe lawenate ibino Kawo Elawodubuma: gito ka:midinama:. Wiyasiya ebe ubia:nola, ebema: ebete ibi miyapanate ebe a:ka:tuwa: damela unu ida:mo gito nodoloni. ✧

Ya:sute Obo Unudo Da:toni
Ma:t 14:22-33; Mak 6:45-52

¹⁶ Egelate eba niwisiganalo Ya:suko waloma:tapiate paka: balamo niwitionate, ¹⁷ wiyasiya opote didokoni ebe tetelo Ya:sute iba:tamo samamo ka:peniya:, ebema: iba:te peamo nolodate paka: a:iwale ebo wagiliminiya Kapeniyama duliynomolo apuamo. ¹⁸ Ebe tetelo kawo awate eba maiganalo kawokawo ulate ebo maimioniya. ¹⁹ Ebene iba:te paibu

✧ 6:15: Yon 18:36

o sikisi kilomita mako tete geyageyadopolo eba nabidilonalo, ebe tetelo Ya:sute ibino pe niyakabamo obo unudo da:toni, iba:te ebe uminate kawonomamo ebo toletoleoniya, ²⁰ wiyasiya ebete ibi nanaleni, “Na Ya:sutela, la: ka:toletoleonala!” ²¹ Ebema: iba:te Ya:suko ibino peamo kalakalago da:nowianiya, iba:te nela:wa:oniya mabu iba:te kebamo tolamenama: dowageleniya, ebe tetenomolo iba:te ebe pe boboamo pe gito na:ilioniya.

Epo Bilibilinomate Ya:suko Wadima: Kapeniyama Duliyomolamo Da:nemaimioniya

²² Ebene Ya:sute Ga:lili Paka: apulo da:na:miyapani, egela idilo ebe epo bilibilinomate me tanalo iyatawaiya, Ya:sute ebe waloma:tapiago kapiya peago iba:tamo da:pa:iwaliya, wiyasiya adimo tetelo waloma:tapiate walo a:ka:tuwa: da:ka:na:iwaleniya, Ya:sute iba:go ka:tonia: ²³ Ebe atu tetelo Taibiliyasi duliyomolo epate Kawodawa Ya:sukono anoano osiyodilo tanaloma: tabo ma kunu olowiya, ebete Godotamo baema: kalakala tabo genate epo bilibilinomatamo dikalamoleni, ebema: ibi bilibilinomo epetapiate ebe uima: ibino peago ebe atu opamo ebo pelamolliya. ²⁴ Wiyasiya ebe epate Ya:suko ega:walo ebe waloma:tapi ebolo nipo da:poliya, iba:te peamo walo kolote na:ka:tolamiya Kapeniyama duliyomolamo, iba:te Ya:suko ebolo ka:nowadima:.

Ya:suko Ebe Igilo Baela

25 Ebene ebe epate Ya:suko Kapeniyama duliynomolo apulo da:numiya, iba:te ebe nananiya, “Iyatulamedawa, a:ma: mamō kebe tetelo ka:pemaigawa:?”

26 Ya:sute ibino tabo eba wiyalo negiya, “Nale la:tamo nani tabonomo gemo, la:le nagodone bae uwata:wenate, ebe baete la: da:ugulamolestania la:le na unaema: ebema: pelaemata, wiyasiya naimano elawo awokalimino anoano tanalono magumu la:le la:imano wokiamo kelawa:wea:

27 La:le kateneno ubi bae naoma: woko kosiyodilonala: mabu ebe baete samamo kabaleomene, wiyasiya modobola la:le uwomua: igilo bae laema: woko nosiyodilonala: Mako bae na Epono Naniwite la:tamo kikalaemamota, mabu Nabiwi Godote me tanalo iyalo awokalimiya, na ebena nanitabodawama: eda:namo.” ✧

28 Ebene iba:te ebe naniya, “Ale Godokono iyaiya ubi tanalo kosiyodilolema: beda: woko na:kosiyodiloma:?”

29 Ya:sute iba:tamo nowamiya, “Godote kapiya tanalonomo la:godolo uima: ubila, ebete me opamo dapalibiya la: ebe dawa nanitabokobi na:mida:la:.” ✧

30 Ebema: iba:te ebe walo nakaniya, “Ale a:ma: nanitabokobi ka:miditama: a:ma:le atamo beda: anoano tanalo na:kosiyodilaemene? Modobola a:ma: a:imano elawo atamo nawokalima:!” ✧

31 Numa:, aimano ewoniate bulu opolo eba ilukulinalo, Godokono anoano osiyodilole tanalodo iba:te bae uwatenakiya, ebe baeno mailo ebe ma:nala. Iyo, Godokono Bukano tabote

ma kunu itana, ‘Godote iba:tamo Unu Duliyo-
molono bae ikalamenaki,’ ebema: modobola
a:ma: atumu a:imano elawo nawokalima:.” ✧

³² Ya:sute negiya, “Nale la:tamo nani
tabonomo gemo, Mosesete la:imano ewoniatamo
dikalamenaki, ebe bae Unu Duliyo-
molono baenomoa:, wiyasiya me tetelo naimano
Nabiwite Unu Duliyo-
molono baenomo la:tamo
nikalamenata, ³³ mabu Godokono baenomo
ebe Unu Duliyo-
molone da:piya ebe dawala,
ebe kapiyate me opo epatamo nanitabo igilo
ikalamena.”

³⁴ Ebene iba:te ebe walo nakaniya, “Iyatu-
lamedawa, modobola a:ma:le me tetene wag-
ilima:wete ebe bae atamo nikaeamenakiye.”

³⁵ Ebene Ya:sute negiya, “Na igilo baela.
Kebe lumagite natamo da:pemene ebe bae
kapete walo a:kuminakomene, ega:walo kebe
lumagite na nanitabokobi da:midinimene ebe
obo kapete atumu a:kuminakomene. ✧ ³⁶ Ka:lo
nale la:imano tanalo ma kunu awokalimo,
la:le la:imano balidinomamo naimano elawo
uimata, wiyasiya la:le na nanitabokobi midinima:
ubia:nola.

³⁷ Naimano Nabiwite natamo
ikanaema: dowagelena, ebe epo bilibilinomate
natamo ka:pelaema:na:, ega:walo kebe dawate
natamo da:pemene nale ebe iyabaiamo gito
akalibamo. ³⁸ Numa:la:, Unu Duliyo-
molone na
dapaliboniya nale ebe Kawodawano ubi tanalo
osiyodiloma: me opamo piyamo, na a:ka:tuwa:
naimano ubi tanalo a:kosiyodilomo. ³⁹ Ebema:
na dapaliboniya ebe dawano ubi tanalo ma

✧ **6:31:** Maimi 16:14-15; Nabas 11:7-9; Oale 78:24 ✧ **6:35:** Yon
4:14

kunula, ebete natamo kebe epo kikanamenale ibi magumulo kapiya idite akalatidimene, ebene Uwomu Egelalo nale ibi bilibilinomo nanitabo igilamo kowadipalatelemamo. ✧ ⁴⁰ Iyo, naimano Nabiwi ubila, kebe lumagite ebene Gudu umite nanitabokobi da:midimene, ebete uwomua: igilo kelaemene, ebema: nanitabola, Uwomu Egelalo nale ebe lumagi nanitabo igilamo kadipatemamo.”

⁴¹ Ebene Yu epo epetapiate Ya:sukono tanaloma: ubia: tabo geliya, mabu ebete tabo ma kunu giya, “Na Unu Duliyomolone da:piya ebe igilo baela.” ⁴² Ebema: iba:te negeliya, “A, nanitabola:ka:, me Ya:suko Yausepekono gudula! A iyatawala ebene menokola nabiwila! Mabu keleka: ebete Unu Duliyomolone pema: dege?” ✧

⁴³ Ya:sute ibino tabo iyatawate iba:tamo nowamiya, “La: magumulo ubia: tabo kegelitala:.” ⁴⁴ Nabiwi Godote lumagi idi natamo magaea:no, ebe dawate ebene ubilo a:ka:tuwa: natamo pema: a:ka:modobomene, wiyasiya Nabiwite kebe dawa natamo demagaemene, nale ebe lawete Uwomu Egelalo uwomua: igilamo kadipatemamo. ✧ ⁴⁵ Numa:la:, dopamo Godokono woki awokalimipiate ebene Bukamo tabo ma kunu akuloliya, ‘Tete na:pe, Godote a:ka:tuwa: me opo epo bilibilinomo ebene gabo kiyatulaemene.’ Ebema: me tanalo nanitabola, potele Nabiwino tabo madodo olowite ebegodone wade iyatawa tanalo delawenako, ebe dawate natamo ka:pemene. ✧ ⁴⁶ Naimano tabono

✧ **6:39:** Yon 10:28-29; 17:12 ✧ **6:42:** Ma:t 13:55 ✧ **6:44:** Yon 6:65 ✧ **6:45:** Ais 54:13

magumu kubanu akolawa:la:. Me opo lumagi idite Nabiwino ololo dopamo kumiya; wiyasiya potele Godogodone da:piwisigiya ebe kapiyate Nabiwino ololo umiya, ebema: la:le ebe kapiyagodone Nabiwino tabo kolowiomamota. ☆

⁴⁷ “Iyo, nale la:tamo nani tabonomo gemo, kebe lumagite na nanitabokobi da:midinina ebe-godolo uwomua: igilote bitanamene. ☆ ⁴⁸ Na ebe igilo baela. ☆ ⁴⁹ Numa:la:, la:imano ewoniate ma:nama: deka:minakiya, iba:te bulu opolo ebe bae naonakiya ebene walone tetelo ibi bilibilinomate a:elaiya, ⁵⁰ wiyasiya Unu Duliyomolone da:piya, ebe bae lumagite denamene ebete a:ka:emene. ⁵¹ Na Unu Duliyomolone da:piya ebe igilo baela, ebema: nanitabola, kebe lumagite me bae denamene ebete uwomua: tetelo nanitabo igilago bokolinamene. Nale ebetamo dikamenakomo ebe bae ebe naimano apeno katenela, mabu nale naimano ape me opo epatamo ikalaemo ibino igilo ka:mula:lalaema:.”

⁵² Ebema: Yu epono dowate demaigiya, iba:te ibi magumulo apamineuilo negeliya, “Ale me dubuno katene kenaoma;, ebete atamo keba kunu na:kikaeaemene?”

⁵³ Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “Nale la:tamo nani tabonomo gemo, la:le Epono Naniwino katene naoa:no ega:walo ebene kalima nioa:no, nanitabo igilote la:godolo a:kitanamene. ⁵⁴ Iyo, kebe lumagite naimano katene denanako ega:walo naimano kalima da:ninako, ebegodolo uwomua: igilote bitanamene, ega:walo

☆ **6:46:** Yon 1:18 ☆ **6:47:** Yon 3:15-16 ☆ **6:48:** Yon 6:32,58

nale Uwomu Egelalo ebe nanitabo igilamo kadipatemamo, ⁵⁵ mabu naimano katene ebe nanitabo igilo baela, ega:walo naimano kalima ebe nanitabo igilo obola. ⁵⁶ Nanitabola, kebe lumagite naimano katene denanako ega:walo naimano kalima da:ninako, ebete na magumulo bokolina ega:walo nale ebe magumulo bokolinamo. ⁵⁷ Na dapaliboniya ebe Nabiwino nanitabo igilote nagodolo keba kunu kitanale, eba kunu kebe lumagite naimano katene denanakomene, ebete naimano igilago bokolinamene. ☆ ⁵⁸ Ebema: numa:la:, naimano ape ebe Unu Duliyomolone da:piya ebe igilo baela. Me baete lumagitamo nanitabo igilo bikamenakomene, wiyasiya la:imano ewoniate denaonakiya ebe baete igilo iba:tamo nanitabolo kikalamenakia:, iyo, walone iba:te gito a:elaiya.”

⁵⁹ Ya:sute Kapeniyama duliyomololo Yu epono balidi ibilamole motolo ibi diyatulamiti, ebe tetelo ebete iba:tamo me tabo geyageyadopo kiyawaiya.

Ya:suko Ebe Uwomua: Igilo Adaedawala

⁶⁰ Ebe tetelo Ya:suko waloma:tapi epetapi bilibilinomate ebeno iyatulame tabo olowite negeliya, “Me tabono magumu kodakodanomola, potele laema: na:ka:modobomene?”

⁶¹ Iba:te ebeno iyatulame tanaloma: kebe ubia: tabo degelitiya, Ya:sute iyatawate negiya, “Mabu keleka: naimano iyatulame tanalote la:imano nanitabokobi midi tanalo da:kubailamita?
⁶² Nanitabola, Epono Naniwite dopamo

☆ **6:57:** 1Yon 3:24

dokolinami ebete ebe Kalakala Duliyoumolamo walo ka:ka:nodolomene, ebema: la:le ebe anoano tanalo duma:ema la: keba kunu na:kowagela:ema? ⁶³ Numa:la:, Godokono Uliyanate epatamo nanitabo igilo ikalamena, wiyasiya kateneno elawote iba:tamo igilo ikalaema: ka:modobonakoa:. Ebema: nanitabola, nale la:tamo da:kiyawaomo ebe tabo ebe igilola, iyo, ebe tabote Godokono Uliyanagodone pe, ⁶⁴ wiyasiya la: epetapiate nanitabokobi ka:mida:wea:.”

Ya:sute me tabo kiyawaiya mabu ebete ebene woko wagilimi mabune iyalo iyatawiya, ebe waloma:tapi magumulo piyate ebe nanitabokobi midia:pima: deda:onama:na: ega:walo potele ebe anakapumpipino kotamo diyatimene. ☆

⁶⁵ Ebene ebete tabo moga:melo walo na:kegiya, “La:imano nanitabokobi midia: tanaloma: nale iyalo ma kunu gemo, Nabiwite elawo lumagitamo ikamea:no, ebete a:ka:tuwa: ebene ubilo natamo a:ka:pemene.” ☆

⁶⁶ Ebe mabuma: Ya:suko waloma:tapi epetapi bilibilinomate eba:go wapata:laema: ubia:noma: eda:ote ibino iyaiya ilukuli tanalomo walo gito kolowamiya. ⁶⁷ Ebene Ya:sute ebene 12 waloma:tapi epetapi nalateda:liya, “La: atumu, la:le na bakatepana:ema?”

⁶⁸ Saimono Pitate ebetamo nowamiya, “Kawodawa, a potamo na:ka:tolaema: mabu a:ma: kapiyagodolo nanitabo igilo tabonomo bitana? ☆ ⁶⁹ A iyatawala a:ma: Godokono Wade-

☆ **6:64:** Yon 13:11 ☆ **6:65:** Yon 6:44 ☆ **6:68:** Ma:t 16:16

talena Dawalata, ebema: ale a:ma: nanitabokobi na:midinata.”

⁷⁰ Ya:sute wiyasiya iba:tamo negiya, “A, nanitabola:ka:, nale a:ka:tuwa: la: 12 dubu uwatimata, wiyasiya la: nolowiala:, la: magumulo kapiyate Saitanakono wokodawama: eda:na!”

⁷¹ Ebete me tabo Yudasikono tanaloma: giya, ebe dubu ebe Keliyota duliynomolodawa Saimonokono gudula. Dopamo me dubute 12 waloma:tapi magumulo okolinami, wiyasiya walone tetelo ebete Ya:suko anakapumpino kotamo ebe iyatiya.

7

Ya:sukono Ekakiate Ebe Nanitabokobi Ka:midia:

¹ Ebene ibino tabo kiyawao tanalo dolopoligiya, ebe tetene wagilimite Ya:sute Ga:lili opo kawonomolo pata:nami, wiyasiya ebete Yudiya opolo pata:ma: ubia:nola mabu ebe opono Yu watowatopiate ebe anakapuima: wagenamiya. ☆ ² Ebene Yu epono

☆ **7:1:** Yon 5:18

Nupunupu Etemoteono Soliyomu* detataliya,
 ☆ 3 ebe tetelo Ya:sukono ekakiate ebe naniya,
 “Modobola a:ma: me Ga:lili opo atepawete
 Yudiya opamo walo na:ka:toa. Diyala, a:ma:le
 waloma:tapi epetapi ebolo da:ba:nulaemene,
 ebene a:ma:le dosiyodilola:wenaka iba:te ebe
 anoano tanalo wadenomamo kulaema:na:.
 4 Numa:, lumagite ubi diyatimene epo
 bilibilinomate ebe kowaloma:tama:, modobola
 ebete ebena tanalo akowaminala:. Ebe mabuma:
 a:ma:le me iyaiya anoano tanalo nanitabolo
 dosiyodilola:wenaka, modobola a:ma: atumu
 a:imano tanalo me opo epo bilibilinomatamo
 nawokalimiye!” 5 Ya:sukono ekakiate ebe
 kalakalatelo me tabo kiyawaiya mabu iba:te
 ebe nanitabokobi ka:midiya:, epo epetapi
 bilibilinomate nanitabokobi midia:noma: keba
 kunu keda:iye eba kunu. ☆

6 Ebema: Ya:sute ebena ekakino tabo eba

* **7:2:** Nupunupu Etemoteono Soliyomu ebe Yu epono soliyomu idila, iba:te ulama bilibilinomolo bosiyodilonakoma:na:. Ibino ewoniate Isipiti opone da:nemaimiya, ebe tetelo iba:te Ka:inane opamo samamo nemaimioa:no dopamo 40 ulamalo bulu opolo ilukulinamiya. Ebe tete geyageyanomolo iba:te bulu opono iyaiya opolo eba latepaonatolo sipi-goeogoeo tama awokowiamidaole motoma: midilite, iba:te ebakobako nupunupu motolo laonakiya, motonomoloa:. Ega:walo ebe atu tetelo Godoko amamateno sipi-goeogoeo tama awokowiamidaole motote iba:godolo itanami, ebema: Godote iba:go eba pata:nalo ibino iyaiya modoboa: tanalo magumulo ebete ibi wadenomamo walubilinaki. Ebema: ebe tetene wagilimite me teta:mo pemaiga, Godote Yu epono ewoniatamo wade walubi tanalo diyatinaki, iba:te ebe tanalo eba malagidilolo ulama bilibilinomolo a:iti egela magumulo ibino kalakala soliyomu osiyodilonakiya Godotamo. ☆ **7:2:** Kalima 23:34 ☆ **7:5:** Ali 1:14

wiyalo negiya, “La: a:ka:tuwa: la:imano iyaiya ubi tetelo la:imano tanalo ebo osiyodilolenakomata, wiyasiya naimano nanitabo tete Godogodone ka:pea:. ⁷ Me opo epate la:tamo ka:dowaona; wiyasiya iba:te natamo na:dowaona mabu nale ibino iyaiya kuba osiyodilole tanalo awokalila-menakomo. ⁸ Ebema: la: a:ka:tuwa: soliyomu baimo na:tolama:la; wiyasiya na ka:lo a:ka:toamo mabu Godokono nanitabo tete natamo ka:pea:.” ⁹ Ya:sute me tabo gete Ga:lili opolo ebo olowagiliya.

Ya:sute Nupunupu Etemoteono Soliyomuma: Da:tiya

¹⁰ Ya:sukono ekakiate soliyomuma: da:tolamiya, ebete wiyasiya walone diya gabodo waloma:taliya, awokala ka:tiya:. ¹¹ Ebe tetelo Yu watowatopiate soliyomu bailo ebe eba wadilo negeliya, “Me dubu Ya:suko keleka:?”

¹² Ega:walo piyate soliyomuma: da:pelamoliya ebe Yu epo bilibilinomate Ya:sukono tanaloma: tabo gananalo kawonomamo kiyawautiya. Epetapi iba:te negeliya, “Ebe wade lumagila,” wiyasiya epetapiate negeliya, “Ao, ebe epo nemasigilina.” ¹³ Ebe tetelo iba:te Ya:sukono tanaloma: awokala kegelitiya: mabu iba:te ibino watowatopino dowo tanalo tolemitiya.

¹⁴ Ebene epate ibino soliyomu eba osiyodilonatelo egela idilo Ya:sute iba:tamo nawokalate Godoko Amamateno Iya Motamo tote iyatulame ebo nowagilimiya. ¹⁵ Ebe tetelo ebeno iyatulame taboma: Yu watowatopiate eba

anoanoutalo negeliya, “Eiye! Me dubute kebako iyatawa kelawile mabu ebete ka:sukuliya!” ☆

¹⁶ Ya:sute wiyasiya iba:tamo negiya, “Nale la: diyatulametana, ebe tabote na dapaliboniya ebe Kawodawagodone pena, na a:ka:tuwa: naimano ubi tanalodo kiyatulametana. ☆

¹⁷ La: a:ka:tuwa: la:imano taneba magumulo naimano tanaloma: ma kunu gelanamata, ‘Ebeno iyatulame tanalote Godogodone da:penale o da: ebeno kateneno wokine da:penale.’ Numa:la:, la: magumulo potele Godokono ubi tanalo osiyodiloma: ubi diyatina, ebe modobola naimano iyatulame tanalono mabu la:tamo kiyawaoma. ¹⁸ Iyo, kebe tetelo lumagite

ebeno kateneno wokino tabo da:kiyawaona, ebe a:ka:tuwa: ebe walogona, wiyasiya kebe lumagite ubi diyatina ebe alibodawa kapiya kowalogonama:, ebe lumagi ebe nanitabo tanalo awokalimidawala, ebegodolo elemasigi tanalo kitana. ☆ ¹⁹ Godote ebeno Totomu Tabo Mosesedo la:tamo ikalamiyata wiyasiya la: magumulo kapiya idite ebe totomu tabo bilibilinomamo nanitabonomolo ka:tuduwatana:, a, nanitabola:ka:? Wiyasiya na tuputupu lumagima: eba eda:nalo, mabu keleka: la:le na anakapunaema: dowagela:wenama?” ☆

²⁰ Ebe tetelo Ya:sukono tabo dolowiutiya ebe epo bilibilinomate ebetamo negeliya, “A:ma: kuba uliyanagonolata! Potele kegitale a:ma: anakapuima:?” ☆

☆ **7:15:** Ma:t 13:54; Luk 2:47 ☆ **7:16:** Yon 12:49; 14:10 ☆ **7:18:** Yon 8:50 ☆ **7:19:** Ali 7:53; Lom 2:21-24 ☆ **7:20:** Yon 8:48; 10:20

21 Ya:sute wiyasiya iba:tamo negiya, “Nale la:imano ololo apulo kapiya anoano tanalo dosiyodilimo, la: kawiya ebo la:wa:imata. 22 La: numa:la:, Mosesete la:tamo pukala idi dikalametiyala, ebe pukala ebe la:le baibai guda:tamo tama itamida pukala kalomolama:wenakoma:. Iyo, la:le me pukala alomo tanalo Mosesegodone laema: gelanamata, wiyasiya me tanalo ebegodone nanitabolo ka:pemaigiya:, la:imano ewoni epetapiagodone piya. Ega:walo Mosesete talena egelano pukala atumu la:tamo a:kikalamiyata, ebema: ebe netewa pukala la:godolo eba pola:nalo gudu idino pukala iyatimi tetete wokoa: talena egelalo demaiganako, la:le gito osiyodilonakomata mabu Godote ma kunu kegena:, tama itamida pukala iyati tanalote talena egelano pukala kadikamidalemene. ☆ 23 Iyo, la:imano osiyodilo tanalo ebe ma kunula, la:le Godokono ubi tanalamo ka:tudila:ema: Mosesekono totomu tabo bilibilinomo magumulo kapiya kodakodalo eba lawelo wokoa: talena egelano pukala ebo adikamidalenakomata. Ebema: nale wokoa: talena egelalo temetema:go dubu idi wadekobi da:midimo, wiyasiya mabu keleka: la:le natamo da:dowawitama? ☆ 24 Eiye, la: unu gabodo naimano tanalo gito akoanagiyamidana:la:, modobola la: wiyasiya Godokono tuputupu gabodo lumagino tanalo nanagiyamidama:la:!”

Yu Epate Ya:sukono Tanaloma: Iyaiya Tabo Degeliya

25 Ebe tetelo Yelusalema duliynomololo dilukulionamiya ibi epetapiate negeliya, “A, nanitabola:ka:, me dubu ebe epetapiate anakapuima: dowagelena ebe lumagila!
 26 Numa:la:, ebete ilipoa:no tabo awokala kiyawauta, wiyasiya aimano watowatopiate ebe odiyoboma: tabo idi kegelita:. Diyala, ibi da: iyatawala:, me dubute Godokono Alibodawa Kelisoma: deda:na. 27 A iyatawala me dubuno duliynomolono tanalo, wiyasiya Godokono Bukate a niyatuamena, nani Kelisote da:pemaigamene, ebe tetelo epate a:kiyatawaoma:na: ebete kebene ka:pemene.” ✧

28 Ebema: Ya:sute Godoko Amamateno Iya Motolo epo eba iyatulamitalo kawonomamo negiya, “La: nanitabolo iyatawala:ka: nale kebene ka:piyamo ebe duliynomolono tanalo? Ega:walo naimano tanaloma: la:godolo nanitabo iyatawa ba:kitanale? La: nolowiala:, na a:ka:tuwa: naimano ubilo ka:piya: la:tamo, na Kawodawate paliboniya. Ebe nanitabo tanalo awokalimidawala, wiyasiya la:le ebene tanalo kiyatawawena:, ✧ 29 iyo, na kapiyate ebene tanalo iyatawala, mabu nale ebegodone piyamo ega:walo ebete na apaliboniya.”

30 Ebe taboma: epetapi ubila Ya:suko idoko motamo iyatima:, wiyasiya ibi magumulo idawate ebe kelawiya: mabu ebe tanalote nanitabolo pemaigama: Godogodone tete pea:nola. ✧ 31 Wiyasiya ebe atu tetelo epo epetapi bilibilinomate Ya:suko nanitabokobi

✧ 7:27: Yon 7:41; 9:29 ✧ 7:28: Mat 11:27; Yon 8:55 ✧ 7:30: Yon 7:44

midilo negeliya, “Me dubugodolo anoano tanalo bilibilinomo ulamenakoma; ebema: ebe da: Kelisotela: Iyo, lumagi idite Keliso mailamo demaigamene, ebena elawote me dubuno elawo a:kodolimene!”

Yu Watowatopiate Ya:suko Idoko Motamo Iyatima: Dubu Epetapi Daliboliya

³² Epo bilibilinomate Ya:sukono tanaloma: tabo gananalo degelitiya, Pa:lisi tanebapiate olowite ebene ibi ega:walo Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi iba:te Godoko Amamateno Moto atila:pi epetapi dubu ebo naliboliya, iba:te Ya:suko nelawete idoko motamo ka:piyatima:. ³³ Ebe atu tetelo Ya:sute epatamo na:kiyawauti, “Na la:go tete da:pesamo okolite, na dapaliboniya ebe Kawodawatamo walo ka:ka:tomamo. ³⁴ Ebene la:le na nipo kowadinimamota, mabu nale kebe duliyoumolamo da:tomo la:le ebe duliyoumolamo tolaema: modoboa:.” ✧

³⁵ Ebema: Yu watowatopiate ibino taneba magumulo negeliya, “Me dubute kebe duliyoumolamo na:ka:tomene, ebene ale ebe uima: a:ka:modoboma:? Diyala, aimano epo epetapiate iyaiya Yua:pino opolo da:nilukuliona, ebete iba:tamo da:ba:tomene iba:go ka:nokolima:, ebene ebete ebe Yua:pi Godokono tabo da:ba:niyatulaemene. ³⁶ Ebete nege, ‘La:le na nipo kowadinimamota,’ ega:walo ebete walo na:kege, ‘Nale kebe duliyoumolamo da:tomo la:le ebe duliyoumolamo pelaema: modoboa:.’ Eiye! Ebena tabono magumu keba kunula:ka:?”

✧ 7:34: Yon 8:21; 13:36

Uwomua: Igilo Obono Tanalo

³⁷ Yu epono Nupunupu Etemoteono Soliyomu magumulo uwomu egela ebe kawo egelanomoma: eda:na. Ebene ebe egelate da:piya Ya:sute epo bilibilinomono magumulo maigate kawonomamo negiya, “Kebe lumagi obo kapete dumina, modobola ebete pete nagodolo obo na:pa:nimene. ✧ ³⁸ Ega:walo kebe lumagite na nanitabokobi da:midinimene, ebe lumagino tepo magumune uwomua: igilo obote ba:peka:ka:liyanamene, mabu Godokono Bukate eba kunu gena.” ✧

³⁹ Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: niyatawa Ya:sute me tabo Godokono Uliyanano tanaloma: kiyawauti. Iyo, dopamo tetelo Uliyanano elawote Ya:suko nanitabokobi midipiagodolo kitanamia:, wiyasiya Godote ebe a:e magumune dadipatiya, ebete Unu Duliynomolamo odolote kawo alonomote ebe ebo na:pukuimiya. Ebe tetelo Ya:suko nanitabokobi midipiate Uliyanano elawo nanitabolo ebo lawiya. ✧

Yu Epagodolo Ya:suko Mabuma: Anagiyamida Tanalote Demaigiya

⁴⁰ Ya:sukono tabo dolowiya ebe epono taneba magumulo epetapi bilibilinomate negeliya, “Me dubu ebe Godokono Iyanomo Woki Awokalimidawala, Mosesete dopamo pema: nanitabolo degiya me ebe dubula.” ✧ ⁴¹ Wiyasiya epetapiate negeliya, “Ao, ebe

✧ **7:37:** Kalima 23:36; Ais 55:1; Yon 4:14 ✧ **7:38:** Ais 58:11

✧ **7:39:** Yon 16:7; 20:22; Ali 2:4 ✧ **7:40:** Yon 6:14

Kelisotela, Godokono Alibodawala.” Ega:walo epetapiate na:kegeliya, “Ao, me dubu Ga:lili opodawala. Modoboa: Kelisote mako kuba opolo pawokalama:, ✧ 42 mabu Godokono Bukate a niyatuamena, Kelisote Da:ibidikono Beteliyama duliynomololo ebene walone guda:godone kawokalamene, Ga:lili opoloa:.” ✧ 43 Ebema: epo magumulo Ya:sukono tanaloma: anagiyamida tanalote maigiya, 44 ega:walo epetapi ubila ebe idoko motamo kiyatima:, wiyasiya ebe tetelo ibi magumulo lumagi idite ebetamo tanalo idi kosiyodiliya:.

Yu Watowatopiate Ya:suko Nanitabokobi Ka:midiya:

45 Ebene Pa:lisi tanebapi ega:walo Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi, iba:te Ya:suko laema: kebe dubu dopamo danaliboliya, ebe dubate Ya:suko lawea:no walo gito ka:pelamiya. Ebema: Yu watowatopiate ibi nanaliya, “Keleka: mabu la:le ebe dubu atamo kemagaeaweae:?”

46 Ebe dubate ibino tabo eba wiyalo negeliya, “Ebe dubuno tabo wadenonomola, a dopamo ebako tabo kolowionakia:!” ✧

47 Ebene Yu watowatopiate ibi kawiyaya eba analelo negeliya, “Eiye! La: ebene a:da: elemasigi tabo olowiawete nanitabokobi a:ka:mida:ema? 48 Numa:la:, a Pa:lisi tanebapi ega:walo watowatopi epetapi, a magumulo lumagi idite ebene tabo nanitabokobi ka:midina:!”

✧ 7:41: Yon 1:46 ✧ 7:42: Oale 89:3-4; Mai 5:2 ✧ 7:46: Mak 1:22

☆ 49 Nanitabola, kebe kubakuba daleyaya epate ibino ubi tanalo ebetamo diyatina, iba:te Mosesekono totomu tabo wadenomamo niyatawaotaleka, a keba kunula:ka: iba:te atumu ebe nanitabokobi a:ka:midina:. Wiyasiya ibi bilibilinomo daedalepila, ebema: Godote ibi Ela Opamo kiyalekemene!”

50 Ebe tetelo Nikadimasite ebe watowatopino taneba magumulo na:luti, ebete idoko tetelo Ya:suago tabo kiyawaonama: dopamo da:toni ebe dubula. Ebene ebete watowatopi epetapiatamo negiya, ☆ 51 “La: nanisiwale! Aimano totomu tabo idite a niyatuaмена, lumagi idino nanitabo tanalo laema: ebena tabo olowia:no ale ebe unu tama gabodo kubama: gito a:kegelama:.”

52 Ebene iba:te ebe kawiya eba analo negeliya, “Eiye! A:ma: atumu Ga:lili opono daleyaya lumagi idila:ka? Modobola a:ma: Godokono Buka apuno iyaiya tabo nulamoliye, ebema: a:ma: kiyatawama:ta Godokono woki awokalimipi bilibilinomo magumulo idawate Ga:lili opone dopamo kemaiganakia:.” ☆ 53 Ebene dadimoni ebe epo bilibilinomate ibino iyaiya motamo ebo tolamoleniya,

8

* 1 wiyasiya Ya:sute Olibi Kewakewa Unu Dame-lamo gito toni.

☆ 7:48: Yon 12:42 ☆ 7:50: Yon 3:1-2 ☆ 7:52: Yon 7:41-42

* 8:: Yon 7:53—8:11 buka apuno tabo Yonete bukamo kakuloliya:, wiyasiya ebena buka osiyodilo walogabo apune nanitabokobi mididawa idite akuloliya.

*Ya:sute Kamiyale Idi Kamiyale Idino Awiago
Kuba Osiyodilo Tanalo Degebolemiya*

² Ebene egela idilo Ya:sute Godoko Amamateno Iya Motamo duiyanomolo walo ka:pete, epo bilibilinomate ebetamo da:pelamiya, ebete okolite ibi iyatulame ebo wagilimiya. ³ Ebe tetelo Godokono totomu tabo iyatulamepi epetapi ega:walo Pa:lisi tanebapi, iba:te kamiyale idi lawete epono ololo apuamo gito magatiya, mabu me kamiyaletе kamiyale idino awiago kawo kuba osiyodilutalo iba:te ebo ulamiya.

⁴ Ebema: iba:te Ya:suko naniya, “Iyatulamedawa, me kamiyale kamiyale idino awiago kawo kuba eba osiyodilutalo, ale ibi ulamete me kamiyale ebo laema:.” ⁵ Mosesekono totomu tabote a niyatuaмена, mako kamiyaleno kuba osiyodilo mabuma: modobola epate ebe nokolamo mapemete nanakapuima:na:. Ebema: a:imano woki keba kunula:ka:? Ale ebetamo a:e wiya ba:kikaema:?” ✧ ⁶ Iba:te me tabo Ya:sutamo negelitiya, mabu ibi ubila epono ololo apulo Ya:sukono tanalo ma kunu awokalima:, ebete Mosesekono totomu tabamo da:ba:tuduwatamene o a:ka:tuduwatamene. Ebete tuduwata:noma: degemene, ebe tetelo iba:te ebe kubadawama: kegelama:na:.

Ya:sute wiyasiya ibino tabo wiya:no tuduwatate ebene kotamo damelamo iyaiya tabo akuloliti. ⁷ Ebema: iba:te atu alateda: tabo ebe kawiyai analo atepa:no, ebe tetelo Ya:sute maigate negiya, “Kuba:nola, la:imano taneba magumulo potele kuba osiyodiloa:dawama:

✧ **8:5:** Kalima 20:10; Totomu 22:22-24

deda:na, modobola ebete dopo nokola lawete ebe na:mida:emene, ebene la: epetapiate walogabo apune ebe mapema:wete ebo nanakapumiyala:”

✧ 8 Ebene Ya:sute opamo walo ka:tuduwatate ebene kotamo iyaiya tabo epetapi kakuloliya.

9 Ebema: piyate Ya:sukono tabo dolowiya, iba:te woki iyakobi midilite, ebene ibino taneba magumulo kapiya idi tonaki, kapiya idi tonaki, ebe dubu bilibilinomate iyaiya ma kunu tolamoliya kadelekedela:godone wagilimite oli ape dubatamo nemaiga. Ebe tetelo Ya:suko kapiyate ebolo okoliti, ega:walo ebe kamiyaletete ebene ololo apulo utiti. 10 Ebene Ya:sute ebene wato adipatete kamiyaletamo negiya, “Kamiyale, kuba wiya a:ma:tamo ikaema: dowagelitaka, ebe epo keleka? A:ma: kuba dawama: degita, ebako lumagi idi ba:ka:lutale?”

11 Ebete wiyasiya negiya, “Ao, Kawodawa, natamo kuba wiya ikanamedawa idi puliyala.”

Ebene Ya:sute ebetamo negiya, “Na atumu a:ma:tamo kuba wiya a:kikametama. Modobola a:ma: na:toa, walone tetelo ebako kuba walo akosiyodilala:” ✧

Ya:suko Ebe Me Opo Kawonomono Alola

12 Tete idilo Ya:sute Pa:lisi tanebapiatamo walo na:ka:kiyawaiya, “Na ebe me opo kawonomono alola. Kebe lumagite na dowaloma:enena ebete idoko magumulo a:kepata:namene mabu ebegodolo nanitabo igilo alote bitanamene.” ✧

✧ 8:7: Totomu 17:7 ✧ 8:11: Yon 5:14 ✧ 8:12: Ais 49:6; Yon 1:4-9; 9:5; 12:46

¹³ Ebene Pa:lisi tanebapiate ebetamo negeliya, “A:ma: a:ka:tuwa: a:ma: adipatelo degeawa:, ebema: epate a:imano tabo a:kelaema:na:.”

¹⁴ Ya:sute ibino tabo eba wiyalo negiya, “Ao, na a:ka:tuwa: na kadipatenakoa:, wiyasiya naimano nanitabo tanalo na a:ka:tuwa: nawokalimitaleka:, naimano iyaiya tabote nanitabonomoma: beda:ona:, mabu na kapiyate iyatawala nale kebene ka:piyamo ega:walo nale walo kebamo da:ka:tomo. La:le wiyasiya naimano tanalo kiyatawawena:, ✧ ¹⁵ mabu la: me opo epono woki gabodo lumagino tanalo gito anagilamelemenakomata! Numa:la:, nale me opolo eba okolinalo lumagi idino tanalo anagiyamidamete kuba wiya kikamenakoa:, ✧ ¹⁶ wiyasiya kebe tetelo nale lumagi idino tanalo nanagiyamidametaleka: ebena tanalo nanitabolo bawokalimina:, mabu Nabiwite na dapaliboniya ebete elawo natamo ikanamiya ebe tanalo kosiyodiloma:. Ebena woki ega:walo naimano woki kapiyala, ebema: nale lumagi idino tanalo kubama: degitamo na kapiyate kegita:, ebe tetelo naimano Nabiwite atu tabo ebe kegita. ✧ ¹⁷ La:imano totomu tabo idite ma kunu gena, epono anagiyamida magumulo netewapiate atu tabo degelama:na: tabo anagiyamidapiate ebe tanalo nanitaboma: kegelama:na:. ✧ ¹⁸ Ebema: numa:la:, nale naimano nanitabo tanalo eba awokaliminalo, na dapaliboniya ebe Nabiwite atumu naimano nanitabo tanalo la:tamo nakawokalimina.” ✧

✧ **8:14:** Yon 5:31-32; 7:28 ✧ **8:15:** Yon 12:47 ✧ **8:16:** Yon 5:30; 8:29 ✧ **8:17:** Totomu 19:15 ✧ **8:18:** 1Yon 5:9

19 Ebe tetelo iba:te ebe negelamiya, “A:imano nabiwi ale kumita: Ebe keleka:?”

Ya:sute ibino tabo eba wiyalo negiya, “Na ega:walo naimano Nabiwi, aimano tanalo la:kiyatawawena:. La:le naimano nanitabo tanalo niyatawawetaleka:, naimano Nabiwino tanalo atumu la:biyatawawena:.”

20 Ya:sute Godoko Amamateno Iya Motolo eba lutalo, ebete ebe Motono nilakapo mani alomo bailo epo eba iyatulamitalo me tabono iyaiya tanalo Pa:lisi tanebapiatamo ebo kiyawaiya. Ebe tetelo epetapi ubila ebe idoko motamo iyatima:, wiyasiya ibi magumulo idawate ebe kelawiya: mabu ebe tanalote nanitabolo pe-maigama: Godogodone tete pea:nola. ✧

Ya:sute Kebamo Da:tomene Nanitabokobi Midia:piate Ebamo Tolaema: Modoboa:

21 Ebema: Ya:sute Pa:lisi tanebapiatamo walo na:kegiya, “Tete tatalila, nale la:ka:miyapamamota, ebene la:le na eba wadinilo la: la:imano kuba osiyodilole magumulo gito ka:elaomamota, mabu nale kebe duliynomolamo da:tomo la: ebe duliynomolamo nago tolaema: modoboa:.” ✧

22 Ebema: Yu watowatopiate ibino taneba magumulo negeliya, “Mabu keleka: ebete dege a eba:go tolaema: modoboa:? Me tabono magumu ma kunula:ka:, ebe a:ka:tuwa: ebe bakanaka-puimene?”

23 Ebema: Ya:sute ibino tabo eba wiyalo negiya, “La: me opo epolata, wiyasiya na Unu

Duliyomolone piyamo, na me opo lumagia:
 ☆ ²⁴ Ebema: nale la: nanitabonomolo ma
 kunu analemata, la: la:imano kuba magumulo
 ka:elaomamota, mabu na uwomua: tetelo
 dokolinamo ebe Kawodawala. La: me
 tanalo nanitabokobi midia:no, nanitabola,
 la: bilibilinomate la:imano kuba osiyodilole
 magumulo ka:elaomamota.”

²⁵ Ebene tabo olowiopiate ebe naniya, “A:ma:
 potelela:ka:?”

Wiyasiya Ya:sute iba:tamo negiya, “Wagilimi
 mabune nale la: ma kunu analimata, na
 ebe Kawodawala. ²⁶ Ebema: nagodolo tabo
 bilibilinomo epetapi ba:pola:na, nale la:
 mabuma: eba kiyawaolo la:imano tanalo ebo
 kanagilamelelaemamota. Wiyasiya numa:la:
 ebe iyaiya tabote nagodone ka:pelamena:, na
 Alibonedawagodone pelamena. Ebe Kawodawa
 ebe nanitabo tanalo awokalimidawala, ebema:
 nale iyalo tetelo ebegodone kebe iyaiya tabo
 kolowiyamo, na la:tamo ebe atu tabonomo
 ka:kiyawaonakomo.” ²⁷ Ebe tetelo iba:te
 wadenomamo kemalagidiliya:, Ya:sute Nabiwi
 Godokono tanaloma: da:kiyawaiya.

²⁸ Ebema: Ya:sute iba:tamo walo na:kegiya, “La:
 me opo epate na Epono Naniwi kewa olotolowa
 unamo dadipanatena:ema, la: naimano tanalo
 ma kunu nanitabolo kiyatawaomamota, na ebe
 uwomua: tetelo dokolinamo ebe Kawodawala,
 ega:walo nale kebe iyaiya tanalo kosiyodilole-
 namo na a:ka:tuwa: naimano elawamo kosiyo-
 dilolena:, mabu na Alibonedawate na kebe iyaiya

tabo kananiyale nale epatamo ebe atu tabonomo ka:kiyawaonakomo. ✧ ²⁹ Ega:walo me tanalo idila. Na dapaliboniya ebe Kawodawate tete bilibilinomolo naimano osiyodilole tanaloma: natamo nekalakalana, ebema: ebete nago eba okolinalo na katepanena:.” ³⁰ Ebe tetelo epo epetapi bilibilinomate Ya:sukono tabo dolowiya, iba:te ebe nanitabokobi ebo midiya.

Ape Tutupi Ega:walo Ape Ala:mo Matuolam-olepi Ibino Tanalo

³¹ Ebene Yu epo magumulo piyate Ya:suko nanitabokobi da:midiya, ebete iba:tamo negiya, “La: naimano iyatulame magumulo dilukula:wenama, la: naimano nani waloma:enepilata. ³² Ebene la: Godokono nanitabo tanalo kiyatawaomamota, iyo, ebe nanitabo tanalote la: mibomibo wiya: woko magumune wagailitate tutupima: ka:midilimamota, ega:walo kubadawa idino matuomeo tanalo idite la:godolo a:kitanamene.”

³³ Ebe tetelo iba:te tabo eba wiyalo negeliya, “A A:ibalayamakono walone gudila. Ewonino tetene wagilimite me teta:mo pemaiga, aimano taneba magumulo lumagi idite kubadawa idino wiya: wokodawama: keda:namia:, ega:walo ale lumagi idino matuomeo tanalo kiyatawaonakoa:. Ebema: mabu keleka: a:ma: atamo degeawa:, Godokono nanitabo tanalote a wiya: woko magumune kowagaima:?” ✧

³⁴ Ebene Ya:sute iba:tamo walo na:kegiya, “Na la:tamo nani tabonomo gemo, piyate kuba

osiyodilole magumulo dilukuliona, ibi kubano wiya: wokopima: eda:ona. ✧ ³⁵ Nani gudunomote ebene nabiwino moto epo magumulo ebene okolina tetelo kalakalago bokolinamene, wiyasiya wiya: wokodawano tanalo eba kunua: Ebete ebene woko namutudawano matuomeo magumulo bokolina, ebema: tete idilo ebe namutudawate ebe ubia:noma: deda:mene, ebete ebene motone ebe gito kanalibomene. ³⁶ Ebema: la: nolowiala: Godokono Gudute la: kubadawa idino matuolamole magumune wagailitate ebene atu alailame tutu ekakima: da:midilitamene, ebe tetelo la: nanitabonomolo tutuma: keda:omamota.”

³⁷ Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “Na iyatawala la: A:ibalayamakono walone gudilata, wiyasiya la: naimano iyatulame tanalo kuwata:wena: ebema: la: ubila na kanakapunama:ema:.”

³⁸ Numa:la:, naimano Nabiwite iyalo tetelo natamo dawokalilamiya na ebe atu tanalo la:tamo awokalilamenakomo, ega:walo la: atumu, la:imano a:da: elemasigi nabiwite kebe tanalo kiyatulametiya la: ebe iyaiya tanalo kapiya bosiyodilolenakomata.”

³⁹ Ebene iba:te ebene tabo eba wiyalo negeliya, “Aimano nabiwi ebe A:ibalayamatela.”

Ebe tetelo ebete ibi nanaliya, “La: A:ibalayamakono nani gudima: neda:wenataleka:, ebete dosiyodilolenaki la: ebe atu wadewade tanalo bosiyodilola:wenakona:.”

✧ ⁴⁰ Numa:la:, nale Godogodone kebe iyaiya nanitabo tanalo kolowiyamo, na ebe atu tanalo

la:tamo awokalilamenakomo. Ebema: la: ubila na kanakapunama:ema:, wiyasiya la:imano ewono nabiwi A:ibalayamate dopamo tuputupu lumagi iditamo dowate ebe anakapuima: kowageliya:.
⁴¹ Nanitabola, la:imano nabiwi idi bokolina, ebe kubadawate kebe tanalo kosiyodilolenakole la: ebe atu kuba tanalo kosiyodilolenakomata, la:le wiyasiya A:ibalayamakono wadewade tanalo kosiyodilola:wena:!”

Ebene iba:te ebena tabo eba wiyalo negeliya, “A pilo gabodo kawokalaiya:, iyo, a nabia: gudima: keda:ona:. Ebema: Godoko kapiya ebe aimano Nabiwila, ega:walo a ebena nani gudinomola.” ✧

⁴² Ya:sute iba:tamo negiya, “Godote la:imano Nabiwinomoma: neda:nataleka:, la:le na nilakapolo bemalagidilona:wenana:, mabu na Godogodone la:tamo piyamo. Iyo, na a:ka:tuwa: naimano elawamo ka:piya:, na Godote paliboniya. ⁴³ Wiyasiya la:le me tabono magumu wadenomamo kelawa:wea:, mabu la:le naimano iyatulame tanalo ubia:noma: eda:onamata. ⁴⁴ Numa:la:, la:imano nabiwi ebe Saitanatela, ebema: la:le ebena gudima: eba eda:onalona ebena ubi tanalamo tudila:onakomata. Dopamo wagilimi mabuna ebe tuputupu lumagi anakapumidawala, ega:walo ebete Godokono nanitabo tanalo ubia:noma: eda:nami. Eiyee, ebena osiyodilole magumudo ebe a:ka:tuwa: ebena tanalo ma kunu awokaliminako, ebete a:da: tabo kapiya kiyawaonako mabu ebegodolo nanitabo tanalo idi kitana:. Iyo, ebe a:da: tabo kiyawaopino nabiwima: eda:na, mabu

✧ **8:41:** Ais 63:16

a:da: tabo kiyawao tanalo bilibilinomate ebegodone pemaimina! ☆ ⁴⁵ Na wiyasiya iyaiya nanitabo tanalo kapiya kiyawaonakomo, ebema: la:le la:imano a:da: elemasigi nabiwi keba kunula:ka: ebako epoma: eba eda:wenalo la: na nanitabokobi ka:midina:wena: ⁴⁶ La: iyatawalata na nanitabo tanalo kiyawaodawala, ega:walo la:imano taneba magumulo lumagi idi modoboa: na kuba osiyodilodawama: ka:na:ima: Ebema: mabu keleka: la:le na nanitabokobi ka:midina:wena:? ☆ ⁴⁷ Me tanalo nanitabola, kebe epate Godokono nani gudima: deda:oma:na: iba:te ebena tabamo ba:tudila:onakoma:na:, wiyasiya la: eba kunua:, ebema: la: ebena tabo kolowiawenakoa:.” ☆

Ya:suko Ega:walo A:ibalayamako Ibino Tanalo

⁴⁸ Ebe tetelo Yu epo epetapiate Ya:sutamo negeliya, “Ale a:imano tanalo nanitabonomolo ma kunu awokalima:, a:ma: kuba Samaliya opodawalata ega:walo a:ma:godolo kuba uliyanate okolina.” ☆

⁴⁹ Ya:sute ibino tabo eba wiyalo negiya, “Nagodolo kuba uliyanate kokolina:. Ao, naimano osiyodilole tanalate naimano Nabiwino mailo unamo adipatenako, wiyasiya la:le naimano mailo kubaiminakomata. ⁵⁰ Numa:la:, na a:ka:tuwa: na kowalogonakoa:, mabu Kawodawa idite naimano tanalo eba anagiyamidanamelo ebete na ebo kowalogonemene. ⁵¹ Ebema: nale la:tamo nani tabonomo gemo, kebe lumagite naimano

☆ **8:44:** 1Yon 3:8 ☆ **8:46:** 2Kol 5:21; 1Pit 2:22 ☆ **8:47:** 1Yon 4:6 ☆ **8:48:** Mak 3:21-22

iyatulame tabamo da:tuduwatamene ebete a:e a:kuimene.” ✧

⁵²⁻⁵³ Ebe tetelo tabo olowiopiate Ya:sutamo walo na:kegeiya, “A:imano tabo kiyawao tanalodo a nanitabolo iyatawaoma: a:ma: kuba uliyanagonolata. Mabu A:ibalayamako ega:walo Godokono woki awokalimipi epetapi ibi bilibilinomate a:elaiya, wiyasiya a:ma:le negeata kebe lumagite a:imano tabamo da:tuduwatamene ebete a:e a:kuimene! A:ma: na:kemalagidilawita a:imano elawote A:ibalayamakono elawo ega:walo Godokono wokopi epetapino elawo nodoilina? Eiye, a:imano amama tanalo beda: kawonomola:ka!”

⁵⁴ Ebene Ya:sute ibino tabo eba wiyalo negiya, “Kebe tetelo na a:ka:tuwa: na nowalogotaleka; ebe amama magumulo nanitabo tanalo idite a:kitanana. Wiyasiya naimano Nabiwite na nowalogonena, nalea. Ebe la:le nani Godoma: deka:miawenama, ebetela. ⁵⁵ La: ebena tanalo nanitabolo iyatawa; wiyasiya na kapiyate ebena tanalo iyatawala. Numa:la; nale la:tamo ma kunu negetaleka; ‘Na ebena tanalo iyatawa;’ na a:da: tabo begena; wiyasiya na la: a:da: tabo kiyawaopi keba kunula:ka: eba kunua; ebema: nale Nabiwino nanitabo tanalo iyatawala ega:walo nale ebena iyaiya ubi tanalo kapiya bosiyodilolenakomo. ⁵⁶ Ega:walo la: me tanalo idi nemalagidilala. La:imano ewono nabiwi A:ibalayamate ebena tepo magumulo naimano pe tanalo demalagidilonaki kawo kalakala tanalo iyatawanaki, iyo, ebe egelate pema: ebete

✧ **8:51:** Yon 5:24

kalakalago makopelenami.”

⁵⁷ Ebe tetelo tabo olowiopiate ebe naniya, “Eiye! A:ma: aimano ewono A:ibalayamako nanitabolo a:kuma:wiya? Ebete iyalo tetenomolo a:iya ega:walo a:ma: 50 ulama tete lumagia:, a:ma: oli ape dubulata!”

⁵⁸ Ebene Ya:sute iba:tamo eba wiyalo negiya, “Na la:tamo nani tabonomo gemo, na uwomua: tetelo dokolinamo ebe Kawodawala. A:ibalayamate me opamo awokala:no na dopamo Godago okolinaimo.” ✧ ⁵⁹ Ebe tetelo iba:te ebe tabono tanaloma: kawonomamo dowaoite nokola ebo uwatiya ebe mapemete kanakapuima:, wiyasiya Godote ebe waminalo Amamateno Iya Moto atepate gito tiya.

9

Ya:sute Balidi Tamio Dubu Wadekobi Da:midiya

¹ Egela idilo Ya:sute eba tonatolo balidi tamio dubu ebo numiya, ebe dubute ebenu menokono tepo magumune eba kunu pawokaliya. ² Ebene Ya:suko waloma:tapiate ebe nalatediya, “Iyat-ulamedawa, me dubute balidi tamiolo dapawokaliya pokono kubala:ka? Ebenola:ka: o ebenu menokola nabiwila ibino kubala:ka:?” ✧

³ Ebene Ya:sute ibino tabo eba wiyalo negiya, “Me dubuno kuba:, ega:walo ebenu menokola nabiwila ibino kuba:. Me dubute ma kunu dapawokaliya, ebe mabu bitana Godote iyalo tetelo ubi iyatiya ebenu wokono kawo elawo ebegodolo kawokalima:. ✧ ⁴ La: nolowiala:,

✧ 8:58: Yon 1:1 ✧ 9:2: Isi 18:20; Luk 13:2,4 ✧ 9:3: Yon 11:4

a egelano alo magumulo eba ilukulinalo, na dupaliboniya ale ebe Kawodawano woko osiyodilonama; wiyasiya idoko tanalo na:pe, ebe tetelo lumagi idite woko a:kosiyodilomene. ⁵ Nale me opolo eba okolinalo na me opono aloma:eda:namo.” ☆

⁶ Ebe tetelo Ya:sute ebe tabo kiyawaote, ebete kowe damelamo meamidate ebe kowa:mo kobokobo osiyodilote dubuno balida:mo abutilamelemete ☆ ⁷ ebe naniya, “A:ma: Silomo mailagono mala: ikila: baiamo toawete mala: ebo na:neta.” Silomo mailono magumu ebe nitana ‘Alibo Tanalola.’ Ebene ebe dubute ebe mala: ikila: bailo mala: da:netiya, ebene balidite na:melete ebete opo uma:go walo ebo ka:piya.

⁸ Ebe tetelo ebe niyakabolo dilukulinamiya ega:walo piyate dopamo ebe manima: towetoweolo duminakiya, iba:te ebe umite ebo geliya, “Me dubu gabo balalo okolite manima: da:toweolamitanaki, me ebe dubula:ka:?”

⁹ Epetapiate ibino tabo eba wiyalo negeliya, “Iyo, ebe ebetela,” wiyasiya epetapiate negeliya, “Ao, ebe ebetea:, ebene ololo keba kunula:ka: ebako lumagi idila.”

Wiyasiya ebe dubute a:ka:tuwa: ebene tanalo eba awokalimilo negiya, “Na ebe ebe dubula.”

¹⁰ Ebene iba:te ebe naniya, “A:imano balidi wadekobi keba kunu kolowiometa?”

¹¹ Ebete ibino tabo eba wiyalo negiya, “Dubu idi ebene mailo Ya:sutela, ebete kowe dame-lamo meamidate ebe kowa:mo kobokobo osiyodilote naimano balida:mo ebo alomo. Ebene

☆ **9:5:** Mat 5:14; Yon 8:12 ☆ **9:6:** Mak 8:23

ebete na nanane Silomo mala: ikila: bailo mala: ka:netama:. Nale eba kunu da:nosiyodilomo, na balidi ebo melemo.”

¹² Ebene iba:te ebe walo nakaniya, “A:ma: wadekobi da:midita, ebe dubu keleka:?”

Ebete negiya, “Na iyatawa:.”

Pa:lisi Tanebapiate Ya:sukono Wade Osiyodilo Tanalo Kubama: Degeliya

¹³⁻¹⁴ Ya:sute balidi tamio dubu wadekobi ka:midima:, ebete kebe egelalo kobokobo osiyodilote ebena balida:mo dalomomiya, ebe egela Yu epono woko: talena egelala. Ebema: epetapiate ebe wade walubi tanalo kanawokalima:, iba:te ebe dubu lawete Pa:lisi tanebapiatamo gito magatiya. ¹⁵ Ebe tetelo Pa:lisi tanebapiate talena egelano tanalo eba malagidilolo ebe naniya, “A:imano balidi wadekobi kebako gabodo kolowiomete?”

Ebete ibino tabo eba wiyalo negiya, “Dubu idite naimano balida:mo kobokobo abutilame-lenamete, nale mala: da:netamo na balidi ebo melemo.”

¹⁶ Ebe tetelo Pa:lisi tanebapi epetapiate negeliya, “Me dubute woko: talena egelano pukala adikamidale, ebema: ebe Godokono alibodawanomoa:.” Wiyasiya epetapiate negeliya, “Ao, ebe wade lumagila. Kubadawagodolo Godokono elawo kitana: mako anoano tanalo osiyodilolema:.” Ebema: ibi magumulo anagiyamida tanalote gito maigiya.

¹⁷ Ebe tetelo iba:te ebe dubu walo nakaniya, “A:imano balidi wadekobi da:midilimita, ebe dubu a:ma:le ebe poma: kegeawita?”

Ebete nowamiya, “Nale ebe Godokono woki awokalimidawa idima: gitamo.” ☆

¹⁸ Ebe tetelo ebe dubute menokono tepone balidi tamiolo dapawokaliya ega:walo ebene balidite ka:lo wadekobi dolowiome, Yu watowatopiate ebe tanalo netewa nanitabokobi ka:midiliya:. Ebema: iba:te ebe dubuno menokola nabiwila iba:tamo tabo gito alibiya iba:te ka:pema:. ¹⁹ Iba:te da:piya Yu watowatopiate iba:godone ibino guduno nanitabo tanalo lawete ibi nanaliya, “La: egelamata me dubu la:imano gudula, ega:walo la: egelamata ebe menokono tepone balidi tamiolo pawokaliya. Ebema: la: me tanalo atamo nawokalima:la:, ebene balidite wadekobi kebako gabodo kolowiomele?”

²⁰ Ebene ebene menokola nabiwila iba:te ibino tabo eba wiyalo negeliya, “Nanitabola, ebe aimano gudula, ega:walo a iyatawala ebe menokono tepone balidi tamiolo pawokaliya. ²¹ Wiyasiya a iyatawa: ebene balidite wadekobi kebako gabodo kolowiomele ega:walo ebene balidi potele wadekobi ka:midilimile. Ebe dubu kawola. Modobola la: ebe nanala:, nanitabo tanalo ebete la: ka:kiyawaolaema:ta.” ²² Ebe dubuno menokola nabiwila iba:te tabo ma kunu degeliya mabu iba:te Yu watowatopi tolelamiya. Watowatopiate iyalo egeliya, kebe lumagite Ya:suko Godokono Alibodawa Kelisoma: degemene, iba:te ebetamo talena kiyatima:na: ebete balidi ibilamole moto guamo epo epetapiago ka:podoloma:. ²³ Ebe mabuma: ebe dubuno menokola nabiwila

☆ **9:17:** Yon 4:19

iba:te negeliya, “Aimano gudu ebe dubu kawola, modobola la: ebe nanala:.”

²⁴ Ebene Yu watowatopiate dopamo balidi tamiolo dokolinami, ebe dubu iba:tamo walo keka:mite ebe nakaniya, “A:ma: Godokono ololo apulo eba utitalo nanitabo tanalo atamo nawokalima:, me dubu Ya:sute a:ma:tamo beda: tanalo kosiyodilole? A iyatawala ebe iyaiya kuba osiyodiledawala.”

²⁵ Ebe tetelo ebete tabo eba wiyalo negiya, “Na iyatawa:, ebe da: wade lumagila: o da: kuba lumagila:. Wiyasiya na kapiya tanalo iyatawitamo, na dopamo balidi tamiodawala, ka:lo na balidi a:melemo.”

²⁶ Ebene Yu watowatopiate ebe walo nakaniya, “Ebete a:ma:tamo beda: tanalo osiyodilote a:imano balidi wadekobi ebo kolowiometa?”

²⁷ Ebete negiya, “Na nani tabo la: iyalo analemata, wiyasiya diyala, la: wadenomamo kolowiaweaa:. Ebema: la: beda: mabuma: olowima: walo da:kowagela:witama? La: ebenu waloma:tapi epetapima: eda:oma:la:ka:?”

²⁸ Ebene iba:te wiyasiya ebe malogolo kawiya eba analo negeliya, “A:ma: ebenu waloma:tadawa idilata, aa:! A Mosesekono waloma:tapila!

²⁹ Mabu a iyatawala Godote Mosesedo tabo a:kiyawoonaki, wiyasiya me dubuno nanitabo tanalo a iyatawa:. Ebe kuba daleyaa duliyyomolo idilo ega:walo pilo gabodo da: awokaliyale!”

³⁰ Ebene ebe dubute tabo eba wiyalo negiya, “Me beda: kuba tanalola:ka:? Me dubute naimano balidi anoano gabodo wadekobi midiliname, wiyasiya la: watowatopi iyatawa: ebete kebene ka:piyale! ³¹ A bilibilinomo iyatawala

Godote kuba osiyodilolepino tabo kolowinakoā; wiyasiya kebe lumagite ebe Kawodawama: gelo ebetamo da:tuduwatamene, Godote ebe lumagino tabo kolowimene. ✧ ³² Opo wagilimi mabune me teta:mo pemaiga idawate balidi tamio lumagi wadekobi da:midiya, a opo epate ebe anoano tanalo kuminakia: ³³ Ebema: naimano woki ma kunu itana, me dubu Godogodone pea:notaleka; ebete epo kowalubilima: wade tanalo idi osiyodiloma: a:ka:modobona:!”

³⁴ Ebe tetelo Yu watowatopiate ebena tabo eba wiyalo negeliya, “Eiye! A:ma: menokono kuba osiyodilo tanalodo awokaliyata! Mabu keleka: a:ma: a iyatuaema: dowagela:wita?” Ebene iba:te kawo dowago ebe dubutamo balidi ibilamole moto guamo popega talena iyatimite gito alibiya. ✧

Godokono Osiyodilo Tanalo Umia: Lumagi Ebe Balidi Tamiodawala

³⁵ Ebene Yu watowatopiate ebe dubu dowago dalibiya, Ya:sute ebe tanalo olowite ebe wadiago da:piya, ebete ebe dubu pumite ebe napaniya, “A:ma: Epono Naniwi nanitabokobi na:ka:mida:wita?”

³⁶ Ebene ebete nowamiya, “Kawodawa, Epono Naniwi potelela:ka:? A:ma:le na diyatunama:emene, nale ebe nanitabokobi ebo ka:midimamo.”

³⁷ Ebene Ya:sute ebetamo negiya, “A:ma:le ebe numitata, mabu ka:lo a:ma:go ebete kiyawauta.”

³⁸ Ebe dubute negiya, “Nanitabola, Kawodawa, na ka:lo a:ma: nanitabokobi na:midimata,” ebene ebete pupamo okolite Ya:suko ebo amamatiya.

³⁹ Ebene Ya:sute negiya, “Na me opo epono iyaiya tanalo anagilamelelaema: piyamo. Ebema: piyate balidi tamiolo dilukuliona, na ibino balidi kepalamililaemamo iba:te tanalo bilibilinomo wadenomamo kulaema:, ega:walo piyate a:ka:tuwa: ibino amama magumulo degelana, ‘A balidi na:meleonama:,’ nale ibino balidi wiyasiya idokoma: ka:midililaemamo.”

⁴⁰ Ebe tetelo Pa:lisi tanebapi epetapiate Ya:suko niyakabolo delamota:oniya, iba:te ebene tabo olowite negeliya, “A:ma: na:kegeawita, a atumu balidi tamiopila?” ☆

⁴¹ Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “La: Godokono tabono iyaiya tanalo iyatawaoa:noma: neda:wetaleka:, ebete la: balidi tamiopinomoma: ka:la:mia:no la:imano kuba osiyodilole mabuma: wiya ikalaema: a:kegena:. Wiyasiya la: negelanamata, ‘A Godokono tabono tanalo bilibilinomo modobolo ulamenama:,’ ebema: la:imano kuba wiyate nanitabonomolo na:pe.”

10

Sipi-goeogoeo Ega:walo Ibino Ulamedawa Ibi-ino Tanalo

¹ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Na la:tamo nani tabonomo gemo, kebe lumagite sipi-goeogoeono kala magumamo gigiyudo popega:no wiyasiya balado da:popegamene, ebe pilo lumagila ega:walo ebe epetapino inamabu

☆ 9:40: Ma:t 15:14

elawamo uwatelamedawala. ² Wiyasiya kebe lumagite gigiyunomodo da:popegamene, ebe sipi-goeogoeono nani ulamedawanomola. ³ Ebe ulamedawate duiyanomolo kala magumune toma: dowagelemene, gigiyu umidawate gigiyu ebetamo ka:iyamidaemene. Ebene ebete ebena sipi-goeogoeonomo ibino mailamo deka:la:imene, iba:te ebena tabo madodo olowite, ebete kala magumune ibi ebo ka:powaulatelemene. ⁴ Ebete ebena sipi-goeogoeo bilibilinomo powaulatelete, ibi dopolamete eba tonatolo iba:te ebe ebo kowaloma:tama:na: mabu ibi iyatawala ibi ulamedawano tabo madodo. ⁵ Wiyasiya sipi-goeogoeate iya lumagi idi a:kowaloma:tama:na:. Ebako lumagite ibi deka:la:imene, iba:te ebe atepate iyabaiamo gito kalautioma:na: mabu iba:te ebena tabo madodo iyatawa:”

⁶ Ya:sute me iyatulame oiama epo diyatulasiya, iba:te ebena magumu wadenomamo kelawiya:, nipo malagidiliya.

Ya:suko Ebe Wade Sipi-goeogoeo Ulamedawala

⁷ Ebema: Ya:sute iba:tamo walo na:kegiya, “Na la:tamo nani tabonomo gemo, na ebe sipi-goeogoeono kala gigiyula. ⁸ Na pea:no piyate dopamo da:pelamenakiya, ibi bilibilinomo pilo dubula ega:walo epetapino inamabu elawamo uwatelamepila, wiyasiya sipi-goeogoeate ibino tabo kolowionakia:. ✧ ⁹ Na ebe gigiyula. Kebe lumagite na magumudo da:popegamene ebete igilo mula: tanalo nanitabolo ka:pelaemene. Iyo,

✧ **10:8:** Yel 23:1-2; Isi 34:2-3

ebako sipi-goeote adimo apuamo naimano kala magumamo ka:popega, duiya tetelo wade uwago nalema: ka:to, ebete eba kunu eba wagele-nalo nao inamabu modobolo bulamenakomene.
¹⁰ Numa:la:, pilo lumagi ega:walo na, aimano tanalo iyaiyala. Ebete sipi-goeogoeo pilolo uwate o alukole woki kapiyado ka:pemene ibi ka:pa:kubailaema:. Wiyasiya nale na:piyamo uwomua: igilonomo iba:tamo eba ikalamelo iba:te uwomua: tetelo kekalakalaonama:, ebema: ebe igilo tanalote ibi magumulo tabokanomoma: eba eda:lo lumagite modobutima: modoboa:.

¹¹ “Ebema: na ebe Wade Sipi-goeogoeo Ulamedawala. Naimano kalakala bitana, nale naimano igilo iyabaiamo eba iyatilo ibino igilo ka:mula:lelaema:. ✧ ¹² Wiyasiya kebe lumagite sipi-goeogoeo ulame woko wiyamo dosiyodilona, ebe ibi ulamedawanomoa:. Kebe tetelo ebete elawo gaa penapelo duimene, ebe a:ka:tuwa: ebena igilo eba mula:lo sipi-goeogoeo miyapate iyabaiamo gito kalaula:mene, ebene elawo gaate ibi epetapi eba palukolelo, epetapi iyaiya gito kalautioma:na:. ✧ ¹³ Iyo, mako dubute sipi-goeogoeatamo olalati tanalote pelo duimene, ebete samamo kalaula:mene, mabu ebena woko wiya ega:walo ebena igilo ebe tanalo kapiya malagidilolena, sipi-goeogoeono tanalo nanitabolo kemalagidilolena:.”

¹⁴⁻¹⁵ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Na ebe Wade Sipi-goeogoeo Ulamedawala. Nale naimano sipi-goeogoeono tanalo iyatawala, ega:walo ibi atumu naimano tanalo iyatawala,

Nabiwi Godote naimano tanalo keba kunu kiyatawanale ega:walo nale ebeno tanalo atumu keba kunu kiyatawanamo eba kunu. Ebe mabuma: naimano kalakala bitana, nale naimano igilo iyabaiamo eba iyatilo ibino igilo ka:mula:lelaema:. ✧ ¹⁶ Ega:walo naimano sipi-goeogoeo epetapi ba:pola:na, wiyasiya me tetelo iba:te me kala magumulo kilukuliona:. Wiyasiya nanitabola, iba:te naimano tabo dolowima:na:, nale ibi ebo kemagaelemamo iba:te me dopo sipi-goeogoeago kapimiya kilukulionama:, ebene ibi bilibilinomate kapiya kalalo aladabutite na ibino kapiya ulamedawate ibi wadenomamo ba:buiyalatelenamo. ✧

¹⁷ “Numa:la:, naimano kalakala bitana naimano igilo iyabaiamo iyatima:, ebema: Nabiwite nilakapolo na nemalagidilonena. Ega:walo me tanalo idila, nale naimano igilo iyabaiamo diyatimo, nale nanitabolo walo ka:kelaemamo. ✧ ¹⁸ Lumagi idite naimano igilo nagodone a:kelaemene. Ao, na a:ka:tuwa: naimano igilo iyabaiamo kiyatimamo mabu me tanalo ebe naimano tanalola, ega:walo na a:ka:tuwa: walo ka:kelaemamo mabu nagodolo elawo bitana. Naimano Nabiwite na iyalo ananiya me tanalo kosiyodiloma:, ebema: nale nanitabonomolo kosiyodilomamo.”

¹⁹ Ebe tetelo Ya:sute da:kiyawaiya ebe tabono tanaloma: olowiopiate ibi a:ka:tuwa: ibino taneba magumulo woki kapiyama: ka:midiliya:, iba:te tulituliya gito kagaliya. ²⁰ Ibi epetapiate

✧ **10:14-15:** Mat 11:27; 1Yon 3:16 ✧ **10:16:** Ais 56:8; Isi 34:23

✧ **10:17:** Pil 2:8-9

negeliya, “Me dubuno tabo la:le beda:ma: kolowiawitama? Ebe kuba uliyanagonola, ebema: ebe nedaedalita!”

²¹ Epetapiate ibino tabo eba wiyalo negeliya, “Ao, kuba uliyanate daedalekobi da:midi, ebako lumagite Godokono iyatulame tabo wadenomamo kiyawaoma: modoboa:, wiyasiya me dubuno iyaiya tabono tanalo wadewadenonomola. Ega:walo kuba uliyanagodawate modoboa: balidi tamiodawano balidi wadekobi midilima:!”

E pate Ya:suko Ubia:noma: Deda:iya

²² Ulama uwomu tetelo giba tanalote Yu epono opolo eba itanalo, ebe tetelo iba:te Yelusalema kawo duliynomololo Godoko Amamate Moto A:iyamida Soliyomu* osiyodilutiya mabu ibino tanalo eba kunula. ²³ Ebe tetelo Godoko Amamateno Motolo tanatimi idi nitanami, epate ebe tanatimi Solomonokono mailamo

* **10:22:** Godoko Amamate Moto A:iyamida Soliyomu ebe Yu epono kalakala soliyomu idila, iba:te ulama bilibilinomolo bosiyodilonakoma:na. Ibino ewonino tetelo kapela kawo elawodubu idite Godoko Amamateno Iya Motono talena eba adikami-dalelo, ebete netewa-kapiya ulamalo kuba daley a goeogoeo moto guamo ebo magaelenaki Godokono moto ka:kubaima:. Ebene Yu epate ebe kapela kawo elawodubu ibino opone ebenu oponomamo elawamo da:na:ma:tiya, ebe tetelo iba:te Godokono Moto wadekobi ka:midite, talenama: walo ka:midite, amamatepinomatamo walo eba ka:iyamidalo kawo kalakala soliyomu Godotamo ebo osiyodiliya. Ebema: ebe tetene wagilimite me teta:mo pemaiga, Yu epate ibino Godoko Amamate Motono a:iyamida tanalo eba malagidilolo, iba:te ulama bilibilinomolo a:iti egela magumulo ibino kalakala soliyomu Godotamo osiyodilonakiya.

ka:minakiya. Ebene Ya:sute ebe tanatimilo eba nepata:lo, ²⁴ epo epetapiate pelamete ebe pa:wa:midadigalo ebetamo na:pegeliya, “A:imano nanitabo tanalo tete geyageyanomolo atamo kawokalima:wena:. Ebema: modobola a:ma: a niyatuama:, a:ma: Kelisotela:ka:, Godokono Alibodawa?”

²⁵ Ya:sute ibino tabo eba wiyalo negiya, “Nale me tanaloma: la: dopamo analimata wiyasiya la:le na nanitabokobi ka:midina:wea:. Ega:walo nale kebe anoano tanalo naimano Nabiwino elawamo kosiyodilolenakomo, ebe tanalate naimano tanalo ebe awokalimina, na ebetela. ²⁶ Wiyasiya nanitabola, la:le ebe iyaiya tanalo dulama:wenakoma na nanitabokobi ka:midina:wena:, mabu la: naimano sipi-goeogoeonomoa:.

²⁷ Naimano sipi-goeogoeate naimano tabo madodo olowinaka, ebene na ibino tanalo iyatawala ega:walo iba:te na nowaloma:enena. ²⁸ Ebema: nale iba:tamo uwomua: igilo dikalaemo iba:te a:ka:elaoma:na:, iyo, nale ibi kodakodalo eba uwatelo pilodawate naimano koto magumune idi kapiya a:kelaemene. ☆ ²⁹ Nanitabola, naimano Nabiwite ibi bilibilinomo natamo iyalo ikanamoniya. Ebeno elawo kawonomola, idawano elawote ebene elawo kodolina:, ebema: ebe atumu ebe sipi-goeogoeo kodakodalo eba uwatelo pilodawate ebene koto magumune idi kapiya laema: modoboa:.

³⁰ Nabiwi Godoko ega:walo na, a kapiyanomola.”

³¹ Ebe tetelo epate me tabo dolowiya, iba:te

☆ **10:28:** Yon 3:16; 6:39

nokola gito uwatiya Ya:suko mapemete ebe ebo kanakapuima. ³² Wiyasiya Ya:sute iba:tamo negiya, “Naimano Nabiwite natamo dikana-moniya, nale ebe wadewade tanalo bilibilinomo la:imano ololo apulo osiyodilolenakomo. Ebema: ebe wadewade osiyodilole tanalo magumulo la:le natamo beda: tanaloma: ka:dowawitama? Mabu keleka: la:le na mapenaema: dowagela:witama?”

³³ Iba:te nowaimiya, “Ale a:imano wade osiyodilo tanalo idi mabuma: a:ma: mapema: kowagelita. Ao, mabu bitana, a:ma: me opo dawama: eba eda:nalo wiyasiya a:ma:le negeata, a:ma: ega:walo Godoko, la: kapiyala! Godokono ololo apulo mako tabo kubanomola!” ☆

³⁴ Ya:sute ibino tabo eba wiyalo negiya, “Nale degemo ebe tabo kuba:. Ebema: la: me tanalo wadenomamo nemalagidilala:, Godote la:imano ewoniatamo dikalamiya ebe Totomu Bukalo ebena tabote ma kunu itana, ‘La: bilibilinomo Godoko keba kunula:ka: ebako epoma: eda:onamata.’ ☆ ³⁵ Numa:la:, Godote ebena Bukalo dawokalimina ebe nanitabo tanalono elawote uwomua: tetelo bitanamene. Ebene ewonino tetelo Godokono Buka apuno tabote ibi Godoko keba kunula:ka: ebako epoma: ka:la:miya, ³⁶ wiyasiya la:imano tetelo Godote na talenama: midinite me opamo ebo paliboniya. Ebema: na a:ka:tuwa: na Godokono Guduma: degemo, nale kuba tabo kegea:. Mabu keleka: la:le kubama: degelaema?

³⁷ “Ega:walo me tanalo idila, Godote natamo kebe wadewade tanalo osiyodilolema:

☆ **10:33:** Kalima 24:16 ☆ **10:34:** Oale 82:6

kikanamonenale, nale ebe tanalo osiyodilolea: no modobola la: na nanitabokobi akomidina: la: ³⁸ Wiyasiya nale ebe wadewade tanalo la: magumulo nanitabolo osiyodilolenakomo, ebema: modobola la: ebe tanalo eba ulamenalo naimano nanitabo tanalo ebo niyatawaonala: Iyo, naimano wade osiyodilole tanalate naimano tanalo ebe awokalimina ma kunu, na ega:walo naimano Nabiwi, a kapiyanomola. Wiyasiya la: ubia:nola me tanalo nanitabokobi midima:!” ☆

³⁹ Ebe tetelo ibi ubila Ya:suko idoko motamo ebo kiyatima:, wiyasiya ebete ibi magumune iyabaiamo gito tiya iba:te ebe lawekapoma:.

⁴⁰ Ebene ebete walo ka:tote Yodane Kolomo apuamo ka:na:iwate, Yonete dopamo epo obamo dowaduba:midaolenaki ebolo eba nokolitalo ☆ ⁴¹ epo bilibilinomate ebetamo ebo pelamoliya. Ebe tetelo iba:te negeliya, “Yonete Godokono elawamo iyaiya anoano tanalo kosiyodilolenakia:, wiyasiya me dubu Ya:sute dosiyodilolena ebe anoano tanalo kawokawonomola! Yonete ebene tanaloma: kebe tabo ka:kiyawaile, ebe tabono tanalo bilibilinomo nanitabonomola!” ⁴² Ebema: ibi magumulo epo epetapi bilibilinomate Ya:suko nanitabokobi ebo midiya.

11

Lasalesikono A:e Tanalo

¹ Tete idilo Betani duliyoumolono dubu idi, ebene mailo Lasalesitela, ebe kawo gabugabute umiti. Me Betani duliyoumolo ebe atu alailame kamiyale netewa Ma:lika ega:walo Matako,

☆ **10:38:** Yon 14:10-11 ☆ **10:40:** Yon 1:28

iba:te kebolo kokolionami ebe duliyoumolola. ☆
 2 Me kamiyale Ma:lite tete idilo Kawodawa
 Ya:sukono agowamo wade nibo inamabu adi-
 panamete ebena eka:mo a:la:li diya:da:olemiya
 ebe dawala, ega:walo gabugabute dumiti me
 dubu Lasalesiko ebe ebena ekawila. ☆ 3 Ebene
 ebe tetelo Ma:liko ega:walo Matakko iba:te lumagi
 idi gito alibiya Ya:suko ma kunu kananama:;
 “Kawodawa, a:ma:le kawonomamo demalagidi-
 lawena, ebe lumagi kawo gabugabute umina.”

4 Ya:sute me tabo olowite ebena
 waloma:tapiatamo negiya, “Me gabugabute
 Lasalesikono a:e uwomuma: a:keda:mene.
 Gabugabute ebe dumina ebena mabu ma kunula,
 Godoko ubila me tanalodo ebena mailo ega:walo
 ebena Guduno mailo kawokobi ka:midilima:.” ☆

5 Nanitabola, Ma:liko, Matakko, ega:walo Lasale-
 siko ebe Ya:sukono wade namutupila, ebete ibi
 kawonomamo nemalagidilolenami. 6 Wiyasiya
 Ya:sute Lasalesikono gabugabu tanalo dolowiya,
 ebete ebe ka:nowalubima: Yudiya opono Be-
 tani duliyoumolamo samonomamo ka:nemaigiya:;
 ebete kebe duliyoumololo kokolinamile ebe duliyou-
 mololo netewa egela walo ebo kokoliya. 7 Ebene
 Ya:sute ebe waloma:tapi nanaliya, “Modobola a
 Yudiya opamo walo ka:ka:tolamiye.”

8 Iba:te ebena tabo eba wiyalo negeliya,
 “Iyatulamedawa, ale ebe opone mammo a:pelaima:
 mabu ebe epate a:ma: nokolamo mapema:
 wigelitiya. Ibi ubila a:ma: kanakapumitama:;
 ebema: mabu keleka: a:ma: ebamo walo samamo
 ka:ka:toaema:?”

⁹ Ya:sute ibino tabo eba wiyalo negiya, “Kapiya egela magumulo modobo alote itananako, a, nanitabola:ka? Ebene lumagite egelano alo magumulo depaitamene, ebete damela gugamo a:ka:negamene mabu me opono alonomo ebete numita.

¹⁰ Wiyasiya ebete idoko tetelo depata:mene agowa ukamida tanalo kiyatawamene, mabu ebegodolo alo puliyala ebena to gabo wadenomamo kuima:”

¹¹ Ebe tetelo Ya:sute tabo eba moga:melo negiya, “Aimano namutudawa Lasalesiko u ebe watita, wiyasiya nale ebetamo tote ebe kanamutiyamamo.”

¹² Ebene Ya:suko waloma:tapiate ebetamo negeliya, “Kawodawa, ebete u dowatita, wadenomola! Gabugabute ebegodone nolopoliguta.”

¹³ Ya:suko waloma:tapiate ma kunu geliya, mabu ebete iba:tamo u wata tabo degiya ebe Lasalesikono a:e tanaloma: giya, wiyasiya iba:te ebe tabono magumu kelawiya:, ebema: iba:te u wata tanalonomoma: negemu malagidiliya.

¹⁴⁻¹⁵ Ebene Ya:sute ebena tabono magumu awokalimilo ma kunu giya, “La: nolowiala:, di-tidi nale Lasalesiago luta:no ebete a:enomo ebo a:i. Wiyasiya nale ebe mabuma: tepo magumulo mibomibo kiyatawita:. La: mabuma: naimano kalakala bitana, mabu tete tatalila ebena a:e tanalodo la:le naimano kawo elawo uma:wete na nanitabokobi ebo ka:midinimamota. Ebema: modobola a ebetamo ka:tolamiye.”

¹⁶ Ebe tetelo Tomasiko, ebena mailo idi Nedewale Gudula, ebete waloma:tapi

epetapiatamo negiya, “Kuba:nola, a bilibilinomate Iyatulamedawago ebamo tolamete eba:go ka:na:elaiye.” ✧

Ya:suko Ebe A:e Magumune Maiga Tanalono Elawo Mabula

¹⁷ Ebene Ya:sute Betani duliyoumolamo da:nemaigiya, ebete Lasalesikono tanalo ma kunu nolowiya, ebete da:i netewa-netewa egela bobo magumulo kapitani. ¹⁸ Ebe Betani duliyoumolo Yelusalema kawo duliyoumolo tatalinomolo itana, ebe kawo duliyoumolamo tolame gabono tete ebe netewa-kapiya kilomita keba kunula:ka: eba kunula. ¹⁹ Ebema: Yu epo bilibilinomo epetapiate Lasalesikono a:e tabo olowite, iba:te kawo duliyoumolone a:pelamoliya ebena nanikubi Ma:liko ega:walo Matako ibi ka:pegelebadilaema.

²⁰ Ebene ebe tetelo Matate Ya:sukono pe tanalo olowite eba:go alugoma: gito tiya, wiyasiya Ma:liko ka:tiya:, ebete motolo luti. ²¹ Matate Ya:suago nalugote ebete ebe nananiya, “Kawodawa, a:ma: malo nokoliawitataleka: naimano ekawi a:ka:ena:!” ²² Wiyasiya na iyatawala, ka:lo a:ma:le Godoko beda: tanaloma: danaemene, ebete a:ma:tamo nanitabolo kikaema:ta.”

²³ Ebene Ya:sute ebe naniya, “A:imano ekawite a:e magumune walo ka:kemaigamene.”

²⁴ Matate ebena tabo eba wiyalo negiya, “Iyo, na iyatawala Godote Uwomu Egelalo nanitabokobi midipi bilibilinomo igilamo ka:kowadipalatelemene, Lasalesiko ebana.” ✧

²⁵ Ebene Ya:sute ebetamo negiya, “Na ebe a:e magumune maiga tanalono elawo mabula, ega:walo na uwomua: igilola, ebema: kebe lumagite na nanitabokobi da:midinimene, a:e magumudo ebete uwomua: igilo ka:nelaemene.

²⁶ Nanitabola, kebe lumagite nagodolo eba okolinalo na nanitabokobi da:midinimene, ebete a:ka:emene. A:ma: me tanalo nanitabokobi na:ka:mida:wita?”

²⁷ Matate ebene tabo eba wiyalo negiya, “Iyo, Kawodawa! Nale a:ma: nanitabokobi na:miditamata, a:ma: Kelisote, Godokono Gudula. Ebete iyalo tetelo me opamo ka:pema: degiya, a:ma: ebe lumagilata.” ✧

Ya:sute Lasalesikono A:e Tanaloma: Diiya

²⁸ Ebene Matate me tabo kiyawaote, ebete motamo walo ka:tote ebene naniko Ma:litamo tabo diya gabodo ma kunu negiya, “Iyatulamedawa a:pe, ebe a:ma: uima: ubi iyatita.” ²⁹ Ebema: Ma:lite me tabo dolowiya ebete samonomamo maigate Ya:suago alugoma: gito tiya. ³⁰ Ebe tetelo Ya:sute Betani duliyoumolo tatalilo ela ebe amiti, Matate dopamo eba:go kebolokanalugiyale ebe atu bailo. ³¹ Ebene Ma:lite motone samonomamo da:nemaigiya, ebe tetelo epetapiate ebe gelebadimima: da:pelamiya, ebe epate atumu motone ka:nemaimiote ebe ebo waloma:tiya, mabu iba:te nemalagidiliya Ma:lite Lasalesikono bobamo iima: to.

³² Wiyasiya Ma:lite bobamo ka:tiya:, Ya:sute kebolokanalugiyale ebamo tiya. Ebete ebe numite

✧ **11:27:** Yon 6:69

ebeno agowa mabuamo eba negalo negiya, “Kawodawa, a:ma: malo nokoliawitataleka: naimano ekawi a:ka:ena:!”

³³ Ebe tetelo Ya:sute Ma:liko ega:walo piyate eba:go da:pelamiya ibi bilibilinomono imi tanalo umite ebena tepo magumulo ibi kawonomamo malagidilote ebe atumu iima: kowageliya.

³⁴ Ebene ebete ibi nanaliya, “La:le ebe bobamo kebo kiyata:ima?”

Iba:te ebena tabo eba wiyalo negeliya, “Kawodawa, a:ma: ago pa:wete ebena bobo bai na:puma:.” ³⁵ Ebe tetenomolo Ya:sute ebo iiya.

³⁶ Ebene epate ebena ii tanalo olowite negeliya, “Numa:la:, ebena namutudawa malagidilo tanalo kawonomola.”

³⁷ Wiyasiya epetapiate negeliya, “Me dubute balidi tamio dubu wadekobi a:midi, a, nanitabola:ka:? Ebete samamo na:petaleka:, ebena namutudawate a:ka:ena:.” ✧

Ya:sute Lasalesiko A:e Magumune Dadipatiya

³⁸ Ebe tetelo Ya:sute ebena tepo magumulo iima: walo eba kowagelelo bobamo ebo tiya, ebe bobote damela maboele tetelo eba itanalo, epate Lasalesikono ape iyatite bobono gigiyu kawo nokolamo ebo mopiya. ³⁹ Ebene Ya:sute ebena da:pola:niya ebe dubu epetapi nanaliya, “La: gigiyuno nokola iyabaiamo na:mupiamidala:.”

Ebe tetelo wiyasiya a:e lumagino naniko Matate negiya, “Kawodawa, iyaiya! Ka:lo ebena apete netewa-netewa egela tetelo itana, ebema: ebena abale nibote kubanomamo kemaigamene.”

✧ **11:37:** Yon 9:6

⁴⁰ Ebene Ya:sute ebenu tabo eba wiyalo negiya, “Nale a:ma: dopamo ma kunu anamata, a:ma: Godoko nanitabokobi da:mida:emene ebenu elawo kawonomo kuima:ta.” ⁴¹ Ebene dubu epetapiate bobo gigiyuno nokola iyabaiamo mupiamidate, Ya:sute Godokono Unu Duliyomolamo melelo negiya, “Aba, na a:ma:tamo kalakala tabo gemo, mabu a:ma: naimano towetowe tabo olowinakota. ⁴² Iyo, na iyatawala a:ma: tete bilibilinomolo naimano tabo olowionakota, wiyasiya nale me tabo me epono ololo apulo gemo, iba:te naimano nanitabo tanalo ma kunu kiyatawaoma:, a:ma:le me opamo na apaliboniyata.”

⁴³ Ebene Ya:sute me kalakala tabo Godotamo kiyawaote, ebete ebenu tabo madodo unamo adipatete kawiya negiya, “Lasalesi, a:ma: bobo magumune na:pemaiga!” ⁴⁴ Ebe tetelo a:e dubute Ya:sukono tabo dolowiya, ebete bobo magumune ebo pemaigiya, wiyasiya ebenu agowala kotola, ega:walo wato kalikamo aupulatolemela, Yu epate ibino a:elao epo kalikamo keba kunu kaupulatolenake eba kunu. Ebene Ya:sute epo nanaliya, “Modobola la:le ebe eba walubilo ebenu apene kaliku nepalamiolema:la:.”

Yu Watowatopiate Ya:suko Anakapuima: Nopo Diyatiya

Ma:t 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2

⁴⁵ Ebe tetelo piyate Ma:liko gelebadimima: da:pelamiya, Ya:sute Lasalesitamo beda: tanalo kosiyodiliyale, iba:te ebe anoano tanalo umite epetapi bilibilinomate nanitabokobi ebo midiya,

✧ 46 wiyasiya epetapiate nanitabokobi midia:no Pa:lisi tanebapiatamo tolamete ibi gito nanaliya.

✧ 47 Ebe mabuma: Pa:lisi tanebapi ega:walo Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi, iba:te Ka:nisolo dubu* epetapi ebo ka:la:miya iba:go tabo kapimiya kegelama:. Ebene iba:te tabo ma kunu geliya, “Me dubute anoano tanalo bilibilinomo osiyodilolena, ebema: a beda: tanalo na:kosiyodiloma: ebe odiyoboma:? 48 Kebe tetelo ale tanalo idi osiyodiloa:no gito duma:tepama:, epo bilibilinomate ebe nanitabokobi midite Kawo Elawodubuma: kegelama:na:. Ebe tetelo Loma epono gowelaopiate pelamete aimano Godoko Amamateno Moto ega:walo aimano opo kawonomo ka:pa:kubailaema:na:!”

49 Ebe tetelo dubu idi ebenu mailo Kayapasitela, ebete ebe ulamalo Godotamo kalimagono ikameopino Unu Watodawanomoma: eda:nami, ebene ebete Ka:nisolo dubu epetapiatamo negiya, “Eiye, la: daedalepima: akoeda:oala:! Mabu keleka: la:le me dubutamo osiyodiloma: nanitabo gabo kuma:wita:? Ale ebe gito kanakapuimalema:! 50 Iyo, modobola epo bilibilinomono taneba magumulo kapiyadawanomote na:emene epetapi mabuma:, ebema: aimano opote a:ka:kubamene, a,

✧ 11:45: Yon 7:31 ✧ 11:46: Luk 16:31 * 11:47: Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: me tanalo niyatawa, Ya:suko tetelo Yu epono watowatopi dubu epetapi, ibi me Ka:nisolo dubula. Ebe watowatopiate Yu epono iyaiya tanalo eba anagilamelelamelo kubakubapiatamo ibino wiya ebo ikalamenakiya, wiyasiya ebe Ka:nisolo dubagodolo elawo kitanamia: lumagi a:eamo aliboma:.

nanitabola:ka:?”

⁵¹ Ebe tetelo Kayapasite Ya:sutamo dowalo ma kunu malagidiliya, me tabo ebe a:ka:tuwa: ebena mulo wokiamo kiyawao. Wiyasiya nanitabo tanalote ma kunu itani, Godote me tabo ebe magumudo kiyawauti, mabu ebe ulamalo ebete Kayapasitamo gobebobo ikamiya ebete kalimagono ikameopino Unu Watodawanomoma:keda:nama:. Ebema: Ya:sute a:ea:no, dopamo Kayapasite me tabono magumu iyatawa:no nanitabolo egiya, Ya:sute ebena Yu epo bilibilinomo mabuma:ka:emene. ⁵² Wiyasiya Godote Kayapasido me tabo Yu epo kapiyatamo kegiya:, ao, ebete ma kunu giya, me opo kawonomolo iyaiya dilukuliona ibi magumulo piyate ebena gudima: na:keda:onama:na:, Ya:sute ebena a:e tanalodo ibi bilibilinomo walo kuwatete ibi kapiya alailame gudima:ka:midilimene. ✧

⁵³ Ebene Kayapasite me tabo Ka:nisolo dubatamo da:kiyawauti, ebe tetene wagilimite iba:te Ya:suko anakapuima: gabo ebo wadiya.

⁵⁴ Ebema: Ya:sute ibino tanalo iyatawate tete da:peso Yudiya opolo awokala kepata:nakia:. Ebete wiyasiya ebe waloma:tapiago ebe opo atepate Ipala:ima duliyaomolamo tolamete ebolo nilukuliya, ebe duliyaomolo ebe bulu opo niyak-abolo itana. ✧

⁵⁵ Ebene Yu epono Aduga:la Soliyomu osiyodilo tete tatalima: dediya, soliyomu osiyodilo tete pea:no ibi epetapi bilibilinomate Yelusalema kawo duliyaomolamo dopamo tolamoliya, mabu

ibi ubila Godokono ololo apulo ibino ape ukulale tanalodo iyaiya kuba daleya tanalo dopamo opoliyalete walone ebene soliyomu kosiyodiloma:.⁵⁶ Ebe tetelo ibi epetapiate Godoko Amamateno Iya Moto magumulo nutitamate Ya:suko nowadilo ibi a:ka:tuwa: ibi magumulo negeliya, “La:imano woki keba kunula:ka:, Ya:suko soliyomu baiamo ba:ka:pemene?”⁵⁷ Iba:te tabo ma kunu degeliya mabu Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi ega:walo Pa:lisi tanebapi, iba:te tabo iyalo iyatiya, “Kebe lumagite Ya:suko duimene, modobola ebete samamo a napanaemene, ebene ale tolamete ebe nelawete idoko motamo gito ka:piyatimalema:.”

12

Ma:lite Wade Nibo Ii Ya:sukono Agowamo Dadi-panamiya

Ma:t 26:6-13; Mak 14:3-9

¹ Yu epate Aduga:la Soliyomu kosiyodiloma: sikisi egelate eba na:pola:nalo, Ya:sute Betani duliyaomolamo walo ebo ka:pemaigiya, ebe duliyaomolo ebe Ya:sute a:e magumune dadipatiya ebe dubu Lasalesikono duliyaomolola. ✧ ² Ebene Lasalesikono naniko Matate walubipi epetapiago Ya:sukono wade bae osiyodilomitiya, ebene dubu bilibilinomate bae denautiya, Lasalesiko ibi magumulo na:luti. ✧ ³ Wiyasiya ebene naniko idi Ma:lite wiya kawonomo wade nibo ii inamabu, ebene mailo ebe nadala, ebete adaete Ya:sukono agowamo padipanamete ebene eka:mo agowa

✧ 12:1: Yon 11:1,43 ✧ 12:2: Luk 10:40

a:la:li ebo iya:da:olemiya. Ebene ebe moto gu ebe inamabuno wade nibote lawenomo elawiya. ✧

⁴Ebe tetelo Ya:sukono waloma:tadawa idite bae nao bailo na:luti, ebene mailo ebe Keliyota duliyo-molodawa Yudasitela, walone ebete Ya:suko anakapumipino kotamo ebe kiyatimene. Ebete Ma:likono osiyodilo tanaloma: negiya, ⁵“Mabu keleka: ebete me wade nibo inamabu man-ima: ka:na:midia? Ebete eba kunu nowagele-taleka: kapiya ulamano woko wiya mani buwa-tena:, ebene ale nigologolopiatamo bikalam-olena!” ⁶Yudasite me tabo degiya ebete a:da: elemasigi gabodo giya. Ebete inamabua: epono modoboa: tanalo kemalagidilolenakia: wiyasiya ebe ubila ebe kawo mani ebete a:ka:tuwa: kuwa-tema:, mabu ebe Ya:sukono waloma:tapino mani umidawama: eba eda:nalo tete epetapilo ebete mani pilolo uwatenaki.

⁷Ebema: Ya:sute ebe waloma:tapiatamo negiya, “La: Ma:liko natepala:, ebe natamo wade tanalo osiyodilo. Iyo, nale a:ea:no ebete naimano ape bobamo iyati tanalo malagidilolo me wade nibo inamabu naimano apa:mo ebema: adipana. ⁸La: numa:la:, nigologolopiate tete geyageyanomolo la:go bilukulinama:na:, la:imano ubi tetelo ibi nowalubilinakiyala:, wiyasiya na uwomua: tetelo la:go a:kokolinamo, tete tatalila nale la: ka:miyapamamota.” ✧

*Yu Watowatopiate Lasalesiko Anakapuima:
Nopo Diyatiya*

⁹ Ebe tetelo epo epetapi bilibilinomate Ya:suko Betani duliynomololo okoli tanalo dolowiya, iba:te ebe uima: ebamo gito tolamiya. Wiyasiya iba:te Ya:suko kapiya uima: ka:tolamiya:, ibi ubila Ya:sute a:e magumune dadipatiya ebe dubu Lasalesiko atumu ka:nuima:. ¹⁰ Ebene Yu watowatopi ebe tanalo dolowiya iba:te nopo ebo iyatiya Lasalesiko Ya:suago kanakapulaema:, ¹¹ mabu Lasalesikono tanalone epo bilibilino-mate Ya:suko nanitabokobi a:miidiya. ✧

Ya:sute Yelusalema Kawo Duliynomolamo Da:nopegiya

Ma:t 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40

¹² Egela idilo piyate Yelusalema kawo duliynomololo Aduga:la Soliyomu osiyodiloma: da:pelamiya, ibi bilibilinomate iyatawaiya Ya:sute ebe duliynomolamo da:piti. ¹³ Ebema: iba:te puwala uwatete eba:go alugoma: eba tolamitalo kawonomamo negelitiya, “Godoko nadipata:la!

God, a:imano mailago da:pita, modobola a:ma: ebe lumagi kawokobi na:miidiye! Ebe a Isalaela epono Kawo Elawodubula!” ✧

¹⁴ Ebene Ya:sute oli ape donoki-goeo umite ebe unamo gito okoliya. Ebete eba kunu osiyodiliya Godokono tabote nanitaboma: keda:ma:, mabu ebena Bukalo tabo idite ma kunu bitana, ✧

¹⁵ “Yelusalema duliynomolo epala:, la: akotole-toleala:

Numa:la:, la:imano Kawo Elawodubute pita,

✧ **12:11:** Yon 11:45 ✧ **12:13:** Oale 118:25-26; Yon 1:49

✧ **12:14:** Sek 9:9

iyi, ebeta donoki-goeo da:peso unamo okolite ba:pita.”

¹⁶ Ebe tetelo Ya:suko waloma:tapiate me Buka tabono magumu wadenomamo kemalagidilutiya:, wiyasiya walone Ya:sute Godokono elawo alago a:e magumune demaigiya, ebe tetelo ibino wokite tuputupuolamete iba:te ebo geliya, “Nanitabola, Ya:sute Yelusalemamo eba nopegalo, ale ebe demoima:, Godokono Buka apuno tabote ebena tanaloma: nanitabonomoma: ebo edi!” ✧

¹⁷ Dopamo Ya:sute Lasalesiko bobo magumamo neka:mite a:e magumune dadipatiya, ebe tetene wagilimite piyate ebe anoano tanalo dumiya, iba:te iyaiya duliyoumolamo tolamoletete epo bilibilinomo epetapi ebo nikiyawaolamiya. ¹⁸ Ebe mabuma: Yelusalema epo bilibilinomate ebe tanalo iyatawaote, iba:te Ya:sute ibino duliyoumolamo pema: dolowiya ebe uima: gito pelamiya. ¹⁹ Ebema: Pa:lisi tanebapiate ubia:noma: eba eda:olo ibi a:ka:tuwa: ibi magumulo negeliya, “La: numa:la: A elawokobi kolowita:, epo bilibilinomate a miyapaete ebe nowaloma:ta!”

Yua:pi Epetapiate Ya:suko Uima: Pilipiko Daniya

²⁰ Yu epono Aduga:la Soliyomu osiyodilo tetelo Yua:pi epetapiate Yelusalema kawo duliyoumolamo Godoko amamatema: da:tolamiya, ibi atumu ebe soliyomu bailo na:nepola:niya. ²¹ Ebene Ya:sukono waloma:tadawa idi, ebe Betasaida duliyoumolodawa Pilipitela, epetapi

✧ **12:16:** Yon 2:22

iba:te ebetamo nemaimite ebe nananiya,
 “Namutudawa, a Ya:suko uima: wagelitama:.”
 22 Ebema: Pilipite A:nduluko daniya, ibi
 netewapiate kapimiya tote Ya:suko ebo naniya.

23 Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “Tete
 a:pe, Godokono elawo alote Epono Naniwi
 eba pukuimilo ebe dowalogomene, epo
 bilibilinomate ebena nanitabo tanalo ebo
 kuima:na. ✧ 24 Ebema: na la:tamo nani
 tabonomo gemo, kono kikopute damela
 magumamo ma:sigate da:na:emene, ebena
 igilote nanitabolo a:kolopoligomene mabu
 walone kono kikopu epetapiate ebe magumune
 ka:pemaima:na. ✧ 25 Ega:walo kebe lumagite
 ebena igilo kapiya demalagidilona, ebena
 igilote kalatidimene, wiyasiya kebe lumagite me
 opolo ebena igilo malagidilona:na, ebena igilote
 Godokono Unu Duliyomololo uwomua: tetelo
 bitanamene. ✧ 26 Ebema: kebe lumagite naimano
 wiya: wokodawama: eda:ma: ubi diyatimene,
 modobola ebete na nowaloma:enemene, ebena
 nale kebe duliyomololo kokolinamo ebete ebe
 atu duliyomololo nago bokolinamene. Ega:walo
 me tanalo idila, kebe lumagite naimano nani
 wokodawama: deda:mene, naimano Nabiwite
 ebe unamo kadipatemene.”

Ya:sute Ebena A:e Tanaloma: Degiya

27 Ebene Ya:sute Godotamo tabo eba
 kiyawaolo negiya, “Ka:lo na tepo magumulo
 mibomibonomoma: editamo, ebema: Nabiwi,
 na a:ma:tamo beda: tabo na:kegemo? Nale

✧ 12:23: Yon 13:31-32; 17:1 ✧ 12:24: 1Kol 15:36 ✧ 12:25:
 Ma:t 16:25

ma kunu ba:kegemo, ‘Nabiwi, modoboa: me olalati tetete natamo pema:’? Ao, nale mako tabo a:kegemo mabu na me temeteme laema: me opamo ebema: piyamo. ✧ ²⁸ Ebema: Nabiwi, a:ma: a:ka:tuwa: a:imano elawo alo magumudo a:ma: nowalogiye.”

Ya:sute me tabo eba gitalo ebe tetenomolo Godokono Unu Duliyomolone tabote ma kunu piwisigiya, “Na a:ka:tuwa: na iyalo owalogiyamo, ega:walo na a:ka:tuwa: walo ka:kowalogomamo!”

²⁹ Ebe tetelo piyate Ya:suko niyakabolo delamota:oniya, ebe epo bilibilinomate ebe tabo madodo olowite negeliya, “Me tobolo unute gewata,” wiyasiya epetapiate negeliya, “Ao, ebe Godokono nopodawate ebetamo pa:kiyawauta.”

³⁰ Ya:sute ibino tabo gela tanalo iyatawate negiya, “Me tabo na mabuma: ka:pea:, la: mabuma: pe. ³¹ Nanitabola, ka:lo me opo epate ibino kuba osiyodilole mabuma: wiya kuwatema:na:, ebene me opono kuba elawodubu Saitanako Godote ebene wato kikopu kitamidaemene. ³² Ega:walo Godote na unamo dadipatenemene, ebe a:e tanalodo na wiyasiya epo bilibilinomo natamo kemagaelemamo.” ✧

³³ Ya:sute me tabo da:kiyawaiya ebene magumu ma kunula, ebe kewa olotolowalo keba kunu na:ka:emene, ebete ebe tanalo ebe awokalimiya.

✧

³⁴ Ebene epo bilibilinomate Ya:sukono tabo eba wiyalo negeliya, “Godokono Totomu Tabo Bukate a niyatuamena, ebene Alibodawa Kelisote

✧ **12:27:** Oale 6:3; 42:5; Ma:t 26:38 ✧ **12:32:** Yon 3:14

✧ **12:33:** Yon 19:6

uwomua: tetelo bokolinamene. Ebema: a:ma: ma kunu beda:ma: kegeawa:, Godote Epono Naniwino a:e tanalodo ebe unamo kadipatemene? Epono Naniwi potelela:ka:?” ☆

³⁵ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Godokono alote la: magumulo tete kele geyageyadopo kitanamene, ebema: modobola la: me alo magumudo nowapata:lamenala:. La: nanisiwale, idoko tanalote la:tamo akopa:la:, mabu idoko magumudo depata:na ebe lumagi iyatawa: ebete kebe gabodo ka:tonale! ☆ ³⁶ Ebema: idoko tanalote pea:no alote la:imano tolame gabo eba pukuiminalo, modobola la: nanitabokobi na:mida:la:, ebene la:le alono gudima: keda:omamota.” Me tabo kiyawao dolopoligiya, Ya:sute ebe epo bilibilinomo miyapate diya gabodo iyabai ida:mo tote ebo niluti. ☆

Yu Epo Epetapiate Ya:suko Nanitabokobi Ka:midia:

³⁷ Nanitabola, Ya:sute me opolo eba okolinalo Godokono elawo kawokalima: ebete epono ololo apulo anoano tanalo bilibilinomo osiyodilolenaki, wiyasiya piyate ebe iyaiya tanalo dula-menakiya ibi magumulo Yu epo epetapiate ebe nanitabokobi ka:midia:. ³⁸ Ebene me tanalote eba kunu pemaigiya, Godokono woki awokalimidawa Aisayate degiya, ebe tabote nanitaboma: keda:ma:. Iyalo tetelo ebete tabo ma kunu giya, “Kawodawa, a:ma: a:imano kawo elawo piyatamo kawokalima:wenaka, ale a:imano tabo iba:tamo da:kiyawaima:,”

☆ **12:34:** Oale 110:4; Ais 9:7; Da:n 7:14 ☆ **12:35:** Yon 8:12

☆ **12:36:** Epe 5:8

nanitabokobi potele ka:midile?
Lumagi ka:luta:, puliyanomola.” ✧

39 Ebema: mabu keleka: epate Ya:suko
nanitabokobi midima: modoboa:noma:
deda:ona? Aisayate ebe tanalo awokalima: tabo
idi ma kunu kegiya,

40 “Godote nanitabokobi midia:pino balidi
idokoma: midililamete,
ibino tepo magumuno woki
a:ka:kodakodailamelelamiya.

Ebema: ebete ibino tanaloma: negena,
‘Iba:te balida:mo nanitabo tanalo uima: mod-
oboa,
iyo, ibino tepo magumulo naimano wade
tanalo iyatawaoma: modoboa:.

Iba:te ibino tepo magumuno woki wadenomamo
nemalagidilotaleka: natamo bolobila:na:,
ebema: na modobola ibi nale wadekobi
midilima:.’ ”

41 Nanitabola, epate Ya:suko ubia:noma:
deda:oma:na:, Aisayate ebe tanaloma: me tabo
iyalo egiya, mabu ebenu balidite iyama: eba
eda:omelo ebete Ya:suko Godokono elawo alote
pukuimitalo ebo umiya. ✧

42 Ebene epo epetapiate Ya:suko ubia:noma:
eba eda:olo, atu tetelo epo epetapi ega:walo
ibino watowatopi epetapiate ebe nanitabokobi
ebo midiya. Wiyasiya iba:te Pa:lisi tanebapi
tolelamelo ibino nanitabokobi midi tanalo ka-
wokalimiya:, Pa:lisi watowatopiate dowu magu-
mulo ibi iyaiya duliynomolono balidi ibilam-
ole motamo odolo talena iyatilamekapoma: ✧

⁴³ Nanitabola, iba:te Ya:suko waloma:ta magumulo kodakodalo ka:pola:niya: mabu ibi ubila epate iba:tamo kekalakalaoma; wiyasiya Godote iba:tamo dekalakalana iba:te ebe tanalo kawonomamo kemalagidilonamia: ☆

Ya:sukono Tabote Epono Iyaiya Tanalo Anagilamelelame Tanalo

⁴⁴ Ebema: Ya:sute kawonomamo eba gepatelo negiya, “Kebe lumagite na nanitabokobi da:midinina ebete na kapiya nanitabokobi ka:midinina; ebete na dapaliboniya ebe dawa atumu nanitabokobi na:ka:midina, ⁴⁵ ega:walo kebe lumagite naimano tanalo dumina, ebete na dapaliboniya ebe dawano tanalo na:kumina. ☆ ⁴⁶ Nanitabola, na me opo pukuima: piyamo, ebema: kebe lumagite na nanitabokobi da:midinina ebete idoko magumulo a:kokolinamene.

⁴⁷ “Ega:walo me tanalo idila. Kebe lumagite naimano tabo olowite tuduwata:no, nale ebenu tanalo akanagiyamidaemo mabu na me opo epatamo kuba wiya ikalaema: ka:piya; wiyasiya na ibino igilo mula:lalaema: piyamo. ☆

⁴⁸ Numa:la; kebe lumagite na ubia:noma: eda:te naimano iyaiya tabo uwatea:no, ebenu tanalo anagiyamidaema: Kawodawa idi ba:luta. Iyo, Godote Uwomu Egelalo naimano tabamo ebe lumagino tanalo kanagilamelemene, ⁴⁹ mabu nale da:kiyawaonamo ebe iyaiya tabo na a:ka:tuwa: naimano wokiamo ka:kiyawaona; wiyasiya Nabiwite na dapaliboniya nale ebetamo

☆ **12:43:** Yon 5:44 ☆ **12:45:** Yon 14:9 ☆ **12:47:** Yon 3:17

tuduwatalo ebeno tabonomo kiyawaonamo.
⁵⁰ Na me tanalo iyatawala, Nabiwino totomu tabo ebe uwomua: igilola, ebema: ebete na keba kunu kananenakole, na eba kunu kiyawaonakomo.”

13

Ya:sute Ebeno Waloma:tapino Agowa Duku-laolelameni

¹ Yu epono Aduga:la Soliyomu osiyodiloma: kapiya egelate eba nitanalo, Ya:sute ebo iyatawiya me tetela, ebete tatalila me opo atepate Nabiwi Godotamo ka:tomene. Nanitabola, piyate me opolo ebenoma: deda:onamiya, Ya:sute ibi nilakapoilamelo kawonomamo malagidilolenami, ebema: ibi ebe nilakapago magatalete uwomunomamo ebo nemaigiya.

² Ebene ebe idokolo Ya:sute ebe waloma:tapiago ilukulinate bae naoniya. Ebe idoko pea:no Saitanate dopamo waloma:tadawa idi Yudasikono tepo magumamo kuba woki ma kunu iyatimiya, ebete Ya:suko anakapumipino kotamo ebe kiyatima:, me dubu Yudasiko ebe Keliyota duliynomolodawa Saimonokono gudula. ✧ ³ Nanitabola, Ya:sute me netewakapiya tanalo iyalo iyatawiya, Nabiwi Godote ebetamo elawo ikamiya tanalo bilibilinomo osiyodilolema:, ega:walo ebe Godogodone piya, ega:walo ebe Godotamo walo ka:ka:tomene. ✧

⁴ Ebe mabuma: ebete bae nao baine maiganate, lubudino kaliku pekananate wiya: wokodawamu a:la:li iya:da:oleno kaliku lawenate gito pulini.

⁵ Ebene ebete wakaluamo obo alatenate ebenu waloma:tapino agowa ukulaolelame ebo wagilimini, ega:walo ebete da:pulini ebe a:la:li iya:da:oleno kalikamo ebete ibino agowa a:la:li ebo iya:da:olelameni.

⁶ Ebene ebete Saimono Pitatamo da:peni Pitate ebetamo negeni, “Kawodawa, a:ma: naimano agowa ba:kukulalename:emene?”

⁷ Ya:sute tabo eba wiyanalalo ebe nanani, “A:ma: iyatawa: nale a:ma:tamo beda: tanalo kosiyodilonamo, wiyasiya a:ma: walone kiyatawama:ta.”

⁸ Ebema: Pitate negeni, “Ao, ebe tanalo mod- oboa! A:ma: naimano agowa a:kukulala:emene.”

Ya:sute wiyasiya ebe nanani, “Nale a:imano agowa ukulalea:no a:ma: nagodolo gobeboboa:nola.”

⁹ Ebema: Pitate ebetamo negeni, “Kawodawa, kuba:, a:ma: naimano agowa kapiya akoukula:la:la:. Modobola a:ma: naimano kotola watola atumu na:kukulalename:ye.”

¹⁰ Ebene Ya:sute negeni, “Kebe lumagite mala: iyalo deti ebenu apeno daleya puliyala, wiyasiya ebete ebenu agowa kapiya nukulalemene. Me tanalo nanitabola, la: bilibilinomate oliolinoma: eda:imata, wiyasiya la:imano taneba magumulo kapiya dawate olinoma: keda:na:.”

✧ ¹¹ Ya:sute me tabo degeni mabu ebe iyalo iyatawiya, waloma:tapi magumulo ebe potele anakapumipino kotamo diyatimene.

¹² Ebe tetelo ebete ebenu waloma:tapino agowa ukulaolelame dolopoligoni, ebete

ebeno lubudino kaliku walo ka:pulinate gito okolini. Ebene ebete ibi nanaleni, “La: iyatawala:ka:, nale la:tamo dosiyodilomo ebe tanalono magumu? ¹³ La:le na la:imano Iyatulamedawama: gelanakomata ega:walo Kawodawama: akoka:na:minakomata. Nanitabola, na ebe ebetela. ¹⁴ Ebema: walone la:le naimano osiyodilo tanalo ma kunu demalagidilawenakoma, ‘Aimano Iyatulamedawa ega:walo Kawodawa, ebete aimano agowa ukulaoleameni,’ modobola la: a:ka:tuwa: la:imano taneba magumulo idite idino agowa atumu nukulalemenakiyala. ✧ ¹⁵ Iyo, nale la:tamo uli osiyodilomo, walone la:le epetapiatamo ma kunu nosiyodilonakiyala. ✧ ¹⁶ Na la:tamo nani tabonomo gemo, wokodawa idino elawote ebena woko namutudawano elawo kodolinakoa:, ega:walo tabo atadawano elawote ebe dapalibomene ebe kawodawano elawo a:kodolimene. ✧ ¹⁷ Ebema: la: me iyaiya tanalo iyatawawete, ma kunu idite iditam, idite iditam, wiya: woko dosiyodilawenakoma, ebene la:godolo kawo kalakalanomote bitananakomene.”

*Ya:sute Yudasikono Tanalo Dawokalimini
Ma:t 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23*

¹⁸ Ebene Ya:sute ebe waloma:tapiatamo negeni, “Godokono Bukalo tabo idi ma kunu itana, ‘Nago bae denanako, ebe lumagite naimano goweladawama: keda:mene,’ ebema: me tetelo aimano taneba magumulo me tabono tanalote

✧ **13:14:** Ma:t 20:28; Luk 22:27 ✧ **13:15:** Pil 2:5; Kol 3:13; 1Pit 2:21 ✧ **13:16:** Ma:t 10:24

nanitaboma: keda:mene, Godokono ubila. Nanitabola, na la:imano tanalo iyatawanomola, mabu la:le na waloma:enema: nale la: uwatimata, ebema: me tabote la: bilibilinomono tanaloma: kegena:, kapiya lumagino tanaloma: gena. ☆

¹⁹ Ebe lumagino tanalote maiga:no nale la: dopamo analemata. Ebene ebeno tanaloma: Buka apuno tabote nanitabolo demaigamene, la: nanitabokobi ebo ka:midimamota na uwomua: tetelo dokolinamo ebe dawala. ☆ ²⁰ Na la:tamo nani tabonomo gemo, nale kebe wokodawa dalibomo, potele ebe wokodawa kalakalago dowalubimene ebete na kowalubinimene, ega:walo potele na dowalubinimene ebete na kapiya a:kowalubinimene, ebete na Alibonedawa Godoko atumu ka:kowalubimene.” ☆

²¹ Ebene Ya:sute me tabo kiyawao dolopoligini ebete tepo magumulo mibomibonomoma: eda:nate ebe waloma:tapiatamo awokala negeni, “Na la:tamo nani tabonomo gemo, la:imano taneba magumulo idawate na anakapunamepi kowalubilimene na kelawenema:.”

²² Ebema: ebe waloma:tapiate ibino taneba magumulo eba uma:tepauinalo nemalagidiloniya, “Me kuba potele na:kosiyodilomene?” wiyasiya iba:te lumagi kuminiya:.

²³ Ebe tetelo Ya:sute ebe waloma:tapi magumulo poko kawonomamo demalagidilonami, ebete Ya:suko niyakabolo na:luti, ²⁴ ebene Saimono Pitate kotamo eba genalo ebe nanani, “A:ma:le Iyatulamedawa nana ebete pokono tanaloma: kegenale.”

☆ **13:18:** Oale 41:9 ☆ **13:19:** Yon 14:29; 16:4 ☆ **13:20:** Ma:t 10:40

²⁵ Ebene ebe waloma:tadawate Ya:suko niyak-abamo nokoliatepanate ebe nanani, “Kawodawa, ebe lumagi potelela:ka:?”

²⁶ Ya:sute ebena tabo eba wiyanalo negeni, “Nale bae kalila:mo aduba:midate kebe lumagitamamo dikaemo, ebe ebe lumagila.” Ebe tetelo ebete bae kalila:mo aduba:midanate, Keliyota duliynomolodawa Saimonokono gudu Yudasitamamo gito ikameni. ²⁷ Ebene Yudasite ebe bae delaweni, ebe tetenomolo Saitanate ebena tepo magumamamo gito opegani.

Ebena Ya:sute ebetamamo negeni, “A:ma:le kebe tanalo osiyodiloma: dowagela:wena, modobola samonomamamo nosiyodila.” ✧ ²⁸ Ebe tetelo bae nao bailo da:pola:niya, ebe waloma:tapi epetapi magumulo lumagi idite Ya:sukono tabono magumu kelaweniya: ²⁹ Yudasite ibino tanebapino mani umidawama: eda:nami, ebema: epetapiate nemalagidiloniya Ya:sute soliyomamo osiyodilono bae epetapi ka:nuwateonama: gena, ega:walo epetapiate nemalagidiloniya ebete nigologolopi maniamamo ka:nowalubilinama: gena. ³⁰ Ebene Yudasite Ya:sugodone bae delaweni, ebe tetenomolo ebete iba:godone maiganate idoko magumamamo gito nopegani.

*Ya:sute Oli Totomu Tabo Ebe
Waloma:tapiatamamo Dikalameni*

³¹ Yudasite ibi da:miyapani ebe tetelo Ya:sute epetapiatamamo negeni, “Me tetelo Godokono elawo alote Epono Naniwi eba pukuimilo ebe kowalogomene, ega:walo Epono Naniwite ebena

✧ **13:27:** Yon 13:2

osiyodilo tanalodo Godoko kowalogomene. ☆

³² Ebema: Godote ebe a:ka:tuwa: ebe Epono Naniwi magumudo dowalogomene, ebe atu tetelo ebete Epono Naniwi elawo alamo eba pukuimilo ebe kowalogomene. Nanitabola, ebete ebe tanalo samonomamo kosiyodilomene.” ☆

³³ Ebene Ya:sute tabo idi na:kegeni, “Naimano guda:la:, na la:go tete da:pesamo okoliatepate la:le na ebo kowadinimamota. Iyo, nale kebe tabo Yu watowatopiatamo dopamo degimo, ka:lo la:tamo ebe atu tabo kegemo, nale kebe duliyomolamo da:tomo la:le ebe duliyomolamo pelaema: mod-
oboa:.” ☆

³⁴ “Wiyasiya ka:lo idokolo na la:tamo oli to-
tomu tabo ikalaemata la: kowalubilitama:. Mod-
obola la:imano ilukuli magumulo idite idi ni-
lakapolo nemalagidilonala:, nale la: keba kunu
kemalagidiloletanama eba kunu. ☆ ³⁵ Kebe
tetelo la:imano taneba magumulo idite idi ni-
lakapolo kemalagidilo, idite idi nilakapolo ke-
malagidilo, la: eba kunu dowagela:wenama, me
gabodo epo bilibilinomate kiyatawaoma:na: la:
naimano waloma:tapilata.”

*Ya:sute Pitako Danani, A:ma:le Na
Iyatawa:noma: Kegema:ta*

Ma:t 26:11-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34

³⁶ Ebene Saimono Pitate Ya:sutamono negeni, “Ka-
wodawa, a:ma: kebamo na:ka:toaemene?”

Ya:sute tabo eba wiyanalono negeni, “Nale
kebe duliyomolamo da:tomo, me tetelo la:le na

☆ **13:31:** Yon 12:23 ☆ **13:32:** Yon 17:5 ☆ **13:33:** Yon 7:33-34

☆ **13:34:** Yon 15:12,17; 1Yon 3:23; 2Yon 5

waloma:enema: modoboa:, wiyasiya nanitabola, la:le na walogabo apune kowaloma:enemamota.”

³⁷ Ebene Pitate ebe walo nakanani, “Ka-wodawa, mabu keleka: nale me tetelo a:ma: waloma:ea:noma: degeawa:? Na modobola naimano igilo a:ma: mabuma: iyabaiamo kiyati-mamo.”

³⁸ Ebe tetelo Ya:sute ebeno tabo eba wiyanalō negeni, “A:imano igilo na mabuma: nanitabonomolo ba:kiyata:emene? Na a:ma:tamo nani tabonomo gemo, ka:lo idokolo kakabate geoa:no a:ma: netewa-kapiya teta:mo na iyatawa:noma: kegema:ta.”

14

Ya:suko Ebe Nanitabo Gabola Nabiwi Godotamo

¹ Ebene Ya:sute tabo moga:menalo ebe waloma:tapiatamo negeni, “La: tepo mibomiboma: ega:walo woki bilibilima: akoeda:oala: Modobola la: Godoko nanitabokobi na:mida:la:, ega:walo la: na atumu nanitabokobi na:midina:la:.” ² Nanitabola, naimano Nabiwino moto gulo la:imano ilukuli bai bilibilinomo ba:pola:na. Me tanalo a:da:ma: neda:taleka: nale la: akanaletana:, iyo, na la:imano nanitabo ilukuli bainomo osiyodilolema: ka:tomamo. ³ Ebene na la:imano ilukuli bai nosiyodilolete walo ka:pete la: ebo ka:puwatemamota, ebe tetelo a bilibilinomate kapimiya naimano duliynomololo ba:nilukulinama:.” ✧ ⁴ Nanitabola, nale kebe

✧ **14:3:** Yon 12:26

duliyomolamo da:tomo, la: ebe duliyomolamo tolame gabo iyatawalata.”

⁵ Ebene Tomasite Ya:sutamo negeni, “Kawodawa, a:ma:le kebe duliyomolamo da:toemene a ebe duliyomolo iyatawa:, ebema: a gabo keba kunu na:kiyatawaoma:?”

⁶ Ya:sute ebena tabo eba wiyanalalo negeni, “Na ebe gabola, ega:walo na nanitabo tanalo awokalimidawala, ega:walo na uwomua: igilola. Lumagite nado Nabiwi Godotamo ka:tomene, gabo idido a:ka:toamene. ☆ ⁷ Numa:la:, la: naimano tanalo iyatawalata, ebema: me tetene wagilimite la: naimano Nabiwino tanalo atumu ka:kiyatawaomamota. Nanitabola, la: ebe iyalo umiamata.” ☆

⁸ Ebene Pilipite ebetamo negeni, “Kawodawa, a:ma: atamo Nabiwino tanalo dawokalima:emene, a ka:modobomalema:.”

⁹ Ya:sute tabo eba wiyanalalo negeni, “Pilipi, nale tete geyageyanomolo la:go okolinaimo, ebema: mabu keleka: a:ma:le naimano tanalo kiyatawawena:? A:ma:le na dunama:wia, ebe gabodo a:ma:le Nabiwi umiata, ebema: keleka: mabu a:ma:le ma kunu degeawa:, ‘Nabiwino tanalo atamo nawokalima:’? ☆ ¹⁰ Pilipi, a:ma: me tanalo nanitabokobi na:ka:mida:wena, na Nabiwigodolo bokolinamo ega:walo Nabiwite nagodolo bokolina?”

Ebene Ya:sute ebe waloma:tapi bilibilino-matamo negeni, “Nale la:tamo kebe tabo ka:kiyawaonakimo, ebe iyaiya tabono tanalate

☆ **14:6:** Yon 11:25; Lom 5:1-2 ☆ **14:7:** Yon 8:19 ☆ **14:9:** Yon 12:45; Kol 1:15; Yu Epo 1:3

nagodone ka:pelamena:, wiyasiya nagodolo dokolina, ebe Nabiwite naimano iyaiya tabamo ebena wade woko osiyodilona. ✧

¹¹ Ebema: modobola la: me tanalo nanitabokobi na:mida:la:, na Nabiwigodolo bokolinamo ega:walo ebete nagodolo bokolina. Wiyasiya la: la:imano wokilo me tanalo kodakodama: degelawenama, ebema: nale kebe anoano tanalo la: magumulo dosiyodilolenakimo, modobola la: ebe tanalono magumu eba malagidilolo na nanitabokobi na:midina:la:. ✧ ¹² Ka:lo idokolo na la:tamo nani tabonomo gemo, kebe lumagite na nanitabokobi da:midinimene, nale dosiyodilonamo ebete ebe atu woko ba:kosiyodilonamene. Nanitabola, ebe lumagino woko osiyodilo elawote naimano woko osiyodilo elawo ka:nodolimene mabu na Nabiwitamo ka:tomamo. ✧ ¹³ Ebema: la:le naimano mailamo beda: tanaloma: na da:toweonama:ema, nale la:tamo kikalaemamota mabu naimano osiyodilo tanalodo Nabiwite a:ka:tuwa: ebe kowalogomene. ✧ ¹⁴ Iyo, la: naimano mailamo beda: tanaloma: na da:toweonama:ema, na la:tamo gito kikalaemamota.”

*Godokono Uliyanate Nanitabokobi
Midipiatamo Pema: Ya:sute Degeni*

¹⁵ Ebene Ya:sute ebe waloma:tapiatamo tabo idi na:kegeni, “La:le na nilakapolo demalagidilona:ema la: naimano totomu tabamo ka:tudila:omamota. ✧ ¹⁶ Ebema: nale naimano Nabiwi kanamamo, ebete Walubidawa idi

✧ **14:10:** Yon 12:49 ✧ **14:11:** Yon 10:38 ✧ **14:12:** Mak 16:19-20 ✧ **14:13:** Mat 7:7; Yon 15:16 ✧ **14:15:** Yon 15:10; 1Yon 5:3

la:tamo kapaliboma:, ebete uwomua: tetelo la:go bokolinamene. ☆ 17 Ebe Godokono Wadetalena Uliyanala, Godokono nanitabo tanalo dawokalimina ebe ebe dawala. Me opo epate ebe kuminakoa:, ega:walo ebena tanalo kiyatawaona:, ebema: iba:te ibino tepo magumulo ebena elawo nanitabolo a:kelaema:na:. Wiyasiya la: nanitabokobi midipino tanalo eba kunua: mabu la: ebena tanalo iyatawanomolata, iyo, ebete uwomua: tetelo la:godolo bokolinamene. ☆ 18 Ebema: nale la: gito a:ka:miyapatama, ao, nale me Walubidawa la:tamo nanitabolo kapalibomamo, ebena ebete la:godolo eba okolinalo walone na a:ka:tuwa: la:tamo walo ka:ka:pemamo.

19 “Tete da:pesolo me opo epate na a:kunaema:na:, wiyasiya la:le na kunaemamota, iyo, na uwomua: igilago okolinamo, ebema: la: atumu ebe igilago ilukulinamata. 20 La:le na walo da:kunama:ema, ebe egelate da:pemaigamene, la: me tanalo ebo kiyatawaomamota, na naimano Nabiwigodolo okolinamo ega:walo la: nagodolo ilukulinamata, ebena na atumu la:godolo okolinamo. ☆ 21 Ebema: piyate naimano totomu tabo bilibilinomo uwatete da:tudila:onakoma:na:, iba:te na nilakapolo malagidilonena. Nanitabola, kebe epate na nilakapolo demalagidilonena, naimano Nabiwite ibi atumu nilakapolo ba:kemalagidilolena, ega:walo nale ibi atumu nilakapolo eba kemalagidilolenalo na a:ka:tuwa: naimano tanalo iba:tamo bawokaliminakomo.”

☆ 14:16: Yon 14:26; 15:26; Yon 16:7 ☆ 14:17: Yon 16:13

☆ 14:20: Yon 17:21-23

22 Ebene Yudasi idite, Keliyota duliynomolodawa Yudasitea; ebete Ya:suko nalateda:ni, “Kawodawa, me opo epate a:ma: umia:no, ebe tetelo a a:ka:tuwa: a:ma: keba kunu na:kumitamene?”

23 Ya:sute tabo eba wiyanalo negeni, “Kebe lumagite na nilakapolo demalagidilonena, ebete naimano totomu tabamo ba:tuduwatanakomene, ebene naimano Nabiwite ebe nilakapolo be-malagidilonamene, ega:walo ale ebetamo pete ebegodolo ba:pokolionama. 24 Wiyasiya kebe lumagite na nilakapolo malagidilonena:no, ebete naimano totomu tabamo a:ka:tuduwatamene. Me tanalo nanitabola, la: nagodone dolowiawenakoma ebe iyaiya totomu tabo naimanoa; ebe totomuete na dapaliboniya ebe Nabiwigodone pelamena. ✧

25 “Nale la: miyapa:no me iyaiya tanalo dopamo la:tamo a:kiyawaomo. 26 Ebene nale la: da:miyapatama, Nabiwi Godote naimano mailamo Walubidawa idi la:tamo kapalibomene, ebe ebena Wade-talena Uliyanala. Nanitabola, nale dopamo kebe tanalo bilibilinomo la: diyatulametanakima, ebete pete ebe atu iyaiya tanalo la: walo eba ka:piyatulamelo la:imano woki ebo ba:tuputupuilamenakomene. 27 Ega:walo me tanalo idila, nale la:tamo naimano tepo magumulo ditana ebe milo ikalaemata. Ebe milo me oponoa; ebema: la: la:imano tepo magumulo woki bilibila:go ega:walo tola:go akoilukulinala:.

28 “Nale la:tamo nanitabolo degemo la: olowimata, na Nabiwi Godotamo

✧ 14:24: Yon 7:16

tote ebene la:tamo walo ka:ka:pemamo. Numa:la:, la:le na nanitabolo nilakapolo nemalagidilona:wenataleka:, naimano to tanaloma: la: bekalakalawena:, mabu ebene elawo kawonomola, naimano elawo nodoliona. ☆ 29 Me tanalote maiga:no na la: dopamo analemata, ebema: me tanalote nanitabolo demaigamene, ebe tetelo la: nanitabokobi ka:midimamota. ☆ 30 Wiyasiya ka:lo idokolo na la:tamo tabo kawonomo a:ka:kiyawaomo, mabu me opo namutudawa na:pe. Ebe kubadawano elawote nanitabolo natamo kitana: nale ebetamo ka:tuduwatama:, 31 wiyasiya naimano Nabiwite na kebe tanalo kosiyodilolema: dananenako, nale ebe tanalo eba osiyodilolelo ebe kapiyatamo tuduwatanakomo. Iyo, me ebe gabodo me opo epate naimano tanalo niyatawaoma:na:, nale naimano Nabiwi nilakapolo demalagidilonamo.

“Ebema: modobola la: nemaimiala:, a me motone ka:tolamiye.”

15

*Ya:suko Ebe Gala:ipi Tupina Da:imi
Kewanomola*

¹ Ebene Ya:sute ebe waloma:tapiatamo tabo idi na:kegeni, “Na gala:ipi tupina da:imi kewanomola, ega:walo naimano Nabiwite ebe da:imi kewa umidawama: eda:na. ² Ebema: me kewano noloa: katomo bilibilinomo ebete mabunomamo otolete iyabaiamo kiyalekemene, wiyasiya da:nolonaka ebe katomo bilibilinomo

☆ 14:28: Yon 20:17 ☆ 14:29: Yon 13:19

unu paago ebete unuya kotolemene iba:te kawonomamo walo ka:ka:noloma. ☆ ³ Nanitabola, nale la:tamo kebe iyaiya tabo ka:kiyawaonakimo ebe tabote la: ukulaolenomo dukulaoletia, la:le oliolinoma: ebo eda:imata. ⁴ Ebema: modobola la:le na da:imi kewanomogodolo nilukulinala:, ebene na atumu la:godolo bokolinamo. Me tanalo wadenomamo nemalagidilala:, da:imi katomote ebene apa:mo moga:no ebe a:ka:tuwa: a:ka:nolomene, ebema: la: nagodolo ilukulina:no la:le nanitabolo a:ka:noloaema.

⁵ “Na ebe gala:ipi tupina da:imi kewanomola, la: katomolata. Kebe lumagite na magumulo dokolinamene ega:walo na atumu ebegodolo dokolinamo, ebete kawonomamo ka:nolomene, wiyasiya na la:imano tepo magumulo okolina:no la: a:ka:tuwa: wade tanalo idi a:kosiyodilaema.

⁶ Ebema: kebe lumagite na magumulo okolina:no, ebe noloa: katomo keba kunula:ka: eba kunula. Pali namutudawate ebe iyabaiamo deba:idilomene alawoma: ebo ka:neda:mene, ebene lumagi idite pelawete elamo gito ka:peba:idilomene. ☆ ⁷ Nanitabola, la:

nagodolo dilukula:wenama ega:walo naimano iyatulame tabote la:imano tepo magumulo da:pola:namene, ebe tetelo la: naimano iyaiya tabo nanitabolo eba waloma:talenalo beda: tanaloma: naimano Nabiwi dalateda:ema ebete ebe tanalo la:tamo kikalaema:ta. ⁸ Mabuwabe tetelo la: naimano da:iminomo keba kunula:ka: eba kunu kawonomamo da:noloaema, ebe tetelo la: me tanalo wadenomamo kawokalimamota, la: naimano waloma:tapinomolata. Me ebe

☆ 15:2: Mat 3:10 ☆ 15:6: Mat 7:19; 13:42

gabodo Nabiwi Godote ebe a:ka:tuwa: ebe kowalogomene. ☆

9 “Numa:la:, Nabiwite na nilakapolo keba kunu kemalagidilonenale, nale la: eba kunu malagidilolenamata, ebema: modobola la: naimano nilakapo magumulo nilukuliniyala:

10 Nanitabola, la: naimano iyaiya totomu tabamo nanitabolo da:tudila:wenama, ebe gabodo la:le naimano nilakapo magumulo bilukulinamata, nale naimano Nabiwino totomu tabamo tuduwatalo ebena nilakapo magumulo dokolinamo eba kunu. ☆ 11 Ebema: nale la: me tabo analemata, mabu na ubila naimano kalakalate la:imano tepo magumulo tabokate ebolo kitanama:

12 “Me naimano kawo totomu tabola la:tamo. Nale la: nilakapolo keba kunu kemalagidiloletanama, la:imano taneba magumulo idite idi eba kunu nemalagidilonala:

☆ 13 Numa:la:, lumagi idite ebena namutupino igilo mula:lalaema: ebena igilo iyabaiamo gito diyatimene, eba kunu ebegodolo nanitabo nilakapo tanalote kawonomamo kawokalamene.

☆

14 “Ega:walo me tanalo idila, la:le naimano totomu tabamo da:tudila:wema, ebe gabodo la: naimano namutupima: keda:omamota. ☆

15 Ebema: me tetene wagilimite nale la: naimano wiya: wokopima: walo a:keka:la:mitama mabu wiya: wokopiate ibino namutudawano tepo magumuno woki nanitabolo kiyatawana:

☆ 15:8: Ma:t 5:16 ☆ 15:10: Yon 14:15; 1Yon 2:5 ☆ 15:12: Yon 13:34 ☆ 15:13: Yon 10:11; 1Yon 3:16 ☆ 15:14: Ma:t 12:50

Wiyasiya nale Nabiwigodone kebe iyaiya tanalo kolowiyamo, ebe tanalo bilibilinomo la:tamo awokalilaimo, ebema: la: naimano wiya: wokopinomoa:, ao, la: naimano namutupilata. ¹⁶ Ebema: me kawo tanalo akododomatiala:, la:le na lawenea:no nale la: dopamo uwatimata, la:le me opono iyaiya opolo eba nilukulionalo da:iminomate la: magumulo ka:nolonama:. Ebene la:imano da:ima:te uwomua: tetelo eba pola:nalo, la: beda: tanaloma: Nabiwi Godoko naimano mailamo da:toweoma:wenakoma, ebete ebe tanalo la:tamo ebo bikalamenakoma:ta. ¹⁷ Me naimano kawo totomu tabola la:tamo, la:imano taneba magumulo idite idi nilakapolo nemalagidilonala:” ✧

Me Opo Epate Ya:suko Waloma:tapiatamo Ka:dowaoma:na:

¹⁸ Ebene Ya:sute tabo idi na:kegeni, “Me opo epate la: naimano waloma:piatamo da:dowaoma:na:, ebe tetelo nemalagidiliyala: iba:te dopamo natamo a:dowaiya. ¹⁹ Ebema: la: me opo epoma: nanitabolo neda:wenataleka: iba:te la: kalakalago buwatetana:, wiyasiya nale la: ibino taneba magumune uwatimata, ebema: iba:te la: ubia:noma: eda:olo la:tamo ba:dowaonama:na: mabu la: iba:go kapiyama: keda:wena: ✧ ²⁰ Ega:walo nale la: dopamo danaletima, la:le me tabo walo na:kemalagidilala:, wokodawano elawote ebeno woko namutudawano elawo kodolina:. Ebema: kebe epate natamo kawokawo temeteme dikanamenakiya, iba:te la:tamo atu temeteme

ba:kikalamenakoma:ta, ega:walo kebe epate naimano iyatulame tabamo da:tudila:iya, iba:te la:imano iyatulame tabamo atumu ka:ka:tudila:oma:na. ✧

²¹ “Numa:la:, na dapaliboniya ebe dawano tanalo me opo epate iyatawa:, ebema: iba:te na mabuma: la:tamo iyaiya kubakuba tanalo bosiyodilolenakoma:na. ²² Nale iba:tamo pete Godokono nani tabo pikiyawaoa:notaleka:, ebena dowo tanalote ibino kuba osiyodilole mabuma: a:ka:pena:, wiyasiya nale me opamo da:piyamo, ebe tetene wagilimite ibino kuba waminaole gabo kitanamia:, ebema: ibino kuba wiyate nanitabolo na:pe. ²³ Numa:la:, ibi magumulo kebe lumagite natamo da:dowana, ebete atumu naimano Nabiwitamo na:ka:dowana.

✧ ²⁴ Ebema: nale me opo epo magumulo naimano Nabiwino kawokawo anoano tanalo posiyodilolea:notaleka:, ebena dowo tanalote ibino kuba osiyodilole mabuma: a:ka:pena:. Wiyasiya na ibino taneba magumulo ebena elawo kawonomamo awokalimo, me opo lumagi idite ebako elawo awokalima: modoboa:, iyo, iba:te naimano elawo nanitabonomolo umiya, wiyasiya iba:te natamo ega:walo Nabiwitamo kawonomamo dowoana. ²⁵ Numa:la:, me tanalote ma kunu pemaigi Godokono Buka apuno tabote nanitaboma: keda:ma:, mabu ebete Yu epatamo dikalamiya ebe Totomu Bukalo tabote ma kunu itana, ‘Nale ibi mabuma: wadewade tanalo eba osiyodilolenalo, wiyasiya iba:te natamo a:dowaiya.’ ✧

✧ **15:20:** Yon 13:16 ✧ **15:23:** Luk 10:16 ✧ **15:25:** Oale 35:19; 69:4

26 “Naimano walomatapiala; na Walubidawa idi la:tamo kapalibomamo, ebe Nabiwi Godogodone da:pena ebe Wade-talena Uliyanala. Ebe Godokono nanitabo tanalo awokalimidawala, ebema: ebete me opo epatamo da:pemene naimano tanalo kapawokalimene, ☆ 27 ebene la: atumu naimano tanalo nakawokalimiyala; mabu nanitabola, naimano woko wagilimi mabune la: nago ilukulinaimata.

16

1 “Na ka:lo idokolo me tanalo bilibilinomo la:tamo kiyawaomo, mabu na ubia:nola la:le agowa ukamidaolema:. 2 Tete na:pe, Yu epate la:tamo talena kiyatilaema:ta la:le ibino iyaiya duliynomolono balidi ibilamole moto guamo opila:oma:, ega:walo ebe tetelo epetapiate la: anakapulaema: nopo eba iyatilo ebo kemalagidiloma:na: iba:te Godokono woko osiyodilona. ☆ 3 Nanitabola, iba:te eba kunu la:tamo kawokawo kuba osiyodilolema: kowagelema:na:, mabu iba:te naimano tanalo ega:walo naimano Nabiwino tanalo iyatawa:. ☆ 4 Ebema: numa:la:, na me iyaiya tanalo la:tamo a:kiyawaomo, mabu na ubila me kuba tetete da:pemaigamene la: ebo kemalagidilomamota, ebete aimano temeteme tanaloma: a iyalo anai.”

Godokono Uliyanano Woko Osiyodilo Tanalo

Ebene Ya:sute ebe waloma:tapiatamo tabo idi na:kegeni, “Na dopamo me iyaiya tanaloma: la: kanaletia; mabu naimano woko wagilimi

☆ 15:26: Yon 14:26 ☆ 16:2: Ma:t 24:9; Luk 6:22; Yon 9:22

☆ 16:3: Yon 15:21

mabune pete me teta:mo pemaiga, ebe tete geyageyadopolo nale la:go okolinaimo. ⁵ Wiyasiya tete na:pe, na dapaliboniya ebe dawatamo na walo ka:ka:tomamo. La: ebe tanaloma: woki bilibilima: eba eda:wenalo, wiyasiya idawate na ma kunu kalateda:nena:, ‘A:ma: kebamo na:ka:toaemene?’ ⁶ mabu la: naimano to tanalo eba malagidilonalo tepo magumulo mibomibonomoma: eda:onamata. ⁷ Ebema: nale la: nani tabo analemata, nale la: da:miyapatama ebe wade tanalola, mabu na toa:no la:imano Walubidawa idi, ebe Godokono Uliyanala, ebete la:tamo a:ka:pemene. Iyo, na la:godone da:tomo, ebe tetelo na ebe Wade Walubidawa la:tamo nanitabolo kapalibomamo.

✧

⁸ “Ebete me opo epatamo da:pemene, ebe tetelo ebete iba:tamo me tanalo kapawokalilaemene, me tanalo ebe me opono kuba osiyodilole tanalo, ega:walo Godokono tuputupu okoli tanalo, ega:walo Godote epono kuba osiyodilole mabuma: iba:tamo wiya ikalame tanalo, me ebe netewa-kapiya tanalola. ⁹ Nanitabola, Godokono Uliyanate me opo epono kuba osiyodilole tanalo kapawokalilaemene mabu iba:te na nanitabokobi ka:midinina:. ¹⁰ Ega:walo ebete ebeno tuputupu okoli tanalo kapawokalimene, mabu tete tatalila na Tuputupudawate me opo atepate Nabiwi Godotamo walo ka:ka:tomamo, ebe tetelo la: la:imano balida:mo na walo a:kunama:ema. ¹¹ Ega:walo Godote epono kuba osiyodilole mabuma: wiya iba:tamo dikalaemene, ebeno Uliyanate ebe tanalo

✧ **16:7:** Yon 14:16

kapawokalimene, mabu Godote me opono Kuba Elawodubu Saitanatamo kuba wiya nanitabolo kikaemene, iyo, ebete ebe tanalo kosiyodiloma: tabo iyalo iyatiya. ✧

¹² “Nanitabola, nagodolo tanalo bilibilinomo ba:pola:na la:tamo kiyawaoma:, wiyasiya me tetelo la:imano woki modoboa: ebe iyaiya tanalo la:le uwatema:. ✧ ¹³ Wiyasiya Godokono nanitabo tanalo Awokalimidawate da:pemene, ebe Wade-talena Uliyanate la: ebena nanitabo gabodo dopolametate, la: eba magatalelo tanalo bilibilinomo ebo kiyatawaomamota. Ebe tetelo ebete a:ka:tuwa: ebena wokilo a:ka:kiyawaomene, wiyasiya ebete kebe tanalo Nabiwigodone kolowionakole ebete ebe iyaiya tanalo kapiya la:tamo ba:kiyawaonakomene, ega:walo kebe tanalate me opamo da:pemaimioma:na:, ebe tanalate pelamea:no dopamo ebete la:tamo bawokalilamenakomene. ¹⁴ Iyo, ebete me gabodo na ka:powalagonemene, mabu ebete naimano tepo magumuno tanalo uwatete la:tamo nanitabonomolo kapawokalilaemene. ¹⁵ Numa:la:, Nabiwigodolo da:pola:na ebe tanalo bilibilinomo ebe naimanola, ebema: ebena Uliyanate modobola naimano tepo magumuno tanalo la:tamo awokalilaema:, nale la: danaletama eba kunu.”

Tepo Magumuno Kalakala Tanalo Ega:walo Mi-bomibo Tanalo

¹⁶ Ebene Ya:sute ebe waloma:tapiatamo tabo idi na:kegeni, “Tete tatalila la:le na la:imano

balida:mo a:kunama:ema, ebene tete da:peso dolopoligomene la:le na walo ka:kunaemamota.”

☆

17 Ebene ebenu waloma:tapino taneba magumulo epetapiate epetapiatamo gelanakiya, epetapiate epetapiatamo gelanakiya, ma kunu wageleniya, “Ya:sute me tabo beda:ma: kegele, tete tatalila la: na a:kunama:ema ebene tete da:pesolo la: na walo ka:kunaemamota? Ega:walo ebete ebenu Nabiwitamo toma: tabo dege, me tabono magumu keba kunula:ka:?”

18 Ega:walo ale me tabo idino magumu iyatawa:, ebete tete da:pesoma: dege, ebe da:peso tete keba kunula:ka:?”

19 Ebe tetelo iba:te ibino taneba magumulo Ya:sukono tabo magumuno tanaloma: kebe iyaiya alateda: tabo degelaniya, Ya:sute iyatawanate iba:tamo walo na:kegeni, “Iyo, nale tabo ma kunu kiyawaomo, tete tatalila la:le na a:kunama:ema, ebene tete da:pesolo la:le na walo ka:kunaemamota. La: me tabono magumuma: kegelawenama?”

20 Na la:tamo nani tabonomo gemo, na la:godone da:tomo ebe tetelo me opo epate kekalakalaoma:na:, wiyasiya la:le na eba liyanamelu tepo mibomibo kawonomamo ebo kiyatawaomamota. Wiyasiya numa:la:, tete da:peso da:petomene, la:imano tepo mibomibo tanalo olopoligote la:le na mabuma: kawo kalakala walo ka:kelaemamota.

21 Ebema: me tanalo ebe lamitu kamiyalete gudu alaima: temeteme dolowita keba kunula:ka: eba kunula. Ebete gudu eba alaimilo kawo temeteme ebo kiyatawamene, wiyasiya ebenu

gudu dawokalamene ebe tetelo ebegodolo kalakala kapiyate kitanamene, mabu ebenu temeteme olopoligo ega:walo ebenu gudute igilolo awokala. ²² La:imano tanalo atumu, me tetelo la:le naimano to tanaloma: tepo magumulo mibomibonomoma: eda:onamata, wiyasiya nale tote la:tamo walo da:ka:pemo la:le kawo kalakala walo ebo ka:kelaemamota, ebe kalakala lumagi idite kubaima: modoboa:

²³ “Na la:tamo nani tabonomo gemo, ebe kalakala egelate la:tamo demaigamene, ebe tetelo la: la:imano modoboa: tanaloma: na walo a:ka:toweonama:ema. Ebe tetene wagilimite la: naimano mailamo kebe iyaiya tanaloma: Nabiwi Godoko da:toweoma:wenakoma, ebete a:ka:tuwa: ebe tanalo la:tamo bikalamenakoma:ta. ☆

²⁴ Dopamo tetelo la:le naimano mailamo ebe ka:toweoma:wenakia:, wiyasiya me tetelo nale la: analemata, modobola la: ebe na:toweomenakiyala:, ebene la: ebegodone wade tanalo delawa:wenakoma ebe gabodo la:imano kalakala tanalote kawonomamo bitananakomene.”

Ya:sukono Elawote Me Opono Elawo Anaka-pumi Tanalo

²⁵ Ebene Ya:sute tabo idi na:kegeni, “Nale iyatulame oiamo me iyaiya tanalo la:tamo awokalilaemo, wiyasiya tete ka:pemene nale la: oiamo walo a:kiyatulametama, ebe tetelo na naimano Nabiwino tanalo la:tamo awokalanomo ka:kiyawaomamo.

²⁶ Ebe egelalo nale Nabiwitamo la:imano

☆ **16:23:** Ma:t 7:7

modoboa: tanaloma: walo a:ka:towetoweamo, wiyasiya la: a:ka:tuwa: naimano mailamo ebe ba:toweomenakomata. ²⁷ Numa:la; Nabiwite la: nilakapolo nemalagidilolenata. Ebete ma kunu wagelena mabu la:le na nilakapolo eba malagidilonenalo, nale ebegodone da:piyamo ebe tanalo la: nanitabokobi na:midinamata. ✧
²⁸ Iyo, nanitabola, na Nabiwigodone me opamo piyamo, wiyasiya me ebe tetela, nale me opo atepate Nabiwitamo walo ka:ka:tomamo.”

²⁹ Ebene Ya:suko waloma:tapiate ebetamo negelaniya, “Kalakala kawonomola, a me tabo modobolo laema: mabu a:ma: atamo iyatulame oiamo ka:kiyawawena:, awokala kiyawaonata. ³⁰ Iyo, ka:lo idokolo a iyatawaoma: a:ma: tanalo bilibilinomo iyatawanomolata, ebema: lumagi idite tanalo idima: a:ma: alateda:no a:ma: ebena tepo magumuno woki iyalo kiyatawama:ta. A me tanalone nanitabokobi na:midinama:, a:ma: Godogodone piyata!”

³¹ Ebene Ya:sute ibino tabo eba wiyanalo negeni, “Ka:lo idokolo la: na nanitabolo nanitabokobi na:ka:midina:wenama? ³² Tete ka:pemene, iyo, ebe na:pe, la: nagodone la:imano iyaiya motamo alautiawete, ebena na a:ka:tuwa: ka:lutamene. Ebe tetelo nago dokolina ebe Nabiwi ebe kapiyate na akatepanemene, ebete nago ka:lutamene. ✧

³³ “Ebema: numa:la:, nale me iyaiya tanalo la:tamo a:kiyawaomo, mabu na ubila la:le nagodolo eba ilukulinalo naimano milote la:godolo kitanama:. Nanitabola, me opolo

✧ **16:27:** Yon 14:21,23 ✧ **16:32:** Ma:t 26:31,56

la: kawokawo temeteme biyatawaonakomata, wiyasiya nekalakalala! La: akotoletoleala: mabu naimano elawote me opono elawo iyalo anakapumi.” ☆

17

Ya:sute Ebe A:ka:tuwa: Ebeno Tanaloma: Godotamo Towetowe Tabo Degeni

¹ Ya:sute me tabo kiyawao dolopoligoni, ebe tetelo ebete Godokono Unu Duliyomolamo eba melenalo towetowe tabo ma kunu geni, “Nabiwi, tete a:pe. Modobola a:ma:le na a:imano gudu eba walogonelo naimano wade tanalo nawokalima:, ebema: na atumu a:ma: eba walogolo a:imano wade tanalo kawokalimamo. ² Nanitabola, iyalo tetelo a:ma:le kawo elawo a:imano gudu-tamo ikamiyata, ebema: me opolo epo bilibili-nomate ebetamo nanitabolo ka:tudila:oma:na:, ega:walo a:ma:le ibi magumulo kebe epo ebetamo kikama:wiyalala, ibinomate uwomua: igilo ebegodone kelaema:na:.” ³ Ebe uwomua: igilonono tanalo ma kunula. Epate a:ma: nani Godo kapiyama: miditate a:imano tanalo ebo kiyatawaoma:na:, ega:walo atu tetelo iba:te na Ya:su Kelisokono tanalo ka:kiyatawaoma:na:, na ebe a:ma:le dapalibona:wiyalala ebe dawala. ☆ ⁴ Ebema: nale me opamo pea:no a:ma:le iyalo natamo kebe iyaiya woko kikanamona:wiyalala, nale ebe woko bilibilinomo opoliyalimo, iyo, me gabodo nale a:ma: eba walogolo a:imano wade amama tanalo epatamo awokalimo. ☆ ⁵ O Nabiwi,

☆ **16:33:** Yon 14:27; Lom 5:1; 1Yon 5:4 ☆ **17:3:** 1Yon 5:20

☆ **17:4:** Yon 4:34

me opo osiyodiloa: tetelo nale a:ma:go eba okolinalo agodolo ditanami, modobola a:ma:le ebe elawo alamo na eba pukuinamelo a:imano ololo apulo na nowalogoniye.” ✧

Ya:sute Ebene Waloma:tapino Tanaloma: Godotamo Towetowe Tabo Degeni

⁶ Ebene Ya:sute ebene towetowe tabo moga:melo walo na:kegeni, “Nabiwi, me opolo a:ma:le natamo dikanama:wia iba:te a:imanoma:eda:iya, ebema: nale a:imano tanalo iba:tamo dawokalimo, iba:te a:imano tabamo a:tudila:iya.

⁷ Ebema: ka:lo ibi iyatawala, a:ma:le iyalo natamo kebe wadewade tanalo kikanamona:wiya ebe tanalo bilibilinomate a:ma:godone pelamiya.

⁸ Iyo, a:ma:le natamo dikanamona:wiya ebe tabono iyaiya tanalo nale iba:tamo ikalamolimo, ebene iba:te nanitabolo uwatete ebo iyatawaiya nale a:ma:godone da:piyamo ebe tanalo, ega:walo a:ma:le na dapalibona:wiya iba:te ebe tanalo nanitabokobi na:midina.

⁹ Ebema: na ibi towetowe tabamo a:ma:tamo na:powadipalatenamo. Nale a:ma: me opo

epo epetapino tanaloma: ka:petoweometana:, wiyasiya a:ma:le me tetelo natamo kebe kapiyakapiya epo kikanamona:wia ibi kapiyano tanaloma: toweomenamata mabu ibi a:imanola.

¹⁰ Iyo, naimano tanalo bilibilinomo a:imanola ega:walo a:imano tanalo bilibilinomo naimanola, ebema: me waloma:tapido a:ma:le na me opolo owalogoniata.

¹¹⁻¹² “O naimano Wade-talena Nabiwi, tete tatalila na me opo katepamo, wiyasiya me

✧ 17:5: Yon 1:1

opo ebe naimano waloma:tapino ilukuli baila. Ebema: a netewapiate kapiya wokilo keba kunu kokolionama:, iba:te eba kunu gelebadiago kapimiya kilukulinama: modobola a:ma: a:imano elawo mailamo ibi wadenomamo nulameniye. Ebe elawo mailo a:ma:le natamo iyalo ikanamiyata, ega:walo nale dopamo iba:go eba okolinalo ebe mailamo ibi wadenomamo buiyalatenaimo. Nanitabola, ibi naimano buiyalatele magumulo kapiya idite kalatidia:, wiyasiya a:imano Buka apuno tabote nanitaboma: keda:ma: kapiya dubunomote kubakobi ebema: olowi, a:ma:le Ela Opamo dopamo potele toma: degeawiyala, me ebe dubula. ☆

¹³ “Tete tatalila nale a:ma:tamo ka:pemamo, iyo, nale me iyaiya towetowe tabo me opolo ebema: kiyawaonamo, mabu na ubila naimano kawo kalakalate naimano waloma:tapino tepo magumulo netabokaomene. ¹⁴ Nanitabola, nale a:imano wade tabo iba:tamo dikalaimo, ebe mabuma: me opo epate iba:tamo na:dowaona. Dopamo tetelo iba:te me opo epago kapiyama: eda:onamiya, wiyasiya iba:te oli igilo delawiya iba:te iya epoma: ebo eda:iya, ebema: ka:lo na keba kunu kokolinamo ibi eba kunula, ibi ega:walo na, a me opo epoma: nanitabolo keda:ona:.

¹⁵ “O Nabiwi, a:ma:le ibi me opone gito wagailima: ka:toweometana:, wiyasiya nale a:ma: na:toweomenamata, iba:te me opolo eba ilukulinalo a:ma:le ibi wadenomamo

☆ **17:11-12:** Yon 6:39; 13:18

ka:buiyalatela:wenama: Saitanate ibi
 kubailamekapoma: ☆ 16 Nanitabola, na
 me opo lumagia:, ega:walo ibi atumu me
 opo epoma: keda:ona: 17 Na iyatawala
 a:imano iyaiya tabono tanalo nanitabonomola,
 ebema: modobola ebe nani tabamo a:ma:le ibi
 talenanomoma: na:midiliye iba:te a:imano woko
 kosiyodilonama: 18 Ebene a:ma:le na me opamo
 keba kunu kapalibona:wiwala, nale ibi atumu eba
 kunu me opo kawonomamo kakanalibolemamo.
 ☆ 19 Iyo, nanitabola, ibi mabuma: na a:ka:tuwa:
 na talenama: midite naimano ape niyatinamo
 a:imano woko kapiya kosiyodilonama:, mabu
 eba kunu iba:te atumu a:imano talena wokopima:
 ka:keda:oma:na:.”

*Ya:sute Nanitabokobi Midipi Epetapi Bilibili-
 nomono Tanaloma: Godotamo Towetowe Tabo De-
 geni*

20 Ebene Ya:sute ebeno towetowe tabo
 moga:menalo walo na:kegeni, “Nabiwi,
 nale a:ma: me waloma:tapi kapiyama:
 ka:toweometana: Iba:te a:imano tabo iyaiya
 epatamo eba na:kiyawaolo, piyate ebe tabo
 olowite nanitabokobi da:midima:na:, nale ibi
 mabuma: atumu ka:petoweomenamata. 21 O
 Nabiwi, a:ma:le na magumulo keba kunu
 kokoliawena ega:walo nale a:ma:godolo keba
 kunu kokolinamo, modobola ibi bilibilinomate
 eba kunu kapiyama: eba eda:onalo agodolo
 nilukulinama:na: Ebene me opo epate
 ebe tanalo duima:na:, iba:te nanitabokobi

☆ 17:15: Ma:t 6:13; 2Tes 3:3 ☆ 17:18: Yon 20:21

ka:midima:na: a:ma:le na dapalibona:wiyaala ebe tanalo. ²² Nanitabola, a:ma:le na walogonelo kebe elawo alo iyalo kikanama:wiyaala, ebe alo nale iba:tamo ikalaimo, ebema:iba:te epo kapiyanomoma: neda:oma:na:, ale kapiyanomoma: keba kunu keda:nama: eba kunu. ☆ ²³ Nale iba:godolo bokolinamo ega:walo a:ma:le nagodolo bokolinata, ebema:modobola ibi bilibilinomate me gabodo epo kapiyanomoma: neda:onama:na:. Ebene me opo epate ibino kapiyama: eda: tanalo duima:na:, iba:te me tanalo netewa ebo kiyatawaoma:na:, a:ma:le na dapalibona:wiyaala ebe tanalo, ega:walo a:ma:le na nilakapolo keba kunu kemalagidilona:wena ibi atumu kawonomamo eba kunu ba:kemalagidilolenama:ta.

²⁴ “O Nabiwi, a:ma:le iyalo tetelo natamo kebe iyaiya epo bilibilinomo kikanama:wiyaala, na ubila iba:te nale dokolinamo ebe duliynomololo nago kapimiya bilukulinama:na:, ebene a:ma:le na walogonelo kebe elawo alo dopamo kikanama:wiyaala, iba:te ebe alo ebolo ka:nuima:na:. Nanitabola, me opo osiyodiloa:no a:ma:le na dopamo nilakapolo nemalagidilonenamiyata, ebe mabuma: a:ma:le na walogonelo a:imano elawo alo natamo ikanamiyata.

²⁵ “O Tuputupu Nabiwi, me opo epate a:imano tanalo kiyatawaona:, wiyasiya nale a:imano tanalo iyatawala, ega:walo naimano waloma:tapi atumu iyatawala a:ma:le na dapalibona:wiyaala ebe tanalo. ²⁶ Iyo, nale a:imano tanalo me

☆ 17:22: Ali 4:32

dopo waloma:tapiatamo awokalimo ega:walo ebe atu tanalo uwomua: tetelo walo bakawokalimi-nakomo, mabu me gabodo a:ma:le na nilakapolo demalagidilona:wena ebe tanalote ibi bilibili-nomo magumulo nitanamene ega:walo nale iba:godolo bokolinamo.

“O Nabiwi, naimano waloma:tapi bilibilinomono tanaloma: me naimano towetowe tabo uwomula. Taula.”

18

Yu Watowatopiate Ya:suko Anakapuima: Delaweniya

Ma:t 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53

¹ Ebene Ya:sukono towetowe tabo Godotamo kiyawao dolopoligoni, ebete ebe waloma:tapiago tonate Kidolono gowo na:iwanate olibi kewakewa pali idi magumamo gito nopegani.

² Ya:suko anakapumipino kotamo iyatidawa Yudasiko, ebete ebe opo iyatawala, mabu dopamo Ya:sute tete bilibilinomo epetapilo ebena waloma:tapiago ebamo da:tolamenakiya ebo naladabutinakiya. ³ Ebema: ebe idokolo Godotamo kalimagono ikameopino ununomo watowatopi ega:walo Pa:lisi tanebapi, iba:te Godokono Moto atila:pi ega:walo gowelaopi dubu epetapi naliboleniya. Ebene ebe dubate

ibino gowelaono inamabu ega:walo wuiki alo uwatenate, Yudasite ibi ebo magataleni Ya:sute dopamo da:toni ebe baiamo. ⁴ Ebe tetelo Godokono ubi tanalodo kebe tanalate Ya:sutamo da:pemaimioma:na; ebe tanalo bilibilinomate pelamea:no Ya:sute dopamo eba

iyatawanalo, ebete ebe gowelaopi dubatamo awokala pemaiganate ibi napanaleni, “La: poko kowadiawenama?”

⁵ Yudasite ebe dubago eba utinalo iba:te nowaminiya, “A Ya:suko Nasalete duliyoumolo-dawa wadinama:.”

Ebene Ya:sute iba:tamo negeni, “Na ebetela,”
⁶ wiyasiya iba:te ebenu ‘na ebetela’ tabo dolowiniya, ebe tetelo ibi bilibilinomate walogabo apuamo eba ila:nalo opamo gito gudiniya. ⁷ Ebene Ya:sute ibi walo nakalateda:leni, “La: poko kowadiawenama?”

Iba:te nowaminiya, “A Ya:suko Nasalete duliyoumolo-dawa wadinama:.”

⁸ Ya:sute iba:tamo walo wiya tabo na:kegeni, “Nale la: analemata, na ebetela. La:le na nanitabolo dowadina:wenama modobola na nelawena:la:, wiyasiya na waloma:enepi na:miyapala: iba:te ibino iyaiya tanalamo gito ka:tolaema:.” ⁹ Ebete me tabo negeni, ebete dopamo atu idoko tetelo Godotamo degeni ebe tabote nanitaboma: keda:ma:, mabu dopamo ebete towetowe tabo ma kunu geni, “Nabiwi, a:ma:le natamo dikanama:wia ebe epo bilibilinomo magumulo nale kapiya idi katutia:.”

☆

¹⁰ Ebe tetelo Saimono Pitate ebenu gowelaono gili magoba:nate dubu idino galo apu gito mapitamidameni, ebe dubuno mailo Malakasitela, ebe Godotamo kalimagono ikameopino Unu Watodawanomono moto wokodawa idila. ¹¹ Ebene Ya:sute Pitatamo negeni, “Eiye, a:imano gili walo batamo na:kemapeda:!”

Naimano Nabiwite natamo dikanami ebe temeteme kalili na nanitabonomolo ka:nimamo, ebema: mabu keleka: a:ma:le na odiyobonema: dowagela:wena?” ☆

Iba:te Ya:suko A:nasitamo Demagataniya

¹² Ebene piyate pali opamo da:pelameniya, ebe gowelaopi dubu ega:walo ibino watodawa ega:walo Yu epono kawokawo dubu epetapi, iba:te Ya:suko lawenate ala:mo matuomeonate

¹³ A:nasitamo dopamo magataniya. A:nasiko ebe Kayapasikono lapinola, ega:walo Kayapasite ebe ulamalo Godotamo kalimagono ikameopino Unu Watodawanomoma: eda:nami. ¹⁴ Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: niyatawa me dubu Kayapasiko ebete dopamo Ya:sukono tanaloma: Yu epono Ka:nisolo dubu ma kunu analiya, “Modobola epo bilibilinomono taneba magumulo kapiyadawanomote na:emene epetapi mabuma:.” ☆

Pitate Ya:suko Iyatawa:noma: Degeni

Ma:t 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57

¹⁵ Tete da:peso da:petoni, Saimono Pitate Ya:sukono waloma:tadawa ida:go Kayapasikono motamo ebo toni, gowelaopiate Ya:suko dopamo demagataniya ebe atu motamo. Ebe tetelo waloma:tadawa idite Ya:suko kuminama: motono kala magumamo gito nopegani mabu Kayapasite ebeno tanalo iyatawala, ¹⁶ wiyasiya Pitate nopega:no kalano gigiyu niyakabolo utini. Ebene dopamo da:nopegani ebe waloma:tadawate kalano gigiyu teta:mo walo ka:penate gigiyu

umidawa buwele dapanani, ebete gigiyu Pitatamo ebo a:iyamidani ebete kala magumamo atumu ka:popeganama:.¹⁷ Ebe tetelo ebe buwelete Pitako nanani, “A, nanitabola:ka:, a:ma: Ya:sukono waloma:tadawa idilata!”

Pitate wiyasiya negeni, “Ao, na ebetea:!”

¹⁸ Ebene wokopi epetapi ega:walo moto atila:pi dubu iba:te ela madonate, ibino ape kenaenailamenama: ela niyakabolo lamota:oniya mabu ibi gibate ulameni. Ebe tetelo Pitate atumu iba:go ela niyakabolo utini.

A:nasite Ya:sukono Iyatulame Tanaloma: Ebe Dalateda:ni

Ma:t 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71

¹⁹ Ebe tetelo Godotamo kalimagono ikameopino Unu Watodawanomote Ya:suko waloma:tapino tanaloma: ega:walo ebeno iyatulame tanaloma: ebe nalateda:ni.²⁰ Ya:sute wiyasiya ebetamo negeni, “Aimano Yu epo bilibilinomate kebolo daladabutinakiya nale iba:tamo tabo awokala kiyawaonakimo, ega:walo tete epetapi bilibilinomolo nale aimano balidi ibilamole iyaiya motolo ega:walo Godoko Amamateno Iya Motolo a:kiyatulamenakimo. Iyo, nanitabola, na tabo idi diya gabodo ka:kiyawaonakia:.”²¹ Ebema: mabu keleka: naimano tabo kiyawao tanaloma: a:ma:le na dalateda:na:wita? Piyate naimano tabo dolowionakiya, modobola a:ma: ibi nalateda:la:. Ibi iyatawala nale kebe tabo ka:kiyawaonakimo.”

²² Ya:sute me tabo genate, ebe niyakabolo dutini ebe moto atila:dawate ebe tatakolo eba

anagaliminalo nanani, “A:ma: aimano Unu Watodawanomotamo mako wato kodakoda tabo beda:ma: kegeawa:?”

²³ Ya:sute ebetamo nowamini, “Na beda:kuba tabo kegemo? Modobola a:ma: ebe kuba nawokalima: olowiopiatamo. Nale kuba idi osiyodiloa:no nani tabonomo degemo, wiyasiya a:ma:le na beda:ma: kanaginama:wa:?”

²⁴ Ebene A:nasite Ya:suko ala:mo matuomeo palamiolemea:no eba kunu Unu Watodawanomo idi Kayapasitamo gito naliboni, ebe dubu A:nasikono lapinola, ibi netewapiate ebe atu motolo okolionamiya.

*Pitate Ya:suko Iyatawa:noma: Walo Da:kegeni
Ma:t 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62*

²⁵ Ebe tetelo Saimono Pitate elalo utinate ebenu ape eba enaenaiminalo, epetapiate ebe nalateda:niya, “A, nanitabola:ka:, a:ma: Ya:suko waloma:tadawa idilata?”

Pitate nowamini, “Ao, na ebetea:!”

²⁶ Ebene Pitate ebe idokolo galo apu demapitamidameni ebe dubuno namutudawa idite, ebe Unu Watodawanomono moto wokodawa idila, ebete wiyasiya Pitako walo nakalateda:ni, “Ka:lo idokolo a:ma:le Ya:suago pali opolo nale la:kapimiya ulaemata, a, nanitabola:ka:?”

²⁷ Wiyasiya Pitate walo Ya:suko iyatawa:noma: eba kegenalo kakabate ebe tetenomolo geoni. ☆

Yu Epono Watowatopiate Ya:suko Paelete-tamo Demagatiya*

Ma:t 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5

²⁸ Ebene duiyanomolo Yu watowatopiate Kayapasikono moto atepate Ya:suko Loma gabamanino tabo anagiyamida kawo motamo ebo magatiya. Wiyasiya iba:te ebe moto guamo ka:nodolojiya:, mabu iba:te ibino talena idi kawonomamo malagidiliya, ebe talena ma kunu itana, iba:te Yua: lumagino moto guamo a:ka:nopila:oma:na: ibino tepo magumu daleyama: eda:olamekapoma:. Ibi iyatawala iba:te ebe pukala gito dadikamidalema:na:, iba:te Aduga:la Soliyomu† bae a:kenaoma:na:.

²⁹ Ebema: kapela Kawo Elawodubu Paeletete iba:tamo pemaigate na:pegiya, “La:le me dubu beda: mabuma: kemagaeaema? Ebete beda: kuba kosiyodilile?”

* **18:27:** Ya:suko tetelo Loma epate Paeleteko napalibiya Yu epono Yudiya opamo, ebete ibino kapela Kawo Elawodubuma: ka:peda:nama:, ebene ebe opolo Paeleteko kapiyagodolo elawo itanami lumagi a:eamo aliboma:. † **18:28:** Me Aduga:la Soliyomuno mabu Moseseke tetelo wagilimiya. Ebe tetelo Isipiti Kawo Elawodubu Pa:lote Yu epo bilibilinomo uwatete ibi ebene wiya: wokopima: midiliya, ebema: ebe ubia:nola ibi gito alibolema: ibino Ka:inane opamo. Godote Pa:lokono wato kodakoda tanalo dumiya, ebema: idoko idilo ebete ebene a:e nopodawa Isipiti opamo napaliboni Isipiti epo bilibilinomono dopo gudi kapanakapulamenama:. Ebene ebe idokolo a:e nopodawate Yu epono gudi aduga:lalenate, wiyasiya Isipiti epono gudinomo anakapulameni. Ebe anoano tanalodo Yu epo bilibilinomate Isipiti opone ebo nemaiminiya, ebema: ebe tanalo malagidiloma: iba:te ulama bilibilinomo magumulo Aduga:la Soliyomu bosiyodilonakoma:na:.

³⁰ Iba:te ebetamo nowamiya, “Ebeta kuba osiyodiloa: notaleka: ale ebe a:ma:tamo a:kemagaena:!”

³¹ Paeletete iba:tamo negiya, “La:le ebe magatawete la:imano totomu iyatawa tanalamo ebena tanalo nanagiyamidama:wete, la:le a:ka:tuwa: ebetamo kuba wiya ebo na:nikamiyala:.”

Yu watowatopiate wiyasiya negeliya, “Ao, agodolo lumagi anakapuima: elawo kitana: a:ma:tamo ebe mabuma: magaema:.” ✧ ³² Me tanalote ma kunu pemaigiya, Ya:sute dopamo degiya ebe tabote nanitaboma: keda:ma:, iyo, ebeta iyalo awokalimiya ebeta kewa olotolowalo keba kunu na:ka:emene. ✧

³³ Ebe tetelo Paeletete ebena Loma gabamanino kawo motamo nopegate Ya:suko ebetamo peka:mite ebe ebo alatediya, “A:ma: Yu epono Kawo Elawodubula:ka:?”

³⁴ Ya:sute ebetamo nowamiya, “A:ma: a:ka:tuwa: a:imano wokilo kanana:wa:, o epetapino woki tabo ebe kanana:wita?”

³⁵ Paeletete wiyasiya negiya, “A:ma:le na Yu lumagi idima: ka:midina:wita? A:imano eponomo ega:walo ibino ununomo watowatopiate a:ma: natamo magaeta. Ebema: a:ma:le dosiyodilawia, ebe kuba nawokalima:!” ✧

³⁶ Ya:sute negiya, “Naimano Kawo Elawodubu tanalo me opono tanalaa:. Naimano Kawo Elawodubu tanalo me opono tanaloma: neda:taleka:, naimano waloma:tapiate gito ba:gowelana: ebema: Yu watowatopiate na

✧ **18:31:** Yon 19:6-7 ✧ **18:32:** Yon 3:14; 12:33 ✧ **18:35:** Yon 1:11

anakapunaema: a:kelawenena:, wiyasiya naimano Kawo Elawodubuno elawote opo idine piya.”

³⁷ Ebema: Paeletete ebe nalatediya, “A:ma: Kawo Elawodubuma: eda:ma: nanitabolo kegeawita?”

Ya:sute nowamiya, “A:ma:le ebe ebe geata. Na me opamo ebema: pawokaliyamo, ega:walo na ebema: piyamo Godokono nani tabo kapawokalima:. Piyate ebenu nanitabo tanalo olowima: ubi diyatinaka, ebe epo bilibilinomate natamo pelamenaka.”

³⁸ Ebema: Paeletete ebe a:ka:tuwa: ebetamo negiya, “Nanitabo tanalo beda:la:ka:?” Ebete me tabo gete moto gune pemaigate Yu epatamo walo na:ka:pegiya, “Na me dubuno kuba idi kumita: ebe a:eamo aliboma:. ³⁹ Wiyasiya ulama bilibilinomolo la:imano Aduga:la Soliyomu tetelo nale la:imano ubi tanalamo tuduwatalo lumagi idi idoko motone ebenu kuba wiyane gito palibonakomo. Ebema: la: ubila:ka: nale la: Yu epono Kawo Elawodubu gito paliboma:?”

⁴⁰ Iba:te ebe tabo dolowiya gelatepaolo negeliya, “Ao, a ubia:nola me dubu! A Balabasiko ubila!” Iba:te deka:miya ebe dubu pilo tanalo eba osiyodilolenalo epo epetapi ebo anakapulamiya.

19

Paeletete Ya:suko A:eamo Dalibiya

Ma:t 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25

¹ Ebene Paeletete walo ka:tote ebenu gowelaopi dubu nananaliya iba:te Ya:suko pa:ka:pa:ka:mo ka:na:ma:ga:midaoma:. ² Ebe

tanalote dolopoligiya gowelaopiate moeagono ale nelawete anagogobeyamidaolo a:dete Ya:sukono watamo gito pulimiya. Ega:walo iba:te ebe kalakalatelo wiya kawonomo kalimakalima kaliku ka:pulimite ☆ ³ ibino taneba magumulo epetapi bilibilinomate iyaiya pelamoliya ebe tatakolo eba panagalimiolo na:pegeliya, “Eiye! Yu epono Kawo Elawodubu, a:ma: niyata!”

⁴ Ebene Paeletete epatamo walo ka:pemaigate nakapanaliya, “Iyaiya, na Ya:suko la:tamo walo na:kemagaemo. Na ubila la: niyatawala:, na ebegodolo kuba idi kumita: nale ebe a:eamo kaliboma:.” ⁵ Ebene Ya:sute moeagono inamabu ebena watolo eba itanalo kalimakalima kalikago moto gune da:pemaigiya Paeletete epatamo negiya, “Numa:la:, me ebe dubula!”

⁶ Ebema: Godotamo kalimagono ikameopino ununomo watowatopi ega:walo Godoko Amamateno Iya Moto atila:pi dubu, iba:te Ya:suko umite kawiya gelatepaolo negeliya, “Kewa olo-tolowamo tupuguima:wete, ikoko nanagilam-olema:!”

Wiyasiya Paeletete negiya, “Ao, nale a:kosiyodilomo. La: a:ka:tuwa: la:imano ubilo ebe kewamo na:na:tupuguima:la:, mabu na ebegodolo kuba idi kumita:.”

⁷ Ebene Yu watowatopiate negeliya, “Ebete aimano pukala adikanali mabu ebete a:ka:tuwa: negi ebe Godokono Gudula, ebema: modobola ebete na:emene.”

☆ **19:2:** Luk 23:11

8 Paeletete ebe tanalo dolowiya ebenu tole tanalote kawonomoma: eba eda:lo, 9 Loma gabamanino kawo moto guamo ka:nopegate Ya:suko ebo nalatediya, “A:ma: kebe opo dawala:ka?”

Ebe tetelo Ya:sute tabo idi kowamiya: ☆

10 Ebema: Paeletete Ya:sutamo negiya, “A:ma: wiya tabo gema: ubia:noma: keda:wita? A:ma: me tanalo wadenomamo nemalagidila, nagodolo elawo bitana a:ma: gito aliboma:, ega:walo na modobola kewa olotolowamo a:ma: tupuguima:.”

11 Ya:sute ebenu tabo eba wiyalo negiya, “Kebe elawo a:ma:godolo ditana, ebe elawo a:ma:tamo Godote ikamiata. Ebema: nanitabola, a:ma: a:imano kuba wiya kelaema:ta, wiyasiya piyate na a:imano kotamo diyatina:ka, Godote iba:tamo kuba wiya kawonomamo kikalaemene.” ☆

12 Paeletete ebe tabo dolowiya ebete gabo ebo wadiya Ya:suko gito aliboma:, wiyasiya Yu watowatopiate gelatepaolo negeliya, “A:ma:le Kawo Elawodubunomo Sisakono* namutudawama: deda:wena, a:ma: me dubu gito akalibaemene mabu ebete negi, ‘Na Kawo Elawodubula!’ Ebe tabo kiyawao magumulo ebete Sisatamo goweladawama: eda:na!” ☆

13 Paeletete ibino tabo gela olowite tabo anagiyamida baiamo ebo nokoliya, ebenu ebenu gowelaopiate Ya:suko moto gune epono ololo

☆ 19:9: Ma:t 27:12 ☆ 19:11: Yon 10:18; Ali 2:23; Lom

13:1 * 19:12: Sisako ebe Loma epono Kawo Elawodubunomola, opo kawonomolo ebe kapiya elawonomoma: eda:nami. Ebenu ebenu gowelaopi iyaiya opo bilibilinomamo alibolenaki, ebema: ebe epo bilibilinomate ebe Kawo Elawodubuma: eba ka:minalo ebe kapiyatamo tudila:onamiya. ☆ 19:12: Luk 23:2; Ali 17:7

apuamo ebo powautiya. Ebe tabo anagiyamida baino mailo ebe Nokola Unulo Utitata Baila, Yu epono tabamo Gaba:tama: ka:minaka. ¹⁴ Ebe egela ebe Aduga:la Soliyomuno inamabu osiyodilole tetela, mabu dumutu ebe Soliyomuno kawo egelala. Ebene egelate tula:mo utia:no ebe tetelo Paeletete Yu epatamo negiya, “Me dubu ebe la:imano Kawo Elawodubula!”

¹⁵ Wiyasiya iba:te gelatepaolo negeliya, “Ebe a:eamo naliba! Kewa olotolowamo na:na:tupuguima!”

Ebene Paeletete iba:tamo negiya, “La:imano ubilo nanitabolo kegelawitama, nale la:imano Kawo Elawodubu kewa olotolowamo ka:tupuguima:?”

Ebene Godotamo kalimagono ikameopino ununomo watowatopiate nowaimiya, “Aimano Kawo Elawodubu ebe Sisako kapiyala, idi puliyala!”

¹⁶ Ebe tetelo Paeletete Ya:suko iba:tamo gito ikalamiya iba:te ebe kewa olotolowamo ka:tupuguima:.

Gowelaopiate Ya:suko Kewa Olotolowamo Da:tupuguimiya

Ma:t 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43

Ebene gowelaopiate Ya:suko gito lawiya. ¹⁷ Ebete ebena kewa olotolowa agute iba:te ebe a:e baiamo ebo magatiya, ebe damelano mailo ebe Wato Goala, Yu epono tabamo Gologotama: ka:minaka. ¹⁸ Ebene iba:te Ya:suko kewamo na:tupuguimite ikoko ebo nanagilamolemiya, ega:walo iba:te dubu netewa epetapi iyaiya kewamo ka:tupuguilamete, Ya:sute ibino tetelo

kewa olotolowalo ebo tupuguimitani. ¹⁹ Ebe tetelo Paeletete pepa ida:mo tabo ma kunu akuloliya, “Me Nasaletе duliyoṃolo dubu Ya:suko ebe Yu epono Kawo Elawodubula,” ebene gowelaopiate ebe pepa lawete Ya:sukono kewa olotolowa unu apuamo ebo nowatiamidiya.

²⁰ Ebe tabote me netewa-kapiya iyaiya tabamo pola:ni, Yu epono tabamo, ega:walo Loma epono tabamo, ega:walo Guliki epono tabamo, ebema: Yu epo epetapi bilibilinomate ebe tabo eka:la:mioliya mabu Ya:sukono a:e bai ibino Yelusalema kawo duliyoṃolo niyakabolo itani.

²¹ Ebene Yu epono ununomo watowatopiate ebe tabo umite ubia:noma: eda:olo, epetapiate Paeletetamo tolamete ebe nanalatediya, “A:ma: tabo ma kumu beda:ma: kakulola:wa:, me dubu ebe aimano Kawo Elawodubula? A ubila a:ma: wiyasiya ma kunu nakulola:, ‘Me dubu a:ka:tuwa: negi ebe Yu epono Kawo Elawodubula!’ ”

²² Wiyasiya Paeletete iba:tamo negiya, “Ao, nale kebe tabo kakulolemo, na ebe tabo iyakobi a:ka:midilimo.”

²³ Ebe tetelo gowelaopiate Ya:suko ikoko anagilamoleme dolopoligiya, iba:te ebeno kaliku uwatemete netewa-netewa tanalo osiyodilolete iba:te ebo alabaiya. Wiyasiya wade kaliku idi kapiya moga:lamole tete puliyala, ebema: iba:te ebe kaliku anagiyamidalema: ubia:noma: eba eda:olo, ²⁴ ibino taneba magumulo negeliya, “Me kaliku wadenonomola, akanagiyamidalema:. Wiyasiya modobola a me nokola egege uwatete kiyalekeiye, a magumulo potele delaemene a ebe tanalo kiyatawaomalema:.”

Ebema: gowelaopiate eba kunu osiyodiliya. Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: niyatawa, me tanalote gowelaopido pemaigiya Godokono Buka apuno tabote nanitaboma: keda:ma:, mabu iyalo tetelo ebete Ya:sukono tanaloma: degiya ebe tabote ma kunu itana, “Iba:te naimano kaliku ibino taneba magumulo alabaiya, ega:walo nokola egege iyalekeiya naimano pulino ga:ga: inamabu kelawenaema:.” ✧

²⁵ Ebe tetelo Ya:sukono kewa olotolowa niyakabolo me kamiyala:te lamota:oniya, Ya:sukono menoko, ebene menokono naniko, Kolopasikono kamiyale Ma:lilo, ega:walo Magadala duliomolodawa Ma:li idi. ✧

²⁶ Ebene Ya:sukono waloma:tadawa dubu idite ebolo nutiti, ebe Ya:sute kawonomamo demalagidilonami ebe dubula. Ebema: Ya:sute ebe ega:walo ebene menoko lamota:onalo dulamiya, ebete ebene menokotamo negiya, “Maea, me dubu ebe a:imano gudula.” ✧ ²⁷ Ebene ebete ebe waloma:tadawatamo negiya, “Me kamiyale ebe a:imano menokola.” Ebema: ebe egelalo ebe waloma:tadawate Ya:sukono menoko lawete ebene motamo gito magatiya ebe wadenomamo ka:nowalubinama:.

Ya:sute Da:eni

Ma:t 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49

²⁸ Ebene adimo tete da:pini, Godote dopamo Ya:sukono tanaloma: kebe tanalo bilibilinomo ebene Bukamo dakuloliya, Ya:sute ebo iyatawani

✧ 19:24: Oale 22:18 ✧ 19:25: Ma:t 27:55-56 ✧ 19:26: Yon 13:23

ebe iyaiya tanalo olopoligoa. Ebema: Godokono Buka apuno tabo idite nanitaboma: keda:ma: Ya:sute ma kunu geni, “Obo kapete unamena.”
 ✧ 29-30 Ebe tetelo kawo kalili idi kaka da:imi obo tabokanomo ebolo nitani, ebene gowelaodawa idite ebe obamo umago aduba:midanate Ya:sute ka:ninama: ebene tabamo eba adipatenalo, ebete datuimini ebo geni, “Taula, nale tanalo bilibili-nomo opoliyalemo!” Ebe tetelo ebete ebene wato opamo da:tuduta:midani a:enomo ebo a:eni. ✧

Gowelaodawa Dubu Idite Ya:suko Kiliba:mo Balalo Dawamidani

³¹ Ebe egela ebe Aduga:la Soliyomuno inamabu osiyodilole tetela, mabu dumutu ebe Yu epono wokoa: talena egelala ega:walo ibino Soliyomuno kawo egelala, ebema: iba:te ebe egela iyanomoma: eba gelanalo, ibi ubia:nola a:elao apa:te ebe egelalo kewa olotolowalo pola:nama:. Ebema: ibi epetapiate Paeleteko nananiya, ebete gowelaopi analenate kewa olotolowamo da:tupuguilamiya ebe dubuno agowa gito kowakalamililamenama:. Gowelaopiate eba kunu dowagelema:na:, ebe dubate samamo a:elaote, ebene ibino a:elao ape epate kewa olotolowane piwolukote bobamo gito kanalomoma:na:. ✧ ³² Ebema: gowelaopiate tolamenate dopo dubuno agowa nowakalamiliminate dubu idi ebe atumu kanamitiniya, ebe dubu netewa Paeletete Ya:suago a:eamo kapimiya aliboliya. ³³ Wiyasiya gowelaopiate Ya:sutamo da:nemaiminiya ebene

✧ 19:28: Oale 22:15 ✧ 19:29-30: Oale 69:21 ✧ 19:31: Totomu 21:22-23

agowa ka:nowakalamiliminiya; mabu iba:te ebe a:e numiniya. ³⁴ Wiyasiya ebe tetelo kapiya gowelaodawa idite Ya:suko kiliba:mo balalo gito awamidani, ebene kalimate obago ebene apene ebo peka:ka:liyaomeniya.

³⁵ Na buka osiyodilodawate a:ma:ka:la:mioledawa anamata, nale me tanalo naimano balida:mo nanitabolo uminiyamo, iyo, na iyatawala me tabo nanitabola, ebema:modobola a:ma: nanitabokobi na:mida:. ✧ ³⁶ Me tanalote pemaigani Godokono Buka apuno tabote nanitaboma: keda:ma:, mabu iyalo tetelo ebete Ya:sukono tanaloma: degiya ebe tabote ma kunu itana,

“Iba:te ebene goa kapiya idi akadikami-dalema:na:.” ✧

³⁷ Ega:walo Buka apuno tabo idite ma kunu gena, “Epate kiliba:mo kebe dawa kawamidiye, iba:te ebe kuima:na:.” ✧

A:limitiya Duliyomolodawa Yausepete Ya:sukono Ape Nokola Bobo Magumamo Diyatini Ma:t 27:56-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56

³⁸ Ebe tetelo dubu idite nokolinami ebene mailo Yausepetela, ebe A:limitiya duliyomolodawala ega:walo Ya:sukono waloma:tadawa idila, wiyasiya ebete ebene tanalo nowaminanami mabu ebete Yu watowatopi tolelamenami. Ebene me dubute Paeletetamo tonate Ya:sukono ape lawenama: ebe dananani, Paeletete ebetamo modoboma: geni, ebema: ebete tonate Ya:sukono ape gito nelaweni. ³⁹ Ebe tetelo dubu idi

✧ **19:35:** Yon 21:24 ✧ **19:36:** Maimi 12:46; Nabas 9:12; Oale 34:20 ✧ **19:37:** Sek 12:10; Awo 1:7

Nikadimasitela, ebete Yausepeko walubinama: ebo peni, ebe dubu ebe idoko tetelo Ya:suago tabo ka:na:kiyawaonama: dopamo da:toni ebe dubula. Ebete Ya:sukono apa:mo kalomonama: iyaiya wadewade nibo inamabu epetapi wadaeni, ebe inamabuno mibo kawodopola, ebe 30 kilogalama keba kunula:ka: eba kunula. ☆ ⁴⁰ Ebene ebe dubu netewate wadewade nibo inamabu Ya:sukono apa:mo alomonate wadewade keyakeya kalikamo ebo aputiniya, mabu Yu epate lumagino ape bobamo iyatima: eba kunu osiyodilonaka. ⁴¹ Gowelaopiate Ya:suko kebolo kanakapuminiye ebe opo niyakabolo pali idi nitanami, ega:walo ebe pali magumulo nokola bobo atumu na:kitanami, epate ebe bobo maboele nokola damela iyalo obobiya wiyasiya a:e lumagi idi dopamo ebamo kiyatiya:. ⁴² Ebema: Yausepeko Nikadimasiko iba:te Ya:sukono ape ebamo gito niyatiniya, mabu ebe nokola bobo Ya:sukono a:e bai tatalilo itani, ega:walo ibi ma kunu malagidiloniya, ka:lo Palaide egelala, Yu epono talena egelano inamabu osiyodilole tetela, mabu dumutu ebe ibino wokoa: talena egelala.

20

Ya:sukono Waloma:tapiate Ebena Ape Bobolo Da:nowadiya

Ma:t 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12

¹ Ebene Sande duiyanomolo egelate eba waloutalo idokote dolopoliguti, ebe tetelo Magadala duliynomolodawa Ma:lite Ya:sukono

☆ **19:39:** Yon 3:1-2

bobo uima: da:tiya, ebete bobo demopiya ebe kawo nokola balamo iyalo mupiamida eba itanalo ebo numiya. ² Ebene ebete walo ka:pa:puligate Saimono Pitako ega:walo waloma:tadawa idi Ya:sute kawonomamo demalagidilonami, ebe dubu netewa napanaliya, “Epate Ya:sukono ape bobo magumune pilolo elawa:, a iyatawa: iba:te kebamo diyata:!”

³ Ebema: Pitako ega:walo waloma:tadawa idi iba:te bobo uima: ebo tiya. ⁴ Ibi netewapiate eba puila:natolo, waloma:tadawa idite samonomamo puligate bobo baiamo dopamo gito nemaigiya. ⁵ Ebe tetelo ebete gigiyu niyakabolo nutite, bobo magumamo nopega:no tuduwatalo da:nemeliya, Ya:sukono ape dauputiniya ebe wadewade keyakeya kalikunomoiya nulamiya. ⁶ Ebene Pitate walogabone bobamo nemaigate bobo magumamo nopegate da:nemeliya ebe atu keyakeya kaliku ka:nulamiya, ⁷ ega:walo Ya:sukono wato dauputiminiya ebe kaliku idite mokopiamida iyabailo eba itanalo ebete ebo numiya. ⁸ Ebe tetelo bobamo dopamo da:nemaigiya ebe waloma:tadawa idite bobo magumamo atumu ka:nopegate Ya:sukono ape numia:no ebenu a:e magumune maiga tanalo nanitabokobi ebo na:midiya. ⁹ Nanitabola, Godote ebenu Bukamo tabo dopamo akuloliya Ya:sute a:e magumune walo ka:kemaigamene, wiyasiya me waloma:tapi netewate ebe tanalono magumu nanisiwale kelawiya: ✧

Ya:sute Magadala Duliynomolodawa Ma:litamo

*Dapawokaliya**Ma:t 28:9-10; Mak 16:9-11*

¹⁰ Ebene Ya:suko waloma:tapi dubu netewate motamo gito ka:tiya, ¹¹ wiyasiya Ma:lite a:ka:tuwa: bobo bailo luti. Ebete bobono gigiyu niyakabolo eba iitalo tuduwatalo bobo magumamo ebo na:meliti. ¹² Ebe tetelo Godokono nopopi netewa keyakeya kaliku pupulite, Ya:sukono apete dopamo ditani ebe bailo eba okoliutalo Ma:lite ebo ulamiya, idi wato apulo, idi agowa apulo. ¹³ Iba:te ebe nalatediya, “Kamiyale, a:ma: beda:ma: kia:wita?”

Ebene ebete tabo eba wiyalo negiya, “Pilo epate naimano Kawodawano ape kebamo date na iyatawa:.”

¹⁴ Ma:lite me tabo degiya ebete olobigate Ya:suko utitalo umiya, wiyasiya ebete kiyatawiya: ebe potelela:ka. ☆ ¹⁵ Ebene Ya:sute ebe nalatediya, “Kamiyale, a:ma: beda:ma: kia:wita, ega:walo poko kowadiawita?”

Ma:lite ebe dubu pali namutudawamu malagidilolo negiya, “Dubu, niyata, a:ma:le a:e lumagino ape opo ida:mo a:ka:niyata:wa:? Modobola na nanana:, ebene nale ebeno ape ka:nelaemamo.”

¹⁶ Ebe tetelo Ya:sute ebetamo negiya, “Ma:li!”

Ebene ebete Ya:sutamo olobigadigate Yu epono tabamo ebetamo negiya, “Laboni!” Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: me tanalo niyatawa, me tabono magumu ebe nitana “Iyatulamedawa.”

☆ **20:14:** Luk 24:16; Yon 21:4

17 Ya:sute ebetamo negiya, “Na nani akolawenitala: mabu na naimano Nabiwitamo odoloa:nola. Modobola a:ma: toawete naimano ekaki nananala:, ‘Na Ya:sute gemo, naimano Nabiwi ebe la:imano Nabiwila, iyo, naimano Godo ebe la:imano Godola. Tete tatalila na ebetamo walo ka:ka:tomamo.’” ☆

18 Ebene Magadala duliyoumolodawa Ma:lite tote Ya:suko waloma:tapi ebe atu tabo eba nanalelo iba:tamo na:negiya, “Na Kawodawa Ya:suko uimo, ebete na anane me tabo la: ka-panaletama:.”

Ya:sute Ebene Waloma:tapi Epetapiatamo Dapawokalani

Ma:t 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49

19 Ebe atu Sande egela idoko tetelo Ya:suko waloma:tapiate kapiya motolo eba pola:nalo moto gigiyu a:kodakodailameniya mabu iba:te Yu watowatopi tolelameniya. Ebe tetelo Ya:sute iba:tamo pawokalanate ibino tetenomolo putinate ibi napanaleni, “Godokono kalakalate la:godolo nitanamene.” 20 Ebete ebe tabo genate ebene koto ega:walo balano bugomo iba:tamo ebo a:iyamidaoleni, ebene Ya:suko waloma:tapiate ebe uminate ibino tepo magumulo kawo kalakala iyatawaoniya. ☆

21 Ya:sute iba:tamo walo na:kegeni, “Godokono kalakalate la:godolo nitanana. Nabiwi Godote na me opo epatamo keba kunu kapaliboniyale, me tetelo nale la: eba kunu kalibolemamota.” 22 Ebe tetelo ebete iba:tamo

☆ 20:17: Lom 8:29; Yu Epo 2:11-12 ☆ 20:20: Yon 16:22; 1Yon 1:1

ela eba agolamidanalō negeni, “Godokono Uliyana nelawa:la. ²³ Ebene la:le lumagi iditamo ma kunu degelaema, ‘Godote a:imano kuba egebolemetate a:dodolomatilima:ta,’ Godote eba kunu kosiyodilomene, ega:walo tete idilo lumagi iditamo da:kegelaema, ‘Godote a:imano kuba egebolemetate a:ka:dodolomatilimitamene,’ ebe tanalote atumu eba kunu ka:kitanamene.” ✧

Ya:sute Tomasitamo Dapawokalani

²⁴ Ya:sukono 12 waloma:tapiño taneba magumulo Tomasiko ebe idila, epetapiate ebe Nedewale Guduma: ka:minakiya. Ya:sute waloma:tapi epetapiatamo dapawokalani me dubute ebe idokolo iba:go ka:lutiya, ²⁵ ebema: epetapiate ebe dananiya, “A Ya:suko uima;,” ebete ibino tabo ma kunu wamini, “Ao! Nale ebenu kotolo ikokono bugomo ulamea:no, ega:walo nale ebenu bugomo naimano kotamo ologilia:no, ega:walo nale ebenu balano bugomamo naimano koto augua:no nale ebe tanalo nanitabokobi a:ka:midimo.”

²⁶ Ebene kapiya wuiki da:petiya, Ya:suko waloma:tapiate Tomasiago kapiya motamo paladabutinate moto gigiyu kodakodailamenate ebo pola:niya. Ebe tetelo Ya:sute iba:tamo pawokalanate ibino tetenomolo putinate ibi napanaleni, “Godokono kalakalate la:godolo nitanamene.” ²⁷ Ebene ebete Tomasiko nanani, “Naimano koto ulama:wete ikokono bugomo na:pologila;, ega:walo a:imano koto uwamidawete naimano balano bugomamo napauga. A:ma: woki netewama: akoeda:la;, na nanitabokobi na:midina:!”

✧ **20:23:** Ma:t 16:19

28 Tomasite ebene tabo eba wiyanaloni negeni, “A:ma: naimano Kawodawalata! A:ma: naimano Godolata!”

29 Ebene Ya:sute ebe nanani, “A:ma: na unama:wete nanitabokobi ebo midina:ta, wiyasiya piyate na unamea:no nanitabokobi da:midinima:na, Godote iba:tamo kalakala kawonomamo bikalamenakomene!” ✧

Yonekono Buka Osiyodilo Tanalono Mabuni

30 Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: me tanalo wadenomamo niyatawa. Ya:sute ebene waloma:tapino ololo apulo anoano tanalo epetapi bilibilinomo dosiyodilolenaki, wiyasiya ebe tanalo bilibilinomo epetapi nale me bukalo kawokalilamita. 31 Wiyasiya kebe iyaiya tanalo nale dakulolemo, ebe tanalate na:pola:nama:na: a:ma:le Ya:sukono nanitabo tanalo kiyatawaema: Ebe Kelisotela, Godokono Gudu, ega:walo a:ma: ebe nanitabokobi da:mida:wenamene ebene mailamo nanitabo igilo kelaema:ta. ✧

21

Ya:sute Taibilyasi Paka:lo Ebene Sebeni Waloma:tapiatamo Danawokaliya*

1 Me tanalo olopoligote egela epetapi da:petoiya, Ya:sute Taibilyasi Paka:lo ebe a:ka:tuwa: ebene sebeni waloma:tapiatamo ebene tanalo walo nakawokalimiya, ebene ebe tanalote ma kunu pemaigiya. 2 Saimono Pitako ega:walo Tomasiko, ebene mailo idi

✧ 20:29: 1Pit 1:8 ✧ 20:31: Yon 3:15; Lom 1:17; 1Yon 5:13

* 21:: Taibilyasi ebe Ga:lili Paka:no mailo idila.

Nedewale Gudula, ega:walo Nata:niyoloko, ebe Ga:lili opono Ka:ina duliynomolodawala, ega:walo Sebedikono gudi netewa, ega:walo Ya:suko waloma:tapi epetapi netewa, miba:te kapimiya pola:niya. ³ Ebene eba adimonalo Saimono Pitate epetapiatamo negeni, “Na namoma: tomo.”

Ebe tetelo ibi bilibilinomate negelaniya, “Modobola a a:ma:go ka:pelaemalema;” ebene iba:te tolamenate peamo gito noloniya, wiyasiya ebe idokolo iba:te namo kuwatoleniya; puliyanomola. ✧

⁴ Ebene duiyalo egelate eba waloutalo, Ya:sute Ga:lili Paka: balalo utiti, wiyasiya ebene waloma:tapiate kemalagidiliya: ebe Ya:sutela.

⁵ Ya:sute ebene tabo madodo adipatelo iba:tamo negiya, “Namutupiala; la: namo a:kuwatola:ema?”

Iba:te nowamiya, “Ao, puliyala.”

⁶ Ebema: ebete ibi nanaliya, “La: pe tumudi apuamo kamau dauba:ema la: namo kuwatolemamota.” Ebene iba:te ma kunu dowageliya, iba:te kamau adipatema: ka:modobiya: mabu kamauamo namo bilibilinomate taiya.

⁷ Ebe tetelo Ya:sute ebene waloma:tapino taneba magumulo kawonomamo demalagidilonami ebe dubute Pitatamo negiya, “Me Kawodawata!” Ebene Pitate ebe tabo olowite, ebete woko osiyodiloma: kebe kaliku ka:pekananiyale ebe lubudino kaliku lawete obamo pategate potamo gito na:lumiya, ✧ ⁸ mabu waloma:tapino pete paka: bala tatalidopolo itani. Ebe tetelo

✧ 21:3: Luk 5:4-7 ✧ 21:7: Yon 13:23; Ma:t 14:29

waloma:tapi epetapiate ibi a:ka:tuwa: namo bilibilinomagono kamau peago anamiyatate potamo gito na:iliya, ⁹ ebene iba:te potamo eba nidiwutalo ela ebo numiya, ebe elalo bae ega:walo namo okaleo na:pola:ni.

¹⁰ Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “La:le duwata:ema ebe namo epetapi mamu nowada:la:.”

¹¹ Ebe tetelo Pitate peamo walo ka:nolote namagono kamau damelamo ebo anamiyamidiya, ebe kamauamo 153 kawokawo namate taiya wiyasiya kamaute ketegaliya. ✧ ¹² Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “La: pelama:wete bae na:penala:.” Ibi bilibilinamate iyatawaiya me dubu ebe ibino Kawodawala, ebema: ibi magumulo idawate Ya:suko ma kunu kalatediya, “A:ma: potelela:ka:?” ¹³ Ebe tetelo Ya:sute bae ega:walo namo uwatete iba:tamo gito ikalamoliya, ¹⁴ ebema: nanitabola, ebete a:e magumune demaigiya, me ebenu netewa-kapiya tetela ebenu waloma:tapiatamo dapawokaliya. ✧

Ya:sute Pitako Ebenu Wokodawama: Walo Da:keka:miya

¹⁵ Ebene ibino bae nao tanalote dolopoligiya, Ya:sute Saimono Pitako nalatediya, “Saimono, Yonekono gudu, me waloma:tapiate na nilakapolo demalagidilonena, wiyasiya a:imano nilakapo tanalote ibino nilakapo tanalo nanitabolo na:kodoilinale?”

Ebe tetelo Pitate tabo eba wiyalo negiya, “Iyo, Kawodawa, a:ma: iyatawalata na a:imano wade namutudawala.”

Ebene Ya:sute ebetamo negiya, “Naimano sipi-goeogoeo egege wadenomamo nulameniye.”

¹⁶ Ebene Ya:sute Pitako walo nakalatediya, “Saimono, Yonekono gudu, a:ma:le na nanitabolo nilakapolo na:kemalagidilona:wena?”

Ebene Pitate tabo eba wiyalo negiya, “Iyo, Kawodawa, a:ma: iyatawalata na a:imano wade namutudawala.”

Ebene Ya:sute ebetamo negiya, “Naimano sipi-goeogoeo wadenomamo nulameniye.” ✧

¹⁷ Ebene Ya:sute netewa-kapiya tetelo Pitako walo nakalatediya, “Saimono, Yonekono gudu, a:ma:le degeawa: me tabo nanitabola:ka:? A:ma: naimano namutudawanomoma: keda:wena?”

Ebe tetelo Ya:sute netewa-kapiya teta:mo Pitakono nilakapo tanaloma: ebe dalatediya, ebema: ebete woki bilibilima: eda:lo nowamiya, “Kawodawa, a:ma: tanalo bilibilinomo iyatawanomolata. Nanitabola, na a:imano wade namutudawala.”

Ebene Ya:sute ebetamo negiya, “Modobola, a:ma: naimano sipi-goeogoeo wadenomamo nulameniye. ¹⁸ Na a:ma:tamo nani tabonomo gemo, a:ma: oli ape tetelo a:ma: a:ka:tuwa: a:imano apeno inamabu pupuliawete a:imano ubilo pata:namiyata, wiyasiya a:ma: kadele teta:mo da:nemaigaemene a:imano tanalote eba kunu a:kitanamene. Ebe tetelo a:imano ubite itana:no lumagi idite pete a:imano koto pa:tupuguilamelemetate da:pematuolamolemetamene, ebete a:ma: temeteme baiamo ebo kemagatama:ta.” ¹⁹ Pitate

✧ **21:16:** Ali 20:28

keba kunu da:emene ega:walo ebeno a:e tanalote Godoko keba kunu dowalogomene, ebe tanalo kawokalilaema: Ya:sute Pitatamo me tabo ebema:giya. Ebene ebete ebeno tabo moga:melo Pitatamo walo na:kegiya, “Modobola a:ma: na nowaloma:ena:” ☆

Pitate Waloma:tadawa Idino Tanaloma: Ya:suko Daniya

²⁰ Ebe tetelo waloma:tadawa idi Ya:sute kawonomamo demalagidilonami ebete ibi netewapi eba waloma:talitalo, Pitate walogabo apuamo polobigate ebe ebo pumiya. Me waloma:tadawate dopamo Aduga:la Soliyomu bae nao tetelo Ya:suko niyakabamo nokoliatepanate ebetamo ma kunu geni, “Kawodawa, aimano taneba magumulo potele a:ma: anakapumipi na:kowalubilimene?” ☆

²¹ Pitate ebe dubu umite Ya:suko naniya, “Kawodawa, me dubu epate keba kunu nakamitima:na:?”

²² Wiyasiya Ya:sute ebetamo negiya, “Na ubi diyatimo ebete naimano pe teta:mo okolinama:, me naimano tanalola, a:imano tanalola: Modobola a:ma: na waloma:ene tanalo kapiya nemalagidila.” ²³ Walone tetelo Ya:suko waloma:tapi epetapiate me tabo dolowiya iba:te ma kunu gela ebo wagilimiya, me waloma:tadawate a:ka:enamene, wiyasiya Ya:sute Pitatamo mako tabo kegiya: Ebete negiya, “Na ubi diyatimo ebete naimano pe teta:mo okolinama:, me naimano tanalola.”

☆ **21:19:** Ma:t 16:24-25; 2Pit 1:14 ☆ **21:20:** Yon 13:23-25

Yonete Bukamo Dakuloliya Ebe Uwomu Tabo

²⁴ Na me waloma:tadawate me bukamo dakulolemo, me iyaiya tabono tanalo magumulo nanitabo tanalo awokalimitamo, iyo, a nanitabokobi midipi bilibilinomo iyatawala, me iyaiya tabo ebe nanitabonomola. ✧

²⁵ Ega:walo me tanalo idila. Ya:sute me opolo tanalo epetapi bilibilinomo dosiyodilolenaki, nale ebe tanalo me buka kapiyalo awokalilaema: modoboa. Naimano woki bitana, buka osiyodilolepiate Ya:sukono tanalo bilibilinomo awokalilaema: dowagelema:na:, iba:te kebe buka bilibilinomo dosiyodilolema:na:, epate ebe buka alomoma: me opo kawonomolo alomo baite a:ka:modobomene.

Kalakala kawonomola, me naimano buka tabo uwomula. ✧

GODOKONO WADE TABO
The New Testament in the Fly River dialect of the
Tabo language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Tabo (Fly River) long
Niugini

Copyright © 2006 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Tabo (Fly River) (Tabo)

Dialect: Fly River

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

cbbd3ff2-0ca7-5896-b3fd-850bc0fd18b7